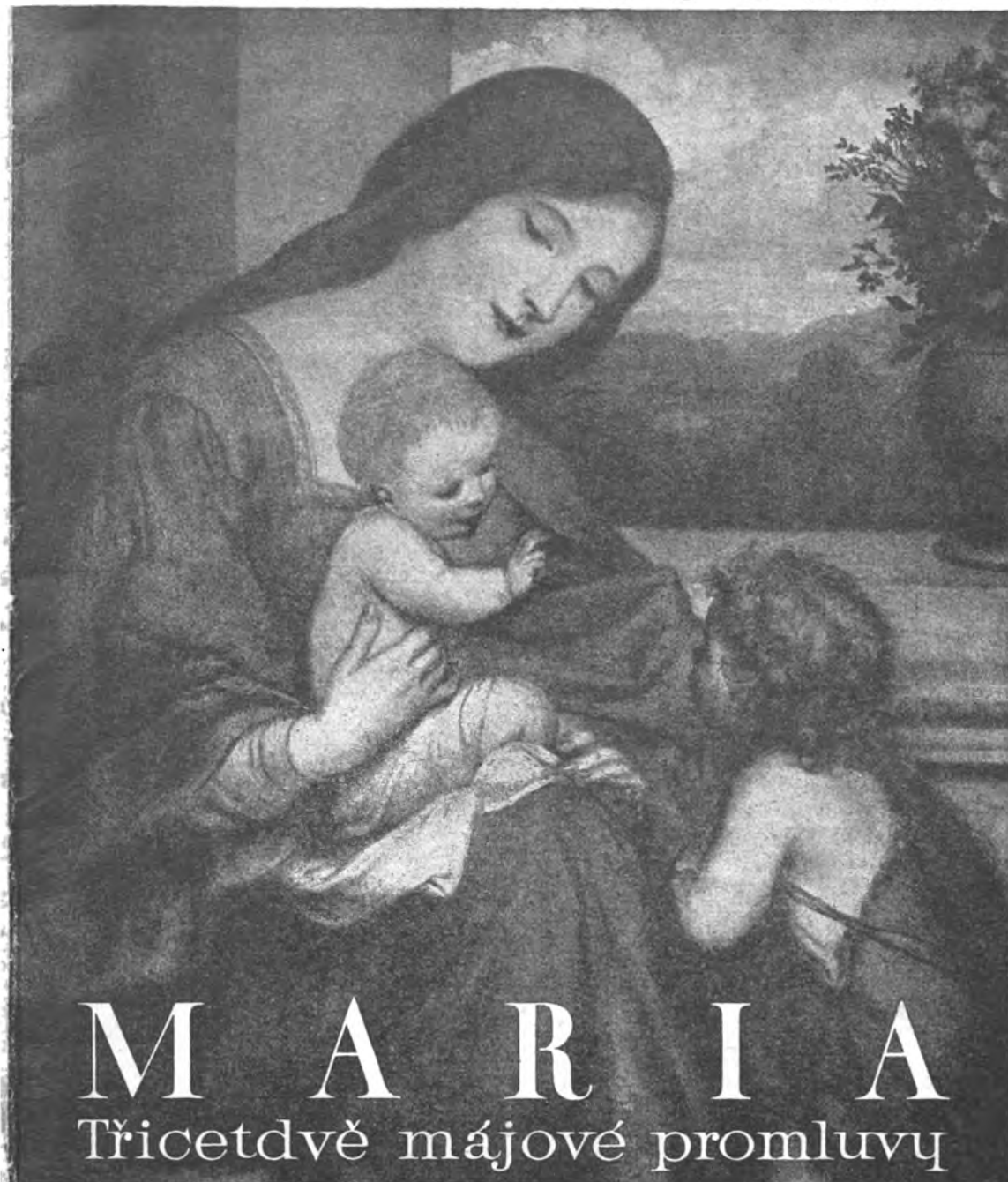

P. E M I L I A N S O U K U P

„Vyšehrad“, nakladatelství a vydavatelství, spol. s r. o. v Praze

Ž I V Ě S L O V O

sbírka řečí
duchovních
Řídí K. Reban
Ročník 1935
S v a z e k 1.

JOSEF
HRONEK: **Vyučování
náboženství
na národních
školách**
Uvedení do učitelské praxe.

Vyučování náboženství na školách národních působí zvláště začátečníkům značné obtíže; proto bylo voláno po knize, která by jim práci usnadnila a ulehčila. Poslední obecná zpracování otázek náboženského vyučování byla sice na svou dobu vynikající a dlouho plnila svůj úkol, dnes však jsou už dilem rozebrána, dilem zastaralá. Vývojem hospodářských, sociálních, kulturních a politických poměrů a novými zákonnými ustanoveními značně se změnil jednak ráz i funkce výchovného úkolu národní školy, jednak i vnitřní organizace školy vlivem nových ideí pedagogických. Hluboký přerod zasáhl mocně i vyučování a výchovu náboženskou, jež přestává býti základem veřejného školství. Nynější národní škola pozbyla dřívějšího rázu náboženského a změnila se v instituci světskou. — Příručka Hronkova chce býti učitelům náboženství průvodcem při jejich vstupu do národních škol. Celé dílo je rozvrženo na tyto hlavní kapitoly: I. Z dějin vyučování katolickému náboženství. II. Rodina a škola. III. Metodika vyučování náboženského. IV. Z dějin obecného školství. V. Přehled právní organizace národního školství v republice Československé. — Důležitější normy právní jakož i zákonné předpisy jsou uvedeny v doslovném autentickém znění. K doplnění vědomostí slouží podrobný soupis odborné pedagogické literatury. Kniha spojuje ideálně vyučovací teorii s praxí a tak bude vítaným kompendiem všem učitelům náboženství.

V tisku.

U všech knihkupců nebo přímo v nakladatelství

VYŠEHRAD, *nakladatelství dobrých knih, spol. s r. o.*
V PRAZE II., KARLOVO NÁM. 5.

V e š k e r á p r á v a v y h r a z e n a .

P. E M I L I A N S O U K U P O. P.

M A R I A

Třicet dvě mariánské úvahy pro květen

30. svazek sbírky Živé slovo

1 9 3 5

»VYŠEHRAD«, NAKLAD. SPOLEČNOST S R. O. V PRAZE

N I H I L O B S T A T

Olomucii, die 7. Martii 1935

P. Dr. Silvester Brait O. P.

c e n s o r e x o f f i c i o

I M P R I M A T U R

Pragae, die 8. Martii 1935

Reg. fol. 215/28. Nr. 4245.

P. Thomas M. Dittl O. P.

P r i o r p r o v i n c i a l i s

I M P R I M A T U R

Olomucii, die 13. Martii 1935

Dr. Joannes Martinů

V i c a r i u s g e n e r a l i s

1. Co jest květen.

V prvním roce světové války dostal voják od rodičů smutnou zprávu. Za pozdního večera odešel do chrámu a potom sám vyličil, co tam zažil. »Ve chrámě bylo již tma, jen lampička od oltáře vrhala matné světlo na obraz Boží rodičky. Domnívaje se, že jsem sám, došel jsem si k oltáři Matky Boží, abych se tam vyplakal. Hned však jsem slyšel hlas od oltáře. To jiný voják tam hlasitě mluvil k Bohu ve svatostánku; upřímně a celým srdcem skládal své strasti na stupně oltáře. Potom ve tmě šel k oltáři Matky Boží a spatřil mne tam klečeti. Nedělal překvapeného; jen mi položil ruku na rameno a pravil: „Pravda, bratře, dobře, že máme Matku!“ Pomodlili jsme se a jako dvě děti jsme si sedli do lavice; já, znaje již jeho bolesti, pověděl jsem mu své a byli jsme tu jako děti před matkou. Nikdy nezapomenu na tento večer před obrazem Panny Marie v zapadlé haličské dědině.«

Nezdá se vám také dnes, že zářící mariánský oltář nám šeptá: Dobře, že máme Matku? Kolik srdcí tu bije před oltářem Boží Rodičky, tolik je tu srdcí se svými touhami a obavami, se svými starostmi a žaly. S těmi přicházíme a celý měsíc chceme přicházeti k Matce Boží, a také s upřímnou láskou a důvěrou. Když se probudilo jaro a pod jeho dechem omládla příroda, omládne i lidské srdce a Církev řídí tuto mladost srdce k oltáři Boží Rodičky. Čím nám tedy bude květen u oltáře Matky?

Mariánský květen je slavností. Měsíc květen je vždycky po slavnostech velikonočních. Když duše v postní době s bolestným soucitem pozorovala prostředníka spravedlnosti a lásky Boží, slzami litosti omlazovala svou dobrou vůli. Při radosti vzkříšení se pak ozvalo jásavé »Raduj se, nebes Královno, alleluja!« Měsíc květen jest jako na celý měsíc rozvedený tento chvalozpěv, ozývající se ve skvělých basilikách i v nejchudších kapličkách. Květen je slavnostní měsíc, neboť tu na zvláště povýšený trůn vystupuje tvor po vtěleném Synu Božím nejkrásnější, Maria Panna, aby ukázala lidské duši cestu a přivedla blíže ke trůnu Božímu. A jako při slavnosti věřící duše přinášejí v tomto měsíci, co mají nejkrásnějšího v citech, ve slovech modlitby a písně, aby byla opravdu krásná tato nejdelší z křesťanských slavností mariánských. Každého večera zvonek vábivým hlasem volá na shromáždění, doprostřed květů a světel, k zářící soše sladké Panny Marie.

O našich starých vlastencích čteme, že když ve večerním tichu poslouchali hlahol pražských zvonů, zaplakali dojetím; zdálo se jim, že slyší hlas srdce své vlasti, těšící je nadějí, že jim ožije, že jim bude

opravdovou a štědrnou matkou. Dítka Matky nebeské vědí, že hlasy zvonů před mariánskou pobožností jsou hlasem nejštědřejší a nejskutečnější Matky, a proto se dojati scházíme, modlíme se, přemýšlíme, zpíváme, konáme slavnost, slavnost své Matky. Jak nás myšlenka na tuto slavnost musí svou krásou nutiti, abychom začali opravdu celým srdcem, abychom vytrvali, abychom po tuto třicetidenní slavnost dokazovali skutečnou lásku své nebeské Matce!

Po celém křesťanském světě se ozývá sláva Matky Boží. Velkolepost této slavnosti proniká až do nebe. Královna nebes vidí všechny konající tuto její slavnost. Tedy vidí i mne. Tedy také na nás skane rosa osvěžení, i nás pohladí milý úsměv oslavované Marie Panny. I nám nahradí, co našim slabostem chybí, pomůže nám v křesťanské jednotě vroucnost zbožnosti těch, kteří s námi slaví tuto slavnost. Duše, co jen dovedeš, toho se odvaž, abys dobře vykonala tuto požehnanou slavnost mariánskou.

Mariánský květen jest modlitbou. Bůh je dárce všech milostí, které s nebe kanou na zemi. A nejvíce chtěl dáti té, která jest Matkou jeho Syna. Svým jednáním s touto vyvolenou takto Bůh promluvil k lidem: Chci skrze Marii ukázati svou moc, svou dobrotu, svou moudrost. Chci, aby Maria byla nástrojem divů, které vykonám, aby byla prostřednicí všeho milosrdenství, které prokazuji; jděte k Marii, prostě o její pomoc, neboť má Boží poklady ve svých rukou a nebude jí odepřeno, oč bude žádati pro vás. — Každý den ukazoval a ukazuje pravdivost tohoto slova. Když je slyšíme, vždy dychtivě vzhlížíme k Marii, úpěnlivá prosba nám spíná ruce, když máme ujištění, že budeme vyslyšeni, bude-li Maria prositi za nás.

Je-li každá prosba k Matce účinná, jakou sílu bude míti modlitba, trvající celý měsíc, modlitba spojená s modlitbami nesčetných duší, duší lepších nežli my, i duší svatých, která se vznáší k nebesům ze všech končin světa! Modlitba milionů duší, volajících ke trůnu Královny nebes podporuje modlitbu naši. Budiž nám tedy měsíc květen modlitbou. Přistupujme s důvěrou ke trůnu milosti, pojďme vzývati její milosrdenství. Vždyť máme tolik proseb v duši: za sebe, za své rodiny, za svou církev, za svou rodnou zem! Jako si děti opakují, jak přednesou svou prosbu, jako si připravujeme, oč budeme prositi lidi, ochotné pomoci, tak si seřaďme své prosby, připravíme si je, své tužby a naděje, své bolesti a obavy, a možná, že i ten měsíc nám nebude dosti dlouhý, abychom je všechny vypověděli. Ale přece bude dosti dlouhý, aby svým požehnáním obnovil sílu a štěstí naší křesťanské duše.

Mariánský květen je školou. Pozorné duši ani nelze jinak, než učit se u nebeské Matky. Budeme jako děti, které u matčiných nohou se probírají jejími poklady, jejími drahocennostmi a krásami. Chceme viděti krásu jejího srdce, a budeme pozorovati krásu jejího srdce, obráceného k Bohu, k jejímu božskému dítěti a také obráceného k nám. Neboť to jsou nejkrásnější perly jejího pokladu. Panna nejmodřejší nejlépe chápala, co jest pravá краса a pravá hodnota lidské duše v jejím trojím poměru, k Bohu, k Vykupiteli světa a k lidem. Budeme tedy hledati, prohlížeti krásné perly, vědouce, že největší radost způ-

sobíme nebeské své Matce, jestliže si vybereme pro sebe z jejích pokladů a jejími perlami se ozdobíme. Musíme zase říci: Jaká to krásná škola! Můžeme po ní býti skutečně lepšími, nebi i zemi milejšími.

Za starých časů noční strážcové španělských měst, odcházejíce konati svou povinnost, zazpívali každého večera mariánskou píseň, jež začínala slovy: Ave Maria santissima — Zdrávas Maria nejčistší. Těmi slovy také zahajujeme svou slavnost, svou modlitbu a svou školu: Zdrávas Maria nejčistší! Naše rty tě budou oslavovati, naše srdce tě bude vzývati, celá naše bytost se bude od tebe učit.

I. MARIA S BOŽÍ MILOSTÍ.

2. Vyvolená.

Kdysi zaplesal žalmista, když vzpomínal na cesty, kterými jej Bůh vedl a na kterých jej zahrnoval svými dary: »Pojďte a poslyšte, budu vám vypravovati, jak veliké věci učinil Pán duši mé«. Když vzpomínáme na stvoření duše Marie Panny a na cesty, kterými ji Pán od počátku vedl, můžeme říci, že při svém chvalozpěvu »Velebí duše má Hospodina«, myslila Maria na toto slovo žalmu. Když Církev vidí celou cestu života Matky Boží, užívá téhož slova žalmu a vypravuje dále z knihy Moudrosti o Marii, vyvolené Boží. Líčí obraz tak velkolepý, jako málo jiných v obou Zákonech svatého Pisma. Vidíme v tom obraze Boha, kladoucího základy země, rozpínajícího nad zemí oblohu, pozorujeme jej, vyměřujícího cesty a meze vodám, připravujícího přibyték živoucím bytostem, s božskou moudrostí vše pořádajícího pro člověka. Vidíme při práci nejvyššího Umělce a slyšíme slova Boží moudrosti: Pán měl mne od počátku. Tato moudrost Boží, která vše pořádala, je Syn Boží. Tak vedle Otce všemohoucího je Syn nejмoudřejší; křesťanská mysl do toho obrazu vložila ještě třetí osobu, matku vtěleného Syna Božího. O Marii pak užívá slov, řečených o Boží Moudrosti: Pán měl mne od počátku.

Od počátku měl Pán na mysli Marii, od počátku byla *vyvolenou* Boží.

Praví se ve svatém Písmě, že Bůh své vyvolené má od počátku na mysli a stále. Že od počátku jim připravuje své dary, svou štědrnou ruku má stále pro ně otevřenou. Kniha Moudrosti, jak ji rozuměla křesťanská mysl odedávna, ukazuje, jak Bůh myslil od počátku na Marii, vyvolenou svou.

»Pán měl mne od počátku díla svého, prve než učinil cokoli, od pradávna.« Všemohoucí Bůh myslil na Marii Pannu, obíral se myšlenkami na budoucí Matku vtěleného Syna svého. Neboť, když stvořil Bůh dílo své a když viděl všechnu jeho nádheru, když se zahleděl na člověka v nevýslovné kráse jeho duše, v největší hodnotě jeho svobody, viděl také cesty této lidské svobody. Viděl, jak člověk zneužije této své svobody a požene se do záhuby. Srdce Boží nemohlo viděti beznadějnou zkázu tohoto nejkrásnějšího svého díla. Srdce Boží hledalo cestu, určilo cestu záchrany. Syn Boží se stane člověkem a cestou vysvobození.

Tu vstupuje do myšlenek Božích Maria, protože Syn Boží vtělený bude mít lidskou matku. Od té chvíle nevýslovná láska Boha Otce k Božímu Synu se rozšířila na Marii, již dodnes zpíváme: Zdravas,

dcero Boha Otce! Kdybychom to chtěli hodně po lidsku naznačiti, řekli bychom, že od té myšlenky vymýšlel Bůh nové a nové krásy a ozdoby pro duši Marie Panny, aby byla co nejvíce podobna svému Synu, Božímu Synu.

»Hrála jsem si před ním ustavičně,« pokračuje kniha Moudrosti, »hrála jsem si na okrsku zemském.« To jest Boží moudrost, která hravě pořádala největší a nejspletitější divy přírody, tak jako dítě bez námahy, snadno a s radostí se obírá svými hračkami. To je skvělé slovo o Marii v myšlenkách Božích, o Marii, vyvolené Boží. Ať popatřil Bůh na kterékoli dílo svých rukou, všude viděl Marii vedle svého Syna. Viděl Syna, jenž obnoví všechno, z čeho člověk zneužitím své svobody učinil prokletí, a viděl Marii, vyvolenou svou, budoval plány božsky velikých záměrů, jak její duši a celou její bytost učiní vznešenou. Chce se našemu srdci říci, že Bůh sám první vyslovil to krásné slovo, »blahoslavená Panna Maria«.

Blahoslavená. Nic na ní nebude, co by mohlo býti sebe menším stínem pohany; tak krásná, tak ušlechtilá, tak vznešená, že nelze na ni pomyslet, aniž by se v duši ozvalo toto slovo vyvolení: blahoslavená Panna Maria. Proto se jí nesměl dotknouti ani ten nejmenší hřích, ani dědičný hřích se nesměl přiblížit k její duši. Vyvolená Boží byla, proto byla počatá bez poskvrny hříchu dědičného. A všechno, co víme z víry o Matce Vykupitelově, potvrzuje, jak opravdu byla Maria vyvolenou Boží, jak se na ni uskutečnila všechna blahoslavenství, o kterých mluvil Ježíš Kristus, všechna a v největší míře.

Když David chtěl postavit chrám Hospodinu, dlouho a usilovně před započatím stavby přemýšlel. Shledával zlato, stříbro, drahokamy a stále opakoval: »Dílo jest veliké, neboť nestavíme dům člověku, nýbrž stánek Bohu.« Myšlenka na budoucí chrám Boží byla vlastně jeho jedinou myšlenkou, byla od svého vzniku jeho myšlenkou nejmilejší. Můžeme říci, že i v tom smyslu byla Maria vyvolenou Boží. Nikdy nevypadla z Božích myšlenek, Boží Moudrosti a Božímu srdci byla nejmilejší myšlenkou. Neboť nesmírně větším právem o ní platilo slovo Davidovo: Dílo toto jest veliké.

Jaké to zazáří vznešené světlo nad naším obrazem Matky Boží, když jen tuto věc si domyslíme: Maria, vyvolená Boží. Od počátku svého díla měl ji Bůh na mysli s pečlivou láskou svého srdce. Od počátku času, od věčnosti si ji zdobil, od počátku života její duše zdobila ruka Umělce Nejvyššího toto své dílo.

Jak krásná jest Panna Neposkvrněná, bez poskvrny počatá, bez poskvrny žijící, bez poskvrny hříchu krácející životem, všeho jeho radostmi a nejvíce všemi jeho záhadami a bolestmi. Vyvolená Boží, proto největší dílo Boží, největší svěťice církve Boží.

Veliký div Boží moudrosti jest země, dávající život; větší div Boží moudrosti jest vyvolená Boží, Maria, dávající život nový a požehnaný těm, kteří stenali pod kletbou. Veliký div Boží moudrosti jest pramen živé vody, všechno osvěžující; větší div jest Maria, studnice milosti pro všechny, putující údolím vyhnanství přes trní a hloží. Nádherné jsou nebetyčné hory ve své povýšené obrovitosti, překrásné jsou pa-

horky se svými háji a kvítím; krásnější jest vyvolená Boží Maria, ve své nejvznešenější svatosti, ve své nedotčenosti hříchem, v plném počtu ctností úplné krásy. Úžasné dílo Boží moudrosti jsou nebesa s miliony hvězd; úžasnější jest vyvolená Boží, ona žena, kterou líčí svaté Písmo jako ženu oděnou sluncem, s měsícem za podnoží a hvězdami místo koruny. Ano, krásný je vesmír, vyvolená myšlenka Boží; ale nesmírně krásnější jest vyvolená Boží Maria. Neboť ona byla nástrojem, skrze který učinil Bůh nový svět, svět to vykoupených; nástroj, skrze který na konci stvoření po třetí obnoví svět pro své vyvolené. Tam vyvolená Boží bude královnou vyvolených, jako byla první Boží vyvolená od počátku, nejkrásnější vyvolená Boží.

Taková jest vyvolená Boží. A musili bychom říci, že lidé jsou slepí, kdyby od počátku, hned, jak Marii poznali, neřekli radostně: *vyvolená naše*. V knize Moudrosti se praví: »Nyní tedy, slyšte mne, dítky; blaze člověku, který mne poslouchá, který každý den bdí u příbytku mého; slyšte poučení a buďte moudří.« Ten hlas zněl od věčnosti lidem z myšlenek Božích o Matce Vykupitele světa: Slyšte Matku Božího Syna, nechť myšlenky a srdce vaše přebývá u ní, učňte ji svou vyvolenou. A byl to jen ohlas této výzvy, když s kříže řekl Spasitel světa: Hle, Matka tvá!

A lidstvo odpovídalo a odpovídá nesčetnými chvalozpěvy, nesmírným bohatstvím projevů úcty a lásky. Proti každému útoku si hájilo vyvolenou Boží a svou, podle její krásné duše vychovávalo duše své. Při té práci vždy zkusili, jak je to pravda, co řekla Boží Moudrost: Blažen, kdo mne poslouchá. Kdo mne nalezne, najde život a dostane se mu požehnání od Pána. A také by to byl nevďěk k Bohu, kdybychom jeho vyvolenou neučinili vyvolenou své duše.

3. Neporušená.

Díla Boží jsou bez chyby a každé jeho dílo jest nejdokonalejší pro účel, který mu ustanovila Boží moudrost; neboť praví svatý Pavel (Řím. 11, 29): »Bůh neželí darů svých a povolání svého.« Když Maria je tak krásnou Boží vyvolenou má toto slovo pro její bytost mnohem hlubší význam. Neboť pro Marii znamená, musí pro Marii znamenati, že jest *Neporušená*. Přesně podle slov svatého Pisma a v celém jejich rozsahu: Všechna jsi krásná a poskvrny není na tobě.

Když první člověk opouštěl ráj v hlubokém zármutku, byla mu jedinou útěchou slova, kterými soudil Hospodin jejich svůdce: »Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi potomkem tvým a jejím; ona potře hlavu tvou.« Neboť to slovo Boží bylo jim zárukou, že přijde žena, která nebude porušena takovou bídou, jakou byli oni porušeni hříchem; že přijde žena, která bude neporušená, takže se jí nebude moci ani přiblížiti porušení a celý zástup následků porušení; že přijde žena, která ve své neporušenosti bude hodna vítězství nad porušeností.

Člověk odcházel z ráje porušený a poskvrněný, porušení a poskvrnění se stalo jeho rodovým majetkem. Ale doufal, ale čekal, že přijde žena neporušená a neposkvrněná, která skrze svého Syna zvítězí nad původcem porušení a poskvrněnosti. Slova Hospodinova, slova sice útěšná, ale přece slova doprovázející jeho odchod z ráje, vykouzlila v těžkém srdci prvního člověka obraz zářivé ženy budoucího věku. My prosíme: Matko neporušená, Matko neposkvrněná, oroduj za nás! Myslíte, že touhy srdce prvních lidí měly jiný zvuk a jiný smysl?

Díla Boží jsou bez chyby. Moudrost Boží však přece nechala určitá omezení na všech svých dílech stvořených, aby se jedno doplňovalo s druhým a všechna přispívala ke kráse a souladnosti celku. Když tedy řekneme »Matka neporušená« a »neposkvrněná«, nechceme tím z Panny Marie činit Boha. Jen nám má to slovo připomenouti velikost Božích darů na Marii a její nesmírný význam pro dokonalost lidských duší, kterým má dávat ze svého bohatství.

Neporušená, Neposkvrněná. Jaké zázraky štědrosti Boží, jaké zázraky krásy Matky Boží obsahují tato slova! Co jest porušení, co je poskvrna člověka? Když z Písma svatého si vyčteme, jaký byl člověk před hříchem v ráji, užaseme nad tou nádhernou bytostí. Když přirovnáme k němu sebe, řekneme, že proti němu jsme vlastně jen jako nemocný proti člověku kypícímu zdravím.

První člověk byl neporušený a neporušitelný tělem, nikdy neměl umřít, nebyl podroben nemoci, jeho bystrý rozum pronikal všechna tajemství přírody, ovládal všechno, i vlastní tělo. Nebylo boje v člověku, nýbrž jediný veliký klid a soulad celé bytosti. Jeho duše byla neposkvrněna hříchem, zářila odleskem Božího zalíbení, člověk byl v pravém smyslu toho slova důvěrným přítelem Božím. A to všechno zbořil hřích. Povstaly v člověku boje těla proti duši, duše klesala do hříchu, stala se předmětem ošklivosti Bohu. Porušena byla krása, porušeno bylo bohatství, porušen byl celý člověk nějakým způsobem.

Maria však byla učiněna neporušená a neposkvrněná. V jedné mariánské písni se praví: Tvé oko temné jezero, v němž moře hvězd se blýská, a kdo v ně jednou nahlédne, si věčně po něm stýská. — Oko, celá bytost Matky Boží byla jako krásná, tichá, klidná hladina hlubokého jezera. Jako v takové hladině jezerní se zrcadlí krásy okolních hor, a jemný pohyb vlnek jim dodává nové krásy a života, tak celá bytost Matky Boží zářila odleskem neporušenosti. Jsou svatí Otcové, kteří se neostýchají říci, že Matka Boží byla od počátku a ve všem, jako první člověk před hříchem v ráji. Že měla moudrost, která hraničila na moudrost andělů, že následkem neporušenosti duše ani její tělo nepodléhalo porušenosti nemocí. Víra naše pak nás ujišťuje, že Maria neznala boje těla proti duši, že neznala oněch rozervaných chvil, ve kterých jako by se všechno spiklo proti člověku, aby jeho duše byla odcizena Bohu.

Jako každé hluboké a krásné jezero má své báje o pokladech, které jsou v něm skryty, tak duše Neporušené byla skutečnou pokladnicí nejvzácnějších darů Boží dobroty. Co je ve svatém Písmě napsáno: »Nedáš svatému svému viděti porušení,« to můžeme doslova říci

o Marii: Nedáš, nedal jsi Matce své doznati jakéhokoli porušení. Neporušenosti a kráse prvního člověka ve dnech rajského štěstí byla ze všech nejbliže svatá Boží Rodička.

Maria byla Matkou neposkvrněnou. Co je skvrna na bytosti člověka, co je skvrna nejosudnější a nejhorší? Je to zhanobení obrazu Božího, je to hřích v duši, který zahaluje lesk Boží krásy, který jest více než černý mrak před sluncem. Hle, jak chránil Bůh Matku Syna svého před poskvrnou hříchu! Ona jediná může z lidí říci, co je napsáno v knize Moudrosti: »Hospodin vládl mnou od počátku cest mých.« Neboť jí nikdy nevládl jiný. Ona jest žena, která potřela, zašlápla do bezmocnosti hlavu odvěkého nepřítele lidské spásy, protože ani na okamžik ji neměl pod svou mocí. Maria nepotřebovala svatého křtu, protože její duši stvořil a ochránil Bůh sám v takové kráse a ještě ve větší kráse, než jest duše pokřtěného dítěte. Maria nepotřebovala svátosti pokání, neboť ji nelákal svět ani nic z toho, co v něm jest, na cesty porušenosti duše a žádosti a skutků.

Když za krásného májového jitra vidíme strom obsypaný sněhobílým, jemným květem, nemůžeme se nasytiti krásou toho pohledu, ani sliby budoucí radostné úrody. Takový asi pohled skýtá nebesům neporušená a neposkvrněná Panna a Matka Maria. A není u ní obav, že by nějaký mráz spálil její květy, není obavy, že by vichřice předčasně zničila ovoce. Tak její duše vydávala zlaté, neporušené ovoce nejkrásnějších ctností. Bez úhony kráčela po cestách Božích. Její každá myšlenka byla ohlasem slova: Staniž se mi podle slova tvého; každé její slovo bylo ohlasem její písně: Velebí duše má Hospodina; každý její čin vyjadřoval, co kdysi řekla: Dívka jsem Páně. Chcete-li ukázati na člověka v celé kráse lidskosti i v neporušené ušlechtilosti života, hle, Maria, neporušená a neposkvrněná.

Výsadou Boží bylo pro Marii, že byla neporušená a neposkvrněná. Ale že tento poklad neporušenosti a neposkvrněnosti zachovala po celý svůj život, to byla zase její zásluha. Její zásluhou také bylo, že zůstala jako zahrada uzavřená, aby škůdce nemohl pustošiti květenu jejích ctností; také její zásluha byla, že zůstala jako studnice zapečetěná, aby nepřítel nemohl zkaliti čistou hladinu jejího nitra. Zůstala jako lilie mezi trním, po Kristu Pánu samojediná bytost naprosto čistá mezi hříšníky.

Co si můžeme vzíti pro sebe od Panny a Matky neporušené? Nejen obdiv a lásku, nýbrž i napomenutí pro svou duši, a třeba i pokárání. V žalmu se praví: Blahoslavení neposkvrnění na cestě. — Všechno, celé naše štěstí na tom závisí, řekne-li nám Pán Bůh jednou: Blahoslavení. Slovo žalmu pak ujišťuje, že to řekne jen neposkvrněným. Ach, kolik je těch docela neposkvrněných? Ale mnoho může býti těch, kdo z poskvrněných se stali milostí Boží neposkvrněnými, odloživše přichylnost k milému hříchu. A to buď naše prosba k Matce neporušené: Nauč mne nenáviděti hřích! Nauč mne milovati cesty Boží! Nauč mne přetrhati pouta hříchu a duši pevně připoutávati k Bohu. Ať velikost Matky není urážena malostí jejího dítěte.

4. V Bohu skrytá.

Svatý Jan Damašský praví, že Maria, jako Matka Boží, jest velmi blízká Bohu. Z prvních křesťanských století máme zachováno slovo ještě silnější: ve třetím století psali o jednom žáku apoštolů, že když uviděl Pannu Marii po prvé, nechtěl věřit, že vidí smrtelného člověka a tvrdil, že, kdyby jej víra nepřesvědčovala o opaku, že by věřil, že vidí Boha. Oba tyto výroky nám naznačují to, čemu chceme dnes věnovati pozornost, že Panna Maria byla skryta v Bohu, že její život a celá její bytost byla skryta v Bohu. V přesném splnění požadavku svatého apoštola, jenž praví, že život dítek Božích jest ukryt v Bohu. Je v tom obsaženo obojí: byla blízká Bohu, protože její život byl skrytý v Bohu; a proto také z jejího zjevu zářila taková jasnost, že se zdála až nadlidskou jasností.

Byli lidé, kteří se pozastavovali nad skrytostí života Panny Marie. Chtěli z toho učiniti výtku katolíkům pro jejich velikou úctu k Matce Ježíšově, když evangelia o ní takřka nemluví. Výtku činili proto, že nechápali toho, co my dnes chceme říci. Evangelia opravdu málo mluví o Marii Panně. Nic nepraví o jejím původu, takže ani neznáme jména jejích rodičů. Neboť jména Joachima a Anny nejsou věrou zajištěná. Ničeho nevíme o jejím dětství jistého. Po prvé se s Marií setkáváme již jako s dospělou dívkou při Zvěstování andělském. Tichou radostí, ale také vlastně skrytou radostí se nám ukazuje zářící Maria v Betlémě. Po návratu z Egypta jen jedenkrát se objevuje Maria, hledajíc Ježíška ve chrámě. Při veřejné činnosti Spasitelově nestavějí evangelisté Marii jemu po bok, nýbrž do určité vzdálenosti: Maria jde za Ježíšem, nikoli vedle něho. Neboť se již tehdy mělo ukazovati, co později řekl svatý Augustin: Kristus opustil Otce a Matku, aby přilnul ke své snoubence, totiž Církvi. — V posledním období jejího života vidíme Pannu Marii již jen dvakrát: jednou v tichém bolu silného srdce pod křížem, po druhé ve vroucí a skryté sebranosti očekávající příchod Ducha Svatého.

K této dojemné skrytosti před světem a před zvědavými a třebaš i nábožně a s láskou zvědavými zraky se druží ještě druhá věc, která jen zvyšuje a prohlubuje tajemný dojem této skrytosti: její nápadná mlčelivost. Vždyť evangelia znají jen na čtyřech místech několik jejích slov. Kdo by tu nepomyslel na slovo svatého Pavla: Umřeli jste a život váš je s Kristem skrytý v Bohu. —

Avšak musíme si přiznati, že bychom si nedovedli tak snadno mysliti velikost Matky Božího Syna, a možná, že bychom ani nedovedli ji tak pokorně uctívati, kdyby tomu bylo jinak. Neboť čím větší duše, tím více miluje skrytost, ač v této skrytosti jsou takové veliké duše jen samy se svými myšlenkami. Svaté duše vášnivou láskou milují samotu a skrytost, protože v ní nejsou jen samy, nýbrž je s nimi jejich Bůh a Pán s celým bohatstvím svých pravd a darů, s veškerou krásou a výškou svých řečí a svého přátelství. Proto také Pán Ježíš byl tak dlouho skrytý; a když veřejně působil a mezi lidmi se pohyboval

a s lidmi jednal a jim pomáhal, vždy a důsledně opět vyhledával skrytou samotu, protože byl stále s Otcem nebeským spojen: jednou pak sám prozradil tajemství této své skrytosti, když řekl: »Otec nenechává mne samotného.«

Proto byla Maria skryta před lidmi, že byla skryta v Bohu, že její duše byla naplněna poklady Božími a vědomím stále přítomného Boha. Tu ovšem lidé a všechna veřejnost působí jen rušivě. Maria byla skryta v Bohu. Duše její byla naplněna myšlenkami na Boha, na jeho velebnost, na jeho bohatství, na jeho lásku. Proto také byla zcela bezpečná, poněvadž byla skryta v Bohu.

Člověk vychází ze skrytosti, aby hledal moudrosti nebo pomoci, nebo přátelství, nebo útočiště. Avšak Boží Matka věděla, že když je skryta v Bohu, ničeho z toho nepotřebuje hledati. Neboť není hlubší a bezpečnější moudrosti nad moudrost Boha, když nám ji sděluje a když my jsme připraveni jeho sdělování přijmouti. Není větší ochoty pomoci nám nad dobrotu Boha, jenž jest dobrotivost a láska sama. Není hlubšího přátelství nad přátelství nejvěrnějšího Boha, jenž pravil, že věčnou láskou nás nejen miloval, nýbrž i k sobě vábil. Není dokonalejšího útočiště nad útulek ve všemohoucnosti Boží, neboť proti ní nikdo ničeho nesvede.

Tedy právě proto musila býti Maria skryta v Bohu, že musila býti nejdokonalejší ženou. A také proto, že nám měla býti zářivým příkladem a vzorem svatosti, musila býti skryta před světem a jeho hlukem a jeho shonem, musila býti jako mrtvá pro svět, jeho skutky, jeho pýchu a jeho žádosti. A tím jsme zase u sebe.

Svatý Pavel to neřekl o Matce Boží, když pravil: »Život váš je s Kristem skryt v Bohu,« ale řekl to křesťanům, řekl to nám. Že to musí býti naší snahou, přesně rozlišovati mezi životem těla a duše. Život těla má své zákony, své požadavky, jiné zákony a jiné požadavky nežli život duše. Zákony a požadavky těla nelze živiti duši křesťanskou. A přece lze často o křesťanu říci, že vykonal obráceně slovo svatého Pavla: umřel Bohu a jeho život je s tělem skryt v zemi. Dokonce můžeme říci se smutkem v duši, že celkem myšlení lidí je dnes takové, že se cena lidského života posuzuje podle toho, jaká je veřejná působnost a veřejná hodnota člověka u lidí a u světa. Kdežto však jediné správné měřítko ceny lidského života je toto: jak je člověk spojen s Kristem a jak jeho životní zvyklosti a práce sestupují hluboko do opravdovosti a pronikavosti náboženského života křesťanského.

Člověk touží po tom, aby jeho jméno bylo slavně zapsáno do knihy dějin země a jejích obyvatelů. Zapomíná, že svým věřícím Kristus nejen předložil, nýbrž výslovně uložil jinou touhu, když řekl: »Neradujte se z toho, že se vám podrobují zlí duchové,« že je okázale před lidmi můžete vymítati a tím se stáváte slavnými, nýbrž, »radujte se a plesejte, že jména vaše jsou zapsána v nebesích«. Teprve tenkrát začíná pravá a skutečná cena našeho života, když člověk našel spojení s Bohem. A tak dlouho trvá cena lidského života, jak dlouho trvá toto skryté spojení s Bohem. A tolik roste cena lidského života, kolik roste spojení lidské duše v přátelské lásce s Bohem.

Maria Panna musila býti skryta v Bohu, protože byla tak úzce spojena s Bohem. A tak víme také, že tato skrytost v Bohu pro nás znamená spojení s Bohem. Duše věřící, duše spojení s Bohem hledající ví dobře, co znamená toto spojení člověka s Bohem. Ví dobře, že to znamená také mít radost ze všeho a ve všem, co jest Boží. Že to znamená milovati své náboženství a všechno, co náboženství nám dává nebo i od nás žádá. Že to znamená vyhledávati to, co sbližuje s Bohem podle nauky katolické víry, varovati se všeho, co podle katolické víry člověka oddaluje od Boha.

Svatý Augustin, slavný jako biskup nejvyšší horlivosti a nejpronikavější lásky a nejpronikavější důslednosti náboženského života, napsal kdysi: »Biskupem jsem pouze pro druhé, kdežto pro sebe jsem křesťanem.« To heslo, poněkud pozměněné, vyznačuje heslo našeho života, skrytého s Kristem v Bohu za příkladem blahoslavenné Panny Marie: Pracovníkem jsem pouze pro druhé; a kdybych neměl nic jiného nežli tuto pouhou práci pro druhé, byl by můj život nesmírně chudý. Aby můj život byl bohatý, nedostačí nikterak se dovolávat své práce, třeba i své veřejné práce pro katolické záležitosti. Aby život člověka byl bohatý, musíme býti také pro sebe křesťany. Neboť před Bohem platí naše náboženská osobnost. Vlastně je to hrozné slovo, když řekneme, že u Boha platí jen naše vlastní náboženská osobnost, a nikoli sama o sobě naše osobnost úřední nebo veřejná. Proto také řekl Spasitel, že mnozí první budou posledními. Hle, co nám praví Maria, skrytá v Bohu. Utec se skrýti duši a životem v Bohu!

5. V modlitbě.

Básník zpívá o Zvěstování Panny Marie a začíná takto: »Ve své prosté komůrce, hle, modlí se Maria, modlí se Maria, zatím co ve snách celý svět jest.« Kdo se i v noci modlí, je cele proniknut modlitbou. A tak si od počátku křesťané představovali Matku Ježíšovu, mysli si ji docela ponořenou v modlitbě. Nejstarší obraz Rodičky Boží v katakombách líčí pokorné držení božského Dítka, což je nepřímo naznačená modlitba, která jest pozdvižení mysli k Bohu; nebo je přímo malována s rozpjatýma rukama v modlitbě. Tak se zachovali umělci výtvarní vůči Marii všichni ve všech dobách dodnes. Ať znázorňují Marii Pannu v Nazaretě nebo v Betlemě, nebo na útěku do Egypta, nebo Ježíše hledající, nebo s Ježíšem žijící, vždy na pravých uměleckých výtvorech se jeví Matka Boží pohřížená do modlitby. Taková umělecká díla pak také jsou na nás nejpůsobivější. A také máme snad nejdůležitější užitek z pohledu na Matku Boží, rozumíme-li ji, pohřížené do modlitby. Žádný květen mariánský není úplný, chybí-li v něm tato myšlenka na duši Mariinu v této její dojemné kráse.

První slovo by ovšem bylo, *zda se Maria Panna skutečně modlila*. Zbytečná otázka, skoro bychom řekli, že hříšně neuctívá otázka. Vždyť,

co jest modlitba? Když řekneme, že se člověk modlí, mimoděk ho necháváme na pokoji, nevnučujeme mu spojení se světem a s námi, protože víme: duch člověka je spojen s Bohem v důvěrné rozmluvě, duch člověka a tím celý člověk jest u Boha. Kdybychom pak měli odpovídati na otázku, zda se Boží Rodička modlila, usmáli bychom se shovívavě, jak je vůbec možné tak se tázati, když přece při Zvěstování ji nazval anděl Milostiplnou. Milost se svolává na člověka modlitbou. Od Zvěstování pak byla duše Mariina přímo nucena býti stále u Boha, neboť Boží Syn od Zvěstování již byl jejím dítětem.

Maria byla první v Novém zákoně, již se dostalo plnosti darů Ducha svatého. O Duchu svatém však jest v Písmě napsáno, že učí člověka modlitbě, že učí člověka býti u Boha, protože má u něho svůj příbytek. Připoutává člověka k Bohu.

Celý život Panny Marie až do Nanebevstoupení Páně byl ve své nejhlubší podstatě jen myšlení na Ježíše v lásce, rozmlouvání s Ježíšem, vtěleným Bohem. Po Nanebevstoupení pak opět kniha Skutků apoštolských dosvědčuje, že se Maria neustále modlila, že jistým způsobem vedla a řídila modlitbu ostatních věřících; praví se tam totiž, že před sesláním Ducha svatého »všichni trvali na modlitbách s Marií, Matkou Ježíšovou«. Správně tedy vidí, kdo si Marii Pannu představují jako stále duchem i srdcem jsoucí u Boha.

Když pak si položíme další otázku, začneme tušiti velikost krásy a bohatství modlitby Boží rodičky. *Jaká byla modlitba Boží Matky?* Nepotřebujeme žádných dohadů, neboť máme modlitbu Boží Matky zachovanou v evangeliu, modlitbu, kterou se Matka Páně modlila pod dojmem prvního nejsilnějšího zážitku tajemství vtělení Syna Božího. Je to její hlasitá modlitba »Velebí duše má Hospodina a duch můj plesá v Bohu, svém spasiteli«. Ve slavnostní chvíli, při vzrušené duši, prozradí člověk celé své smýšlení, i jeho jinak zatajované hloubky a síly. Tak Boží Matka ve své slavnostní a vzrušené modlitbě se stala učitelkou naší modlitby.

Maria ve své zpívané modlitbě děkuje Bohu, chválí Hospodina, básnickým způsobem hlásá nezlomnou důvěru v Pána všemohoucího. Děkuje Bohu, že shlédl na svou malou služebnici a pozdvihl ji ke svému trůnu; vděčně vzpomínala, jak veliké věci jí učinil, jakými divy na skromné služebnici své oslavil své svaté jméno. Pak velebí Maria Boží milosrdenství, které provází lidstvo po všechny věky a přes všechna pokolení, pokořuje pýchu, zahanbuje nadutost a bohatství, vyvyšuje, co bylo poníženo nespravedlivě a sytí hlad lidské bytosti. Na konec zazáří jako jasná hvězda její důvěra v Boha. Tuto důvěru ohlašuje celému světu a zní to jako poslední slova chvalozpěvu *Te Deum*, když ujišťuje svět, že bude spasen, protože »Pán se ujal svého služebníka protože nezapomíná na své milosrdenství, ve kterém splní všechny sliby, které kdy dal, počínajíc Abrahamem a až do konce věků.«

Matka Boží nám ukazuje, o čem třeba v modlitbě rozmlouvat s Bohem. Že je třeba vděčně Bohu poděkovati nejen za všechna dobrodiní, nýbrž za každé nové dobrodiní. Že je třeba blížiti se k Bohu s největší uctivostí vůči tak veliké moci, k Bohu tak velikému ve svém milosrden-

ství. Že je třeba jíti k nebeskému Otci s naprostou důvěrou dítěte, ve vědomí všech jeho příslibení, které kdy dal modlitbě lidské duše. V modlitbě Panny Marie se odráží celá její neposkvrněná duše, celá její Bohem prodchnutá bytost, celá její láska, která byla jen a jen láska svatá, Bohu oddaná, celá její duše, které bylo největší radostí, že smí býti u svého Boha.

Kdosi pravil, že se modlí tři druhy lidí, a že se mají všechny tři druhy modlití. Pro jeden druh lidí se hodí k modlitbě slova žalmu: »Z propasti volám k Tobě, Pane! Ó, slyš můj hlas, Pane slitování.« To jsou duše, které mají na svědomí těžké hříchy, dosud neodpuštěné. Druhým se hodí slovo Otčenáše: »Odpusť nám naše viny, to jest naše denní poklesky, které nejsou těžkými hříchy.« Třetí druh lidí se může modlití podobně jako Maria Panna; to jsou duše svaté, které se nedopustí tak snadno ani všedního hříchu. Bylo by nesmírně smutné, kdyby se hříšník nesměl modlití, kdyby jeho modlitba nebyla nic platná; avšak víra nás učí, že svolává naň Boží milosrdenství, když se modlí i ve svých hříších, jestliže se naučí modlití se od Matky Boží a s Marií. Když se totiž naučil modlití se s pokornou uctivostí, ve vědomí milosrdenství Božího, ve vědomí potřeby své duše a v jisté důvěře v Boží slitovnou dobrotivost. Pak modlitba skutečně pozdvihuje člověka, pozdvihuje i tu nejnížší duši, jestliže jest duši dobré vůle. A všichni se musíme snažiti, aby se naše modlitba co nejvíce a vždy více blížila kráse modlitby Boží Rodičky. Abychom stále na méně věcí musili vzpomínati, když se modlíme, »Odpusť nám naše viny«. Abychom radostně mohli Pánu nebes i země ukázati na to, že chceme opravdu slouiti jeho služebníky věrnými, kteří sice mohou býti věrnými jen nad málem, ale přece s velikou věrností.

Je to skutečně pravda, že podle své modlitby a podle způsobů své modlitby můžeme měřiti a oceňovati hodnotu svého života v poměru k Bohu a k věčnému životu. Kdo je tělesně zdrav, ten cítí lásku k životu a ke všemu, co život podává krásného, ušlechtilého. Kdo je v duchovním a křesťanském smyslu zdrav, ten cítí náklonnost, lásku k modlitbě. A nedostatek této lásky je vždy jistou známkou, že je v duši něco chorobného. Neboť v duchovním a křesťanském smyslu zdravou duši jest duše milující Boha, duše neurážející Boha s rozvahou. Tu pak není možné, aby duše necítila touhu, býti u svého Boha duchem v modlitbě, pověděti Bohu, co ji tíží, prositi o to, čeho potřebuje.

Nechť nás vždy vede příklad Boží Rodičky v její modlitbě. Nechť nás uchvátí krása její v modlitbě, bychom se modlili rádi, aby náš duch zaplesal, že se smí modlití, bychom chvátili k modlitbě. Neboť taková duše vždy pozná, jaká je to krása, když se člověk může pohřžiti do modlitby.

6. Věřící.

Takový je křesťan, jaká jest jeho víra. Jaká je pevnost jeho víry, taková je krása jeho ctností. Protože Maria Panna jest duše nejkrásnější po lidské duši vtěleného Syna Božího, musíme hned tušiti, jakou krásu, jakou hloubku, jakou příkladnost měla víra její. Vidíme skutečně Marii jako vzor víry, i jako matku věřících.

Víra je přesvědčení o pravdivosti toho, co Bůh zjevil. Hled'te tedy na víru Boží Rodičky. Žádná lidská duše neviděla nejasnosti tajemství víry tak ostře v jejich zdánlivé nemožnosti, jako Maria. Boží Syn má býti jejím synem; jak se to stane? Ani smysl, ani rozum toho nechápe, ale Maria věří slovům andělovým, vědouc, že věřiti Božímu poslu znamená věřiti na slovo Bohu. Když Boží Syn se stal jejím dítětem, co se tu nakupilo v její duši záhad a tajemství! Viděla Boha, ale zároveň jej viděla ve slabostech člověčenství; Ježíš se narodil v Betlemě a ona jej zavínuje do chudých pláten; věčný Bůh přichází v čase, zdá se závislý na čase; jest radostí andělů a pláče; svou prozřetelností živí všechny život vesmíru a sám žádá nasycení od své Matky. Avšak Maria se sklání před Božím slovem a věří bez váhání. Syn Boží přišel vysvoboditi svět ze hříchu a přece se podrobuje zákonu, jako lidé hříchu podrobení, jako by byl jedním z nich; je pánem všech věcí a musí utíkat do Egypta před lidskou zlobou; všechno bohatství světa jest jeho majetkem a provozuje prosté řemeslo chudých; Maria však nezná myšlenky o nemožnostech. Věřící neochvějně.

V době utrpení jest Ježíš snižován, proklínán, bičován, krví zbrocen, přichází Velký pátek kříže, smrti a pohřbu. A právě v ty dny kolem Velikého pátku byla Maria jedinou představitelkou neochvějně věřící Církve. O této chvíli vítězné víry Boží Rodičky praví svatý Bernard: »Celý svět pochyboval, ona však, jež ve víře počala, ve víře zůstala pevnou.« Při temných hodinách svatého týdne hasne jedna po druhé z patnácti hořících svící, až na konec hoří jen jediná. Tak uhaslo jasné světlo víry, až na konec zůstal nejvýše na svícnu Církve jediný plamen živý, nezatemněný víry Panny Marie. Proto někteří praví, že sobota je zasvěcena Panně Marii, že ona v onu hroznou sobotu jediná zůstala v neotřesené víře; a proto prý také v sobotu musí slunce aspoň na chvíli vysvitnouti, aby oslavilo ono nikdy nezakalené světlo víry v krásné duši Mariině.

Panna Maria jest i matkou všech, jejichž víra bojuje s nesnázemi a kolísá v pochybnostech. Kdosi pravil: Nikdo nás tak nezná jako matka. Když jsme se stali cizinci všem, jediný zrak se neuchýlí, a to je zrak naší matky. Nikdo neznal Ježíše lépe nežli jeho Matka Maria. Nikdo nepracoval více než ona, aby Ježíš byl poznán a ode všech uznán. Již od začátku byla Maria matkou věřících, pečující, by pevně věřili, by měli stále hlubší víru. Maria dává Ježíše poznati jeho předchůdci Janovi Křtiteli, Ježíše ukazuje pastýřům a mudrcům z dálných krajů, i pohanům v Egyptě. Její přímluva pohnula Ježíše k prvnímu zázraku, jenž upevnil víru v duších prvních učedníků a apoštolů, a tak

to bylo stále, dokud žila Maria na zemi. Její srdce bylo první evangelium víry v Ježíše. Všechny památky, které chovala ve svém srdci, vypravovala s nevýslovně dojemnou pozorností a pečlivostí těm, kteří psali evangelium, takže bylo právem řečeno, že Maria byla první Boží evangelista. Již před věky psal svatý Cyril Alexandrijský o Marii: »Skrze tebe apoštolové hlásali nauku spásy, skrze tebe požehnaný kříž je slaven a uctíván po všem světě, skrze tebe je ďábel zahánán na útěk a člověku je otevřena cesta k nebi. Skrze tebe dosáhli světla pravdy všichni, kteří byli zahalení temnotami bludu a pohanství.« K Matce Boží se modlil papež Lev XIII.: »Bud' pozdravena, zdroji výmluvnosti apoštolů, pevný základe víry, zdroji, bohatý vodami očišťujícími od bludu.«

Maria je vzorem víry a pečlivou matkou věřících. I těch, jejichž víra kolísá. Jaká to časová myšlenka, jaká to časová modlitba v oné modlitbě papeže Lva XIII. Dnes mlhy nejrozmanitějších bludů se snaží zatemnit světlo čisté svaté víry. Stíny pochybností vyvstávají i v duších dobré vůle. Hle, máte Marii, matku víry, královnu víry, matku a královnu věřících. Ona vidí pochybnosti, které zmítají duši lidskou. Vidí, jak jsou to skoro tytéž pochybnosti, které by se byly její duši přiblížily, kdyby nebyla královnou víry: jak Boží Syn může býti synem lidské matky, jak je možný Bůh v ponížení, a všechna ostatní tajemství. Maria vidí tyto stíny. Maria, žena oděná sluncem, všechna světlem zahalená, Maria tyto stíny zapudí. Na to pamatujme při všem, co vidíme a slyšíme kolem sebe, co vrhá pochybnosti a stíny do naší duše.

Místo znepokojování své duše sepněme ruce a s rukama sepnatýma hledejme Marii, královnu víry, matku víry, královnu a matku věřících. Celou duši prosme Marii: Královno víry, hleď, stíny pochybností se plíží do mé duše. Královno víry, vztáhni svou ruku s mocným žezlem na ohroženou víru a duši mou. Matko věřících, zachovej mne, ať zůstávám tvým věrným a věřícím dítětem, které jde ve šlépějích tvé nejkrásnější a nejjasnější a nejpevnější víry. I když se mi zdá, že mi nastává Velký pátek, i když se mi zdá, že nemohu věřit, ukaž mi, že tomu není tak. I když se mi zdá, že není naděje, aby opět věřil ten, jenž v mém okolí víru ztratil, ukaž, že jsi matkou a královnou, ukaž, že umíš přiblížit víru i tomu, kdo se od ní vzdaluje.

Až do konce světa zůstane pravdivým slovo, jež volá svatá církev k Marii: Ty jediná jsi potřela všechny bludy v celém světě! Potřela všechny bludy, protože všem bludům byla svědectvím o pravdě Ježíše Krista, svědectvím, jehož nelze jen tak popírat. Proto také všechny velké bludy se obracely proti Panně Marii. Ale marně. Maria na konec vždycky zůstala vítěznou nad bludem. Ukázalo se, kde jest skutečná pravda a kde je lidská zvůle.

Duše, zachovej si vroucí oddanost Matce věřících a Maria zachová ti víru, aby byla pravou, spásonosnou věrou.

7. Doufající.

V dějinách je zaznamenáno, že v pohanském Římě byly dva chrámy, podivuhodným způsobem vybudované. Byly tak spojeny, že do druhého, zasvěceného božstvu Cti, nebylo přístupu nežli skrze první, zasvěcený Ctnosti. Ta stavba měla vyjádřiti myšlenku, že pravé cti lze dosáhnouti toliko ctností. Ta myšlenka též platí o ctnostech víry a naděje. Je-li v duši zbudován chrám víry, jde jím duše do pevné stavby chrámu naděje. Tak z neochvějné víry srdce Matky Boží se nám otvírá pohled na ctnost její svaté naděje.

Matku Boží nazýváme královnou patriarchů. V jakém spojení jest Maria s oněmi ctihodnými postavami, s Abrahamem, Jakubem a ostatními vznešenými bytostmi patriarchů Starého zákona? Život patriarchů byl životem pevného doufání v budoucího Mesiáše, pevného doufání v Hospodina, jenž byl jejich pevnou nadějí. Tak život Boží Rodičky byl životem svatého doufání, nesmírně krásnější a silnější naděje, dokonalejšího očekávání, že se splní vše, co všemohoucnost Boží slíbila, proto jest Maria královnou patriarchů, že jest královnou svatého doufání.

Všecka proniknuta pevnou věrou v Boží moc a věrnou ochotu pomoci, šla Maria cestou svého života. Spíše bychom řekli, že jako tichá, jasná hvězdička se vznášela nad těmi událostmi svého života, které by jinou duši pokoušely k beznaději a zoufalství. Avšak svatá naděje činila Marii klidnou. O této svaté naději Maria pověděla apoštolům, co nám napsali; jak prostě klidná jsou její slova při Zvěstování; co bolu pro Matku Boží, kolik možností ztroskotání života lidského jest obsaženo v prostých slovech svatého Písma: »Josef pak, muž její, nechtěl ji vydati soudu, nýbrž ji chtěl tajně propustiti.« Maria však klidně doufá a její naděje vítězí. Pokoření v Betlemě, když jí nechtěli dopřáti místočka, předpověď hrozného utrpení z prorockých slov ctihodného věštce Simeona ve chrámě, neznámý, skrytý život v Nazaretě, pronásledování její radosti a naděje, Ježíše, to všechno se zdá proti první naději, že její život není ztracený život, že se splní vše, co jako sladká hudba znělo jí v sluch při slovech andělových.

Maria nikdy nezoufala, ani tehdy, když kolem slyšela slova: My jsme doufali, že on vysvobodí svůj lid . . ., doufali jsme, ale již nedoufáme. — Maria však doufala vždy a stále a pevně. Nikdy přes její rty nepřešlo, nikdy se ani v její duši neozvalo: Je všemu konec, vše bylo marné. Tak všude a vždy se jevila svatá Panna neochvějnou, nikdy nebylo v její duši trpkých myšlenek proti naději, nikdy nebyla nespokojenost s bolestným osudem. Měla pevnou kotvu svaté naděje, věděla, že nic není marného, kde Bůh vede. Neboť věděla, že Bůh vede rukou pečlivou a nepřemožitelnou, jestliže se důvěřivě nechává vésti ten, jejž vede. Proto vždy doufala, i když doufání bylo zdánlivě proti veškeré naději.

Všemohoucí ruka Boží, ve kterou doufala, věrná dobrotivost Boha, jemuž se dala zcela za služebnici, nezklamaly Marie nikdy. Dobře to

řekl jeden spisovatel prvních křesťanských století, že jméno Maria znamená naději. Jméno Maria skutečně vypravuje o srdci cele k Bohu obráceném, neobávající se beznadějně žádné překážky pozemské; jméno Mariino vypravuje o srdci silném, vědoucím, že v Bohu nejsilnějším a všemohoucím jest nezdolná síla a jistá pomoc v každé nesnazi.

Co je krajina bez zeleného stromu, bez koberců živých lučin, to by byl život bez naděje. Naděje člověk potřebuje vždycky, nejvíce jí potřebuje ve svých duševních útiscích a bojích. Nač tu má spoléhat? Na sebe, na své síly, na svůj rozum? Na přízeň a pomoc lidí? Tu se člověk docela jistě nějak zklame ve svém doufání, neboť, co vyroste na těch rolích, to brzo spálí žár života a zeleň naděje udusí kamení. Jméno Maria však volá k lidské duši: Doufej, nikdy nezoufej! Kdybys přišel o své celé jmění a byl chudý jako první člověk právě vyhnaný z ráje, doufej, nezoufej! Vždyť Maria ve své chudobě také nebyla zklamána ve svém doufání. Kdyby tě opustila všechna lidská přízeň, kdyby tě zklamaly všechny naděje, jež jsi skládal v sebe a v lidi, doufej, nezoufej! Vždyť Maria ti ukazuje, jak nebyla zklamána, když pevně doufala v takových okolnostech a v okolnostech ještě nesmírně těžších.

Sem si musíme vložiti jednu důležitou a velmi časovou myšlenku. Čeho je třeba, aby naše víra neutrpěla osudné ztráty? Čeho je třeba, aby se naše církev přenesla přes všechny ztráty v pronásledování? Ovšem, je třeba Boží pomoci. Ale v našich duších, v duších vyznavačů víry a dítek církve je třeba pevné naděje. Naděje to byla, jež udržovala Boží mučedníky v síle, naděje jejich to byla, která přiváděla do církve náhradou za umučené tisíckrát tolik vyznavačů. Neboť, jak můžeme mysliti, že někdo půjde s námi, když bude viděti, že naše naděje je velmi slabá. Je třeba pohledu k nebi upřeného, tím pevnějšího přivnutí k Bohu ve svaté naději, čím hroznější jsou okolnosti a třeba i ztráty. Kdo se pevně držel svaté naděje, kdo v této svaté naději se držel svého Boha a svých povinností, ten vždy všechno vyhrál v modlitbě i v práci, v boji a pronásledování. Protože Všemohoucí musí doufajícímu ukázati, že se v Bohu nezklame nikdo, i kdyby se zklamal ve všem.

Matka Boží volá ke svým dítkám: Doufej, nezoufej! Doufej v Boha! A dodává slovo tak sladké pro duši křesťanskou: Doufej také ve mne, neboť já jsem Matkou svaté naděje.

O tomto krásném a nezklamaném doufání v prostřednictví a přimluvu Marie Panny jsou v dějinách duši zapsány až neuvěřitelné skutečnosti. Vizte aspoň jednoho takového hrdinu svaté naděje v Boha a Marii, Matku krásné, svaté naděje. V prosinci r. 1904 chtěli katolíci ve španělské Valencii pořádati průvod ke cti Neposkvrněného Početí Panny Marie. Byli varováni, ježto nepřátelé se chystali ten průvod zkaziti násilnostmi. Avšak mladý advokát Sebastia prohlásil: »Tím lépe! Pak jistě bude v nebi o jednoho mučedníka více.« Průvod byl skutečně napaden, do průvodu bylo střeleno a mladý advokát zasažen, klesl k zemi. Lkají nad ním, on však praví: »Pro svatou Pannu bych ihned nastavil hrud' i druhé ráně.« Tak pevně doufal, že Maria nezklame naději, i když se zdá, že mladý život klesá do naprosté beznaděje ztraceného života.

Takové naděje jest i nám třeba. Jest nám proto třeba, abychom se dobře učili nezlomné naději od Marie, Matky svaté naděje. Bychom pevně doufali v Marii, královnu všech doufajících. Bychom veškeru svou beznadějnost skládali jí k nohám. Ona z vyprahlosti může dát zase vykvést nejkrásnější zelení radostné naděje. Staletá zkušenost potvrzuje, že nemůže býti beznadějně ztracen, kdo pevně doufá v Boha. A stejně jistě nám potvrzuje, že nemůže býti ztracen, kdo pevně doufá v Marii, kdo miluje Matku milosrdenství a svaté naděje. Nechť tedy je naší stálou modlitbou: Matko svaté naděje, posiluj mou naději!

8. Šťastná ve víře.

Myslíme na Matku Boží v její pevné víře, tichneme při pomyslení na její modlitbu a její život v Bohu skrytý, žasneme nad její nezlomnou nadějí. A neubráníme se pomyslení: Blažená Dívko Páně, jak šťastný byl tvůj život! Ten opravdu šťastný život Boží Matky se nám zjeví tím krásnějším a bude nám tím větší útěchou a tím mocnějším povzbuzením, když řeknem, že základem toho jejího hlubokého štěstí byla zase její víra. Maria ve víře šťastná — to nám má dnes býti mariánským rozjímáním.

Svatý apoštol Pavel napsal: »Bez víry se nelze líbiti Bohu.« Proto musil zcela na víře stát život Tě, která se Bohu líbila nejvíce ze všech, takže ji anděl nazval milostiplnou a prohlásil, že jest požehnaná mezi ženami.

Ze zbožnost a všechno myšlení a veškerý život Panny Marie byl postaven na základech víry, že z víry brala všechnu svou sílu i blaženost, to vyslovuje evangelium hned na začátku s úplnou zřetelností. Alžběta, ve svém nadšení Duchem Svatým, to prohlašuje Marii, když Dívka Páně přišla dělati služebnici Alžbětě: »Blažená jsi, žes uvěřila! Neboť se naplní na tobě, co ti řekl Pán!« Tedy již nad branou jejího života, jako Matky Boží, stojí hvězda víry, stojí a září v blaživé kráse. Ta hvězda pak jí bude svítiti na celé její životní dráze.

Je to víra, o jaké mluví svatý apoštol Pavel, když píše křesťanům, obráceným ze židovské víry: »Víra jest pevné očekávání toho, co doufáme, jest pevné přesvědčení o tom, čeho nevidíme.« Je to přisvědčení Bohu, neviditelnému sice, ale přece dokázaně mluvícímu, jakožto věčně neomylné pravdě, která se nemůže mýlit, ani nemůže býti oklamána.

K Marii nemluvil Bůh sám, nýbrž mluvil skrze svého zástupce, mluvil skrze poselství, které zvěstoval anděl jeho. Ale Maria i Alžběta dobře vidí, že každá náboženská víra se musí opírat o Boha, nikoli o tvora, jenž víru hlásá, i kdyby to byl nejvyšší Boží anděl. Neboť hlasatel víry jest pouhým poslem zjevení. A když své poselství vyřídil, ztrácí se; nemyslí se více na něho, nýbrž na to, co jménem Božím promluvil a ohlásil jako Boží vzkaz a Boží pravdu. Posel pouze zprostředkuje spojení s Bohem. Proto také nepraví Alžběta: Blažená jsi, žes

viděla anděla; blažená jsi, žes uvěřila tomu, co ti bylo pověřeno od anděla, nýbrž praví: Blažená jsi, žes uvěřila tomu, co ti bylo pověřeno od Pána!

Víra Matky Boží byla víra novozákonní, víra, jakou a kterou my též věříme, tedy víra křesťanská. Proto také byla Maria v ní šťastná. Tato její víra jí přinesla dvojí štěstí: předně štěstí viděti a zažiti vyplnění toho, co anděl zvěstoval. Protože uvěřila, byla naplněna dary Ducha svatého, učiněna byla nejšťastnější ze všech tvorů, směla se státi Matkou Syna Božího. Kdo ví, co jest jen pocítiti neviděnou blízkost Pána Ježíše, pochopí, jaké to bylo štěstí pro duši nejblahoslavenější Panny. Druhým štěstím, štěstím sice vzdálenějším, ale přece stejně hlubokým štěstím bylo duši Marie Panny jisté vědomí, že pro ni jistě přejde víra v jasné patření, že přejdou všechny bolesti, že oschnou všechny slzy, spojené s povoláním Boží Matky, že pak v radostném plesání bude viděti Boha tváří v tvář; že po obětech pozemského života uvidí Otce i Ducha Svatého, a svého božského Syna v jeho největší božské a věčné kráse.

A ještě bychom mohli přidati jedno štěstí, kterým byla Maria Panna šťastná ve své víře a ze své víry. Víme, jak ušlechtilé duše Starého zákona toužily poznati Boha, boží vůli, a nejvíce Vykupitele světa. Tuto jejich touhu znala duše Mariina, znala ji v největší ujasněnosti a v největší vroucnosti, jaké byli jen schopni proroci, Bohem nejvíce osvícení. Nyní poznala jako první ono nejhlubší tajemství víry lidstva, poznala nejblíže tajemství Nejsvětější Trojice. Pro její čistou duši to znamenalo nesmírné štěstí, radostné rozšíření duševního zraku a zkrásnění celého života. Anděl mluví o Bohu nejvyšším, jehož moc Marii zastíní; mluví o Synu Nejvyššího, mluví o Duchu svatém, jenž sestoupí na Marii.

Je napsáno o urozené dceři protestantského rodu, že když poznala víru katolickou a nabyla přesvědčení o její pravdivosti, přece, k vůli svému rodu, musila čtyřicet let čekati, nežli se mohla přihlásiti k této víře; ale i těch čtyřicet let čekání bylo jí mnohem větším štěstím, nežli dřívější život v neúplnosti víry. Jestliže dospělý člověk, upřímně hledající Boha, pozná pravdu náboženství, ve své pevné víře nalezne takové duševní štěstí, že za to dovede obětovati všechno. Jestliže naopak člověk věřící pocítí pochybnosti, cítí, jak přes všechen blahobyt mizí štěstí jeho duše. Tak si dovedeme naznačiti hloubku štěstí Panny Marie z její víry, když po nedokonalém poznání, jež poskytovala víra Starého zákona, zazářilo tak jasné zjevení Boží ze slov andělových, i později ze slov Ježíše Krista.

Nyní musíme od Matky Boží přejíti k jejím dítkám. Svatý Alfons Liguori nazývá Marii matkou věřících, jež je skvělým vzorem pro věřící, jež svým štěstím z víry jest oporou víry svých dítek a slibuje jim podíl svého štěstí z víry. Církevní spisovatelé si byli dobře vědomi tohoto významu Matky Boží. Proto již kolem roku 150. po Kristu psal mučedník a filosof Justin celé pojednání, ve kterém Marii srovnává s Evou; Eva jest mu zosobněním pochybování. Marie zase oblažující víry. Tajemství, která věřila Maria, jsou tajemství, která se nám před-

kládají k věření. Naše víra nám přinese to štěstí, které přinesla Panně Marii, bude-li se tak pevně opíratí jen o to, oč se její víra opírala, totiž jediné o Boha a jeho slovo a jeho pravdomluvnost. Věříme sice Boží církvi, věříme jejím kněžím, ale nesmíme zapomínati, že věříme to, co oni nám k věření předkládají, ale nikoli jen proto, že oni nám to k věření předkládají. Věříme proto, že skrze církve a skrze úřední řeč kněžskou mluví k nám Bůh.

To jest jeden omyl, který nejednu duši připravuje o štěstí z víry, když neumí rozlišovati. Úřadem církve, úřadem kněze mluví k nám Bůh, nikoli osobami v církvi, nikoli vlastní osobou knězovou. Slabé základy má víra, která věří k vůli osobám. Pak se poukazuje na chyby osob a poukazuje se na lidskosti na osobách, ze kterých je složena církev i její učitelský úřad. A s chybou osoby se také odsuzuje, co ta osoba jako zjevení Boží předkládá, vykládá. Jiné jest osoba, a jiné jest úřad osoby. Neboť nad úřadem drží sám Bůh svou ruku. Věříme proto, a proto jsme z víry šťastni, že Bohu samému věříme, ať jsme se to dověděli od lidí, kteří mají sebe více osobních nedostatků. Pak ovšem oblažuje Bůh, odměňuje víru štěstím.

Potom se uskutečňuje řeč Páně o víře, která hory přenáší. Také v tom smyslu, že dá člověku takové vnitřní hluboké štěstí, že se přenesse přes nejhorší boly a překoná nejtěžší životní okolnosti, právě tak, jako ve víře šťastná Maria.

9. Ve víře zkoušená.

Svatý apoštol Petr psal křesťanům: »Vaše vyzkoušená víra budiž vzácnější, nežli ohněm vytríbené zlato.« Každá víra musí obstát ve zkouškách, musí mít své zkoušky, aby se ukázalo, že člověk věří skutečně s plným vědomím, že jeho víra jest dobrovolným přesvědčením, které jediné má cenu lidskou i božskou a je hodno člověka i Boha. Bez zkoušek věřití vlastně znamená nejistotu, zda opravdu má člověk pevné přesvědčení o své víře. Bůh to ovšem ví, ale neví toho sám člověk a jeho víra ztrácí mnoho na své ceně.

Každá ctnost Boží Matky měla však cenu dokonalou, proto i její víra nám musí posloužiti za příklad, jak státi pevně ve zkouškách víry, jak právě v těch zkouškách je třeba přinést se Bohu v dokonalou obět.

Zkoušky víry jsou dvojího druhu. Jsou to zkoušky zevnějšího životního boje a zkoušky vnitřních duševních nesnází. Žádné z těch zkoušek nebyla Matka Syna Božího ušetřena. Opět tu vidíme Matku těsně spojenou se Synem Božím. Nebeský Otec ukládá zkoušky poslušnosti svému vtělenému Synu v jeho utrpení, Syn zkouší poslušnost Matčinu v poslušnosti víry. A jako v duši Synově, tak v duši Matčině se ukázalo hrdinství poslušnosti, bezpodmínečné oddanosti Bohu. Syn jest bezpodmínečně oddán Otci v poslušnosti utrpení a smrti kříže, Maria jest bezpodmínečně oddána Bohu ve víře. — Nežli začneme na tyto zkouš-

ky ukazovati, měli bychom vlastně opravit všechno, co jsme dosud řekli. Neboť to vlastně nebyly zkoušky víry Matky Boží v tom smyslu, jako by snad neměla Maria dosti pevné víry. Nikoli v tom smyslu, ale jinak tomu musíme rozuměti hned od začátku. Pevná víra Matky Boží měla býti vedena stále výše, stále nová tajemství víry se jí měla zvěstovati, tajemství stále vyšší a pro přirozený rozum stále těžší při těch zkouškách, aby její duše chápala celé poslání Pána Ježíše, co nejvíce tak, jak on je znal a chápal. Tomu se musila Matka Boží učit, protože nebyla Bohem, nýbrž pouhým člověkem — byť člověkem neochvějně věřícím a šťastným ve víře.

Vizme tedy, jak vychovával Pán Ježíš víru své Matky, jak ji vedl stále výše. Dvanáctiletý Ježíš ve chrámě odpovídá na bolestnou výtku Matčinu. Maria praví: Synu, proč jsi nám to udělal! S bolestí jsme tě hledali! Hluboký, lidsky pravý mateřský cit vede Matku Boží k těmto slovům. Ježíš však povznáší její myšlenky výše, odpovídá poukazem na vyšší myšlenku: Když Otec volá, nesmíš se rmoutiti. Poukazuje na vyšší a přednější svazky, na přednější povinnost vůči nebeskému Otci, jehož vůle rozhoduje. A jaká je odpověď Matčina na toto poučení? Italský malíř ve středověku maloval tento výjev a znázornil Marii se sepjatýma rukama skloněnou v obdivu, když naslouchá těm slovům. Evangelium končí tento příběh slovy, která se k tomu obrazu hodí přesně: Maria zachovávala všechna ta slova ve svém srdci.

Vyučování pokračuje na svatbě v Káni Gallilejské. Od výjevu ve chrámě uplynulo osmnáct let, o kterých je v evangeliu prostě napsáno: Byl jim poddán. Třicet let poslušnosti Panny Marie, třicet let, v nichž Maria byla na zemi první a rozhodující pro Ježíše. Jsouc tedy zvyklá býti první, Maria ve své starostlivosti také nyní přichází jako první a upozorňuje Ježíše, že brzo nebude dosti vína. Dokonale se tu opět projevuje Matka Ježíšova ve svém dobrém srdci. Ale Ježíš opět vede duši Matčinu výše, když neužívá slova, které odpovídá jejím citům, které ji vedly k upozornění; nepraví »matko«, nýbrž jaksi se stanoviska vyššího, Božího, ji jmenuje ženou, to jest paní: Co mně a tobě, ženo? Ještě nepřišla hodina má! Toť nové zjevení o Ježíši a jeho poslání a jeho významu. Maria věří, že Ježíš jest Syn Boží a Vykupitel světa, ale nezná ještě všech podrobností. Pán ji na to upozorňuje. Nastává nový oddíl v mé mesiášské působnosti. Nepůjde více Matka před Synem, jako dosud, nýbrž půjde již za ním. On musí nyní rozhodovati, co jest příhodné učiniti, a kdy jest příhodný čas. Nejvyšším zákonem jest vůle Otcova, tlumočnickem této vůle je Syn, je tím tlumočnickem i pro svou Matku.

Nastala třetí zkouška, která je zase pokračováním dosavadního vyučování, jež má vychovati duši Mariinu k úplnému obětování sebe. Ježíš káže, kárá, jeho nepřátelé nemlčí, obklopili jej a hrozí mu nebezpečí. Maria chvátá k němu, nemůže se k němu dostatí skrze zástup. Nechává jej volati k sobě, aby jej tak zachránila. Ale on veřejně praví: Volá mne Matka má? Kdo jest Matka má? Kdo plní Otcovu vůli, toť matka má! — Vidíme, jak to souvisí. Opět zdůrazňuje Pán Ježíš vůli nebeského Otce, kterou třeba zachovati především a nad všechny city

a obavy lidského srdce. I v nebezpečí zdánlivě nejhorším třeba s odvahou, bez jakýchkoli vedlejších lidských myšlenek, nejprve vyplniti vůli nebeského Otce. Tu vůli zná jedině Syn. Tím pak byla Mariina víra připravena, aby se uměla obětovati s Ježíšem i na kříži, když zdánlivě budou zmařeny všechny naděje v provedení záchrany lidu izraelského. Zdálo se, že se věci vyvíjejí zcela jinak, než jak se domnívala podle líčení andělského o obnoviteli trůnu Davidova a slávy lidu izraelského. Trůnem jeho jest nyní kříž, místo slávy jest potupný posměch zástupu a nápis na kříži: Ježíš Nazaretský, král židovský. To bylo skutečné vyplnění proroctví andělem zvěstovaného, to bylo vykoupení veškerého lidstva. Ale, jak to bylo těžké pro srdce mateřské.

Když pak Maria stojí pod křížem, když celá její mateřská láska jí hledí z očí, upřených na trpitele, mučeného na kříži, když cítí, jak i v jeho srdci jest nejněžnější synovská péče o budoucnost milované Matky, tu slyší s kříže slovo, velmi podobné onomu slovu na svatbě v Káni Gallilejské. Nepraví umírající Spasitel, jak by očekávalo dychtivě utýrané mateřské srdce, nepraví »Matko«, nýbrž užívá slova, zadržujícího city srdce, praví zase »ženo«, to jest »paní«. Ale dodává ještě: Hle, syn tvůj! Totiž apoštol Jan, který s Marií stál pod křížem, má ji nahraditi toho, jenž na kříži umírá.

Ježíš umírá za svou pravdu a potvrzuje v té nejslavnější chvíli svého pozemského života to, co řekl dříve: Je se třeba ve víře zcela podrobiti vůli nebeského Otce, byť žádá věci nejtěžší a nejnepochopitelnější lidskému rozumu, který nevidí dosti daleko, ani dosti hluboko. Tato zkouška poslední postavila duši Mariinu nejvýše, dokonala její vychování, tu ona první pochopila dílo vtěleného Syna Božího; jí již v tu chvíli bylo jasné, co musil Spasitel ještě po vzkříšení říci učedníkům, nechápajícím dostatečně: Tak musil trpěti Kristus a vejíti do slávy své.

Tak byla krásná, stále po stupních vystupovala výše víra Matky Boží. V srdci vždy více poddaném, vůli Boží se obětovala. Proto také jest Matkou dobré rady pro nás. Kolik zkoušek nám ukládá náš život, kolika zkouškám bývá vystavena víra naše! Hleďte na Marii, vychovávanou Boží moudrostí k nejkrásnější, jako vytříbené zlato vyzkoušené víře. Abychom pochopili s ní, že to jest nejhlubší smysl našeho života, zcela se oddati vůli Boží a jejím nejmoudřejším úradkům, za všech okolností se ve víře a důvěře podrobovati Pánu Bohu. Neboť tomu podrobení jest dáno zaslíbení, které prohlásil svatý apoštol Pavel: »To jest vítězství, jež přemáhá svět. víra naše!«

10. Dívka Páně.

Kdesi je napsáno, že v květnu jako by Panna Maria kráčela květnatým krajem, jako by žehnala květům a nadějnému osení. A ze všech chrámů se nese do kvetoucí přírody radostné volání věřícího lidu: Zdrávas Maria! Zdrávas Královno! Nebe a země hlaholí ozvěnou

chvály mariánské, ale od Marie přichází zvláštní odpověď na tyto pozdravy, slovo nesmírné hloubky, které řekla kdysi andělu: Jsem dívka Páně! Základem budoucí její královské důstojnosti jest pokorné služebnictví. Ten poměr duše Mariiny k milosti Boží je tak důležitý, že musíme dnes na to slovo zvláště myslet.

Když chceme mluvit o Marii, Dívce Páně, musíme zajít až na začátek stvoření světa. Hned druhá věta svatého Pisma vypravuje: Země byla pustá, bez pořádku, tma byla nad neladem a duch Boží se nad tím vznášel a pořádal. Co duch Boží v nesmírných rozměrech vykonal na začátku světa, to duch Boží učinil na začátku nového života, na začátku Nového zákona; vykonal to stejně zázračným způsobem své všemohoucnosti. Vznáší se nad světem, který byl hříchem uveden do nepořádku, v mrtvou zem vdechuje život, zmatek proměňuje v krásu spořádanosti.

Duch Boží sestupuje na vyvolenou Pannu, svým tvůrčím dechem dává život vtělenému bohočlověku. Maria žasne nad poselstvím, které chce slyšet její souhlas, žasne sice, ale rozumí. Rozumí, co Bůh chce, a podle toho odpovídá jedinou možnou odpovědí: Jsem Dívka Páně, jsem služebnicí, poddanou svému Bohu. Pokorně odpovídala, protože věděla, že se má stát služebnicí Božího Ducha v obnovení pořádku a krásy, nebeského života v duších celého světa a všech věků budoucích.

To jest nejhlubší význam jména Panny Marie, jako dívky Páně: služebnice svatého Ducha v divech jeho moci a lásky, v divech posvěcení duší. V Betlemě pak dostala Dívka Páně druhou část svého úkolu, pokračuje v něm v Nazaretě. Týž Duch svatý působil v chyši nazaretské, onen vzácný soulad duší. Zde v největší zbožnosti, oddanosti a lásce slouží Dívka Páně s Ježíšem a jeho pěstounem. Štěstí nebes tu sestoupilo na zemi, milost Ducha svatého naplnila prostou jizbu takovou vzácnou službou, že na věky zůstane nedostižným, ale právě proto nejlepším vzorem pro všechny, jejichž životním úkolem nejvyšším jest právě toto slovo, býti služebníky Páně, služebníky Boha, totiž pro všechny věrné křesťany.

Velikonoční týden pak dal Dívce Páně třetí část povinností Dívky Páně, aby také trpěla s Vykupitelem světa. Slyší zprávy o spoutaném a mučeném Synu svém, vidí jej nésti těžký kříž na Kalvarii. V bolesti konala třetí část povinnosti Dívky Páně, když v tichém hoři stála pod křížem a svou přítomností chtěla těšit Ježíše, ač sama její duše byla drásána všemi jeho bolestmi. V bolesti sloužila svému Pánu, když s kříže sňatého Ježíše tiskla mrtvého k bolavému srdci, když jej provázela do hrobu, když naposledy políbila jeho bolavé ruce.

To byla cesta Dívky Páně, posetá trním, zkropená slzami, vroubená smutečnými projevy. Konečně slavný den prvních svatodušních svátků dal Dívce Páně poslední část jejího úkolu, poslední, ale nejdelší část její práce ve službě Pána duší. Když v sionském večeřadle apoštolové očekávali slíbeného Těšitele, Maria byla s nimi. Chápeme, že apoštolům bylo třeba osvětlení a síly Ducha svatého, aby mohli vykonat svou těžkou apoštolskou službu a život obětovat za Ježíše. Ale proč také na Marii sestoupil Duch svatý, když přece od počátku byla Duchem

svatým omilostněna a chráněna? Když po prvé Duch svatý sestoupil na Marii Pannu, nazval ji anděl »požehnanou mezi ženami«. Ale dějiny církve dosvědčují, že Maria jest pro všechny věky žehnající. To byl úkol poslední pro Marii, Dívku Páně, aby se stala rozdatelkou milosti, aby se stala také prostřednicí mezi nebem a zemí.

Syn Boží skrze Marii přijal člověčenství, přiblížil se k lidem; a zase skrze Marii lidé se mají přiblížiti k nebesům a k Bohu. Švédská pověst vypravuje, že se k nebeské bráně přiblížila zbožná paní. Její šat byl bez poskvrny, její pohled plný čistoty a vroucnosti. Šla klidně řadami andělů a svatých ke trůnu Božímu. Tu se pokorně sklonila a prosila: Všemohoucí a spravedlivý Bože, přicházím žalovati na muže, jenž potupil a do bláta strhl mou sestru; jeho ruce jsou poskvrněny krví. Odejmi mu jeho moc a dej ji mně, mé ruce jsou čisté! Pán Bůh pohlédl na prosící ženu a pravil: Tvé ruce jsou čisté, ale pohleď na své nohy! Žena skloní zrak a vidí, že její nohy jsou potřísněny krví a její šat rovněž nese stopy krve a bláta. Omlouvá se tedy: Pane, cesty na zemi jsou plné krve a bláta a já musila jsem jíti po nich. Hospodin praví: Přes koho jsi kráčela? Přes raněné, nemocné, umírající? A potkalas tam mou Matku? — Žena porozuměla tiché výčitce Boží a vrátila se domů. Uplynula léta a žena opět stanula před trůnem Božím, za ruku vedouc ženu, oděnou kajícím rouchem. Hospodin se táže: Na koho jdeš nyní žalovati? Na nikoho, odpovídá žena. Přivádím k tobě ubohou kající sestru. Tu Pán pokynul, zástupy andělů a svatých se rozestupují a Maria Panna podává ženě krásnou korunu z růží a lilí.

Ta pověst obsahuje tento třetí díl práce Dívky Páně. Pozdvihuje klesající, ošetří krvácející rány, sterým způsobem své přímlyvy působí, aby přiváděla lidské duše k dobré a poctivé službě, aby sílila a těšila všechny.

Dívka Páně jest pro nás učitelkou Páně. Od ní musíme se naučiti chápati, že služba Bohu obsahuje trojí: udržovati v duši Boží pořádek, aby duše jen neživořila, nýbrž aby žila v krásném životě s Bohem. Aby duše Boha milovala, aby si chránila Pána Ježíše v srdci. Aby také v bolu uměla duše sloužiti Bohu, tak jako Maria. A pro nás sloužiti Bohu znamená ještě čtvrtou věc: věřiti v mocnou přímlyvu Dívky Páně, utíkati se pod její ochranu, aby také na nás mohla bez závady osvědčovati svou službu Dívky Páně.

Obyvatelé vysokých hor na nejednom místě vypravují, že vysoko v horách, za věčným sněhem, jest kvetoucí zahrada mariánská. V ní se rozvíjejí nejkrásnější květy, šíří nejlíbeznější vůni a léčí všechny rány. Kdo se k nim přiblíží, vyléčí se z každého neduhu, překoná každý zármutek. Ta pověst se stává skutečností u duší, které milují Marii a rozumějí službě Dívky Páně. Svatý Bernard řekl: Ať si nikdo nemyslí, že mu bude Bůh milostiv, jestliže bude zanedbávati jeho požehnanou Matku. — Co tedy bude údělem duše, která jde ve stopách Dívky Páně? Stane se jí podle slova Božího, které praví: Miluji milující mne.

11. Dar moudrosti.

Křesťanská duše jest postavena do pozemského života, aby prošla světem času a spočinula ve světě věčnosti. Cesta jest obtížná, plná propastí a bludiček; a také cesta snadná tomu, kdo ví, kde je světlo a kde správná stezka nad propastmi. Světlo na cestu je dáno ctností víry, směr cesty pomáhá ukázati svatě naděje, vzpruhou unavenému jest ctnost svatě lásky. Aby pak duše šla pevně i v těžkých dobách a přes veliké překážky, jsou jí dány dary Ducha svatého, dar moudrosti, rady, síly, rozumu, umění, pobožnosti a bázně Boží. Čím více duše nechává působiti Ducha svatého, tím více se rozvíjí její křesťanský život i síla darů Ducha svatého.

Krásu jmenovaných ctností v duši Matky Boží jsme viděli. Pokračujme tedy a pozorujme krásu duše Panny Marie v darech Ducha svatého.

Zářivé a pronikavé světlo víry je zesíleno od Ducha svatého darem moudrosti. Co je pro duši moudrost a co je pošetilost? Božský Spasitel o té záležitosti mluvil třikrát. Když vypravoval podobenství o moudrém a pošetilém staviteli, o moudrých a pošetilých pannách, o pošetilém boháči. To třetí podobenství o pošetilém boháči se nám zdá nejjasnější. Jaké byly starosti toho boháče? Pozemky mu přinesly bohatou úrodu. Co učiním? Rozšířím skladiště a pak řeknu své duši: Duše má, odpočiň si a uživej. A Pán Bůh na to řekl jen jedno slovo: Blázne! To je pošetilost, když křesťan hledí na pozemské věci a zájmy, jako by to byly jeho jediné potřebné zájmy a pro ně zapomíná na zájmy věčnosti, která bude přece věčností jeho. Když všechno jeho myšlení a rozvažování jest obráceno k zemi, když jen země má proň cenu, hlavní cenu.

A moudrost křesťanova? Ovšem, pravý opak. Pod starostmi země nesmí zmizeti starost o duši. Musí stále hledati způsoby rozmnožení majetku duchovního, aby jeho duše byla stále bohatší před tváří Boží. Aby při všech vrozených starostech o pozemskosti se neztratilo v duši ono slovo božského Spasitele: Musím míti poklady u Boha.

Vizte Matku Boží na této cestě moudrosti. Kdo chce jasně poznati, co je pravá a hluboká moudrost, nechť se zahledí na Marii. Jaká jest duše, která si zasloužila čestného jména stolice moudrosti, to jest sídla a učitelky moudrosti. Co měla Maria z toho, čeho si váží svět, co nejvíce oceňoval tehdejší svět? Chudá byla Maria statky pozemskými, chudý byl její rodný dům, chudý byl domek nazaretský, zcela chudá byla, když chodila za svým učitelem nejvyšší moudrosti po jeho vykupitelských cestách. Ale když ji anděl pozdravil: Zdrávas, milosti-plná — tuší, že je pro ni připraveno bohatství, nové bohatství pro její duši. Proto se dává do vyjednávání, ač by se zdálo, že na první pohled nemůže souhlasiti. Ví, že od povrchních lidí bude považována za obyčejnou lidskou matku. A přece se již jako dítě zcela obětovala Bohu; a přece má jen jedinou touhu: věnovati Bohu každou krůpěj své krve, každou svou myšlenku; vždyť ona ve své oddanosti Bohu učinila to, čeho před ní žádná izraelská dívka neučinila, učinila slib ustavič-

něho panenství, jak tvrdí svatí Otcové. Bůh a její výlučný poměr odevzanosti Bohu byl jí vždy jedinou a nejdůležitější záležitostí životní. Proto moudře hledá jasno, aby viděla, zda to bohatství, které se jí staví před duši, bude zase cele Boží. Když se jí dostává ujištění, že se tu dává do díla všemohoucnost Boží sama, Panna nejmodřejší správně chápe cenu daru. Ani s dcerou královskou, ani s královnou by neměnila nevěsta Ducha svatého a Matka Syna Božího. Za všechny statky světa by nebyla změnila svůj chudý domek, který jí poskytl bohatství nebes, Syna Božího.

Nad všechno na světě jí bylo ono slovo, které pokorně řekla andělu: Dívka jsem Páně. Nastupuje cestu nevýslovné krásy. Jako stín Ježíšův jde za ním, nic nemá z toho, co má svět; ale Panna nejmodřejší ví, že když bude mít Ježíše, Syna Božího, že bude mít všechno.

Ve svatém Písmě se praví o služebníkovi, že jeho zrak jest upřen na ruce jeho pána, aby postřehl každý pokyn, kterým projevuje svou vůli; a takže jsou oči služebníků Hospodinových obráceny na ruce Hospodina, to jest na pokyny vůle Boží. To lze opět v nejkrásnějším smyslu říci o Panně Marii. Jako jest moudré, když ti, kteří lidem slouží, hledí na každý možný projev přání svých pánů, tak měla Panna nejmodřejší za svůj první a nejvzácnější životní úkol svůj správný poměr k Bohu. Ten správný poměr však nebylo nic jiného nežli snaha, aby srdce bylo zcela oddáno Bohu a všechna pozornost jejího ducha i jejích všech schopností aby byla upřena k Boží vůli. Vždy musila jistě věděti, že chce konati jen Boží vůli, že na prvním místě je starost, aby se líbilo Bohu to, co koná nebo co chce konati.

O svaté Terezii víme, že měla ve svém řeholním breviáři malý listek, na kterém měla napsané základní heslo svého života, jež chtěla takovým způsobem každého dne mít na očích a připomenuto: Kdo má Boha pouze, nezná jistě nouze, Bůh mu stačí sám. — Nejdokonaleji ze všech duší uskutečňovala Nejblahoslavenější Panna toto heslo v celém svém životě a ve všech jeho podrobnostech. Bůh mi stačí sám. Ve světle a síle tohoto hesla měla Maria nejsprávnější ocenění všech jednotlivostí lidského života, nic nepřeceňovala a také nic nepodceňovala. Proto ji nezlákala žádná radost, proto se nehroutila ani pod největší bolesti, proto ji neučinila nešťastnou ani největší ztráta. Také proto byla Maria nejšťastnější, že byla nejmodřejší; proto mohla sice býti Matkou bolestnou a královnou mučedníků, ale nikdy nemohla býti ženou nešťastnou.

Bůh stačí sám. Heslo duší vyvolených, heslo celého života nejmodřejší Panny Marie má býti světlem nám slabým, má nás osvěcovati pravou moudrostí, bychom aspoň ničemu nedávali přednost před Pánem Bohem, když již sám jediný Bůh se slabé lidské duši nezdá dosti pro radost a štěstí celého života pozemského.

Dávno již nebylo doby, ve které bychom tolik potřebovali vzhlížeti k Panně nejmodřejší, abychom se od ní naučili této moudrosti, jako jest doba naše. Jeden čas bylo hrubým způsobem říkáno: Nepokradeš — nebudeš mít. Je to slovo hrubé, ale jest jím dobře vyjádřena pošetilost celých zástupů: jen mít, mít všechno, čeho může poskytnouti

země. Tím více je dnes třeba, aby jasně zářil příklad Boží Rodičky, aby nám stále hlásal: Jest ještě jiný svět, než ten, který vidíme smrtelným zrakem; jest ještě jiné světlo, nežli to, které ráno vychází a večer zapadá; jest ještě jiná radost, nežli ta, kterou se živí zástupové tohoto světa; jest ještě jiná sláva, nežli ta, za kterou se dychtivě ženou proudy lidí, ač ji budou míti jen na chvíli; jest ještě jiné bohatství, nežli zlato této země.

Je svět bez konce, v němž jest Bůh všehomíra a čeká na lidskou duši; je světlo, v němž žijí duše nejšťastněji, světlo Boží víry; jest radost duše, vedle které všechny radosti země jsou jen sněhovými vločkami; je sláva, která dovede opojiti a nasytiti na věky, vedle které všechna pozemská sláva jest jen jako směšná masopustní komedie; jest bohatství, kterého nekazí nic, ani nikdo nemůže ukrásti.

Až se naučíme od Matky Boží této moudrosti, pak teprve budeme moci říci: Duše má, raduj se, neboť nyní máš všeho dosti.

12. Dar rady.

Před věky se modlil žalmista: »Dej mi poznati cestu, po které bych krácel; proto k tobě pozdvihuji svou duši.« V lidském životě je tisíc okolností, ve kterých se musí v myslící duši přihlásiti podobná tužba a modlitba. Neboť život je skutečně cesta obyčejně drsná, plná překážek, úskalí, posetá rozcestími, takže musíme co chvíle mluvit o osudných, rozhodujících okamžicích života. Pro tyto chvíle je od Ducha svatého připraven křesťanskému poutníku dar rady, aby byla nalezena a dodržena pravá cesta. Pro tyto chvíle je také křesťanskému poutníku dána Maria Panna, jako nejkrásnější vzor, jak užití tohoto daru; pro ty chvíle je konečně dána Maria, jako matka dobré rady, jako dobře radící svým dítkám.

Svaté Písmo nevypravuje, že by svatá matka Ježíšova, Panna Maria, bývala přítomna v domě Lazarově, když on o Marii, sestře Lazarově řekl: Maria nejlepší stránku vyvolila. Můžeme si však důvodně mysliti, že při tom byla, neboť jej s apoštoly provázela skoro všude. Ale i kdyby nebývala přítomna, při sladkém jméně Maria nemohl Pán Ježíš zapomenouti, nevzpomenouti na vlastní Matku, jmenovkyni té, která dychtivě naslouchala jeho slovům, která chtěla jej nejdokonaleji následovati. Když vychvaluje svou horlivou učednici, nesmírně větší chválu vzdal té, na které spočíval aspoň zrak jeho srdce, Marii, která mu byla nejdražší z lidí.

Maria nejlepší stránku vyvolila. Vždy dobře, vždy nejlépe uměla poraditi sobě i jiným. Nejlépe uměla poraditi sobě, vždy vyvoliti to nejlepší a nejslechetnější. První slovo, které jest o Matce Boží zaznamenáno ve svatém Písmě, je slovo dobrého radění a nejlepšího poradění sobě. Při Zvěstování praví: Kterak se to stane? To slovo značí hledání světla tam, kde je světlo pravé, u Boha, u posla Božího. Když

to světlo přišlo, jest její odpověď: Jsem služebnicí Boží. Tak nejlépe a pro celý život dostatečně sobě poradila, neboť těmi slovy nastoupila cestu Boží a proto cestu pravou, na které se zcela odevzdala do rukou Božích.

Avšak lépe a jasněji pochopíme, proč při slovech o Marii, sestře Lazarově myslil na svou Matku, když povážíme, že když se jednalo v jeho životě od malička o vyvolení stránky, to jest o vyvolení způsobu jednání, byla Panna Maria jeho vlastní rádkyní. Neboť Maria nejdříve radila svému božskému dítěti v lidském těle. Ježíš nepotřeboval rady žádného člověka; ale měl také lidskou skutečnou duši, a tu chtěl svěriti vedení své Matky. Pro svou lidskou duši chtěl býti až do dospělosti veden radou Marie Panny. Evangelium praví: Sestoupil Ježíš do Nazaretu a byl jim poddán, a Matka jeho zachovávala všechna slova ta ve svém srdci, a Ježíš prospíval moudrostí a věkem před Bohem i před lidmi. — Jak hluboká jsou ta slova! Napřed se praví, že Maria zachovávala všechna ta slova ve svém srdci, a potom se praví, že Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí; jako by tím mělo býti naznačeno, že prospíval proto, že Maria zachovávala ta slova ve svém srdci, protože to bylo také jejich vlivem a že jej podle těch slov Maria vedla v jeho mladosti.

Hle, Maria učí své božské Dítě! Učí je a radí mu svým příkladem, školou svých ctností. Totéž vidíme, když uvažujeme šest ostatních slov, která jsou jako slova Mariina zaznamenána ve svatém Písmě. Kolik slov, tolik dobrého poradění jiným. Štědrost radí svým dětem, když na svatbě v Káni Gallilejské praví, že nemají vína; všímá si, čeho potřebují druhí; pak odchází od stolu, střídá, plná duševní sebranosti, rozmlouvá se Spasitelem. Mírnost radí její slovo ve chrámě; co vytrpělo její srdce při hledání zdánlivě beznadějném! A nemá jiných slov, než slov tiché otázky: Synu, proč jsi nám to udělal? Hle, s bolestí jsme tě hledali. Svatou, planoucí horlivost radí její slovo u Alžběty: Velebí duše má Hospodina a duch můj plesá v Bohu: duši mé jest největším plesem a radostí, když může býti u svého Boha a v jeho službách a zájmech pracovati, podrobovati svůj život jeho přikázáním.

Zbožná pověst z prvních křesťanských století vypravuje, že když Dítě Ježíš ponejprv promluvílo, bylo jeho první slovo »Maria«. Jako by jeho lidská dušička hledala pomoci a rady pro život u Matky Marie. O božském Dítěti je to pověst, ale u nás to musí býti skutečností. Musíme volati, znova musíme volati, »Maria, Maria«, když potřebujeme vážné rady pro svůj život.

Kdy potřebujeme rady? Hlavně v trojím případě potřebujeme rady: když touha se počne hlásiti o svá skutečná nebo domnělá práva, když se rozšiřuje a roste touha po radosti, štěstí, když volá touha po lepších dnech. Po druhé potřebujeme rady, když bolest a soužení činí člověka malým, svírá a trápí. Po třetí potřebujeme rady, když se rozpadávají naše naděje a člověk jako by se s nimi sám rozpadával v nic. Tu je třeba, bychom vyslovovali jméno Matky nejlepších rady, ne jednou, ale padesátkrát, žádající dobré rady od ní. Rozumíte, co se chce říci, když pravím »padesátkrát«. Neboť to je pět desátek svatého růžence.

Když touha po radosti, po lepších dnech zmítá duši, když se radosti a štěstí představují v nejbáživějším světle, padesátkrát vyslovuj jméno Marie, Matky dobré rady, a v radostných tajemstvích růžence najdeš rady. Ona ti povědí, že nejhlubší radost každé duši i každé rodině dá Ježíš. Potom znova přezkoušej své úmysly, své plány, zda při nich jest Ježíš, zda při nich může býti Ježíš. Maria přidá své tiché slovo do tvé duše a nalezneš nejlepší radu.

Když úzkost a bolest a soužení činí duši bezradnou, vyslovuj padesátkrát jméno Mariino, a modli se bolestný růženec. Přijde dobrá rada, že každá bolest má svou útěchu, že každé bolestné umírání v úzkostech a souženích má své vzkříšení, svou svatost, svého Těšitele, Ježíše a Marii. Když činí duši bezradnou otřesení, zmaření naděje, na které je lidský život tak bohatý, padesátkrát vyslovuj jméno Mariino, Matky dobré rady a modli se růženec s jeho slavnými tajemstvími. Najdeš dobrou radu a naučíš se na všechny naděje a statky tohoto světa pohlížeti ve světle věčnosti. Nepoklesne naděje, dostane v dobré radě pravou cestu a pravý směr k Bohu, jenž jediný nezlame, jenž je vzkříšení a život a síla a sláva a koruna.

Vůdce katolíků kteréśi říše žil a jednal v tomto smyslu, s růžencem v ruce hledal dobrou radu pro nejdůležitější rozhodování. Když nastala jeho poslední hodinka, žádal: Nezvoňte mi umíráčkem, ale tím zvonkem, kterým se zvoní Anděl Páně. — Chtěl říci: Maria byla mi rádkyní po celý život, zvonek, který mi připomínal její rady na cestách pozemského života, ať mne svým hlasem vede před trůn Boží.

Tak nechť se jako jasný hlas zvonku ozývá v našem životě: Maria, Maria, dej dobrou radu svému dítěti! To bude nejen správné putování, ale také radostné shledání s Marií, Matkou dobré rady.

II. MARIA S JEŽÍŠEM.

13. Zvěstování.

Láska Boží připravila pro Marii, Matku vtěleného Syna Božího, nejkrásnější a nejbohatší dary, jaké kdy byly dány člověku skrze milost Boží. Maria s milostí Boží žila a vyrostla v tak krásnou duši, vyrostla v nejvznešenější královnu všech svatých. Několik hlavních rysů té krásy jsme v uctivé lásce prohlíželi. Ty dary milosti však byly dány Marii také proto, aby mohla býti s Ježíšem takovým způsobem, jaký jest hodný jeho a jaký jest příkladem, pro všechny, s nimiž Ježíš chce býti. Budeme tedy dále pozorovati Marii s Ježíšem. Abychom viděli, čemu se od nebeské Matky můžeme učit, abychom my byli s Ježíšem dobře.

Kdosi praví, že jsou dva křišťálové prameny nejvznešenějších katolických myšlenek, růženec a Nejsvětější Svátost oltářní. Jako Nejsvětější Svátost jest ve své prosté jednoduchosti studnicí ducha a života Ježíšova, tak růženec ve své prosté jednoduchosti jest obrazem jeho ducha a života; a zároveň života Marie Panny s ním. A proto také obrazem našeho života se Svátostným Spasitelem.

Hned v prvním tajemství radostného růžence můžeme viděti základní myšlenku naší víry a našeho náboženského života a našeho poměru k Božímu Synu mezi námi přítomnému. Hledejme tedy tuto myšlenku.

Kníže kůrů andělských přichází k Marii s poselstvím, které zní tak neslýchaně, ale které také se od ní zdá žádati neslýchané oběti. S jasným rozhledem vidí Maria ty oběti v jejich neslýchanosti a těžkosti, které musí přinést život Matky Boží. Neboť to bude život Matky Vykupitele světa, který chce vykoupiti lidské duše cenou svého života a ve smrti prolité krve. Maria musí věděti, že, bude-li Ježíš obětováním, musí jeho Matka býti obětována též. V dokonalém obětování sebe praví ono slovo, které musíme dobře chápati před svatostánkem: Jsem služebnice Boží.

Služebnice: ale vlastně Maria praví: Tak jsem svému Bohu oddána, a tak jemu budu v naprosté oddanosti poddána, jako otrok svému pánu. Maria mluvila jen v tom smyslu: Nic si neponechávám, nic si nevyhrazuji, staň se podle slova tvého. Tak jako každé pánovo slovo jest otrokovi rozkazem, který může rozhodovati o jeho životě i umírání, tak se Maria odevzdává svému Bohu, zbavuje se všeho.

Tot ona základní pravda katolické víry, kterou musíme míti na mysli, když Nejsvětější Svátost nám zvěstuje, že Bůh je s námi: obětování, odevzdání Bohu. Tu pravdu učinil Bůh základem svého poměru k člověku — lépe řečeno: tuto odevzdanost, to úplné podrobení, odevzdání

sebe chtěl mítí základem poměru člověka k Bohu. V tom má člověk hledati svou velikost, že jest Bohu podroben velikým podrobením, takovým podrobením, že se zdá vůči Bohu zničením sebe.

Pramáti Eva nechápala této základní myšlenky, ji byla srozumitelnější slova svůdcova, lesklá svým povrchem zdánlivé velikosti a nezávislosti na Bohu. Tím nastala nejstrašnější katastrofa, člověk spadl se své výše a padal stále hlouběji. Maria Panna při zvěstování zničila tuto zdánlivou velikost. Ona první přinesla obět, kterou Bůh žádal a tak položila základ lidskému vykoupení.

V prvním tajemství radostného růžence vidíme Pannu přesvatou obnovovati poměr člověka k Bohu, správný poměr dokonalého podrobení vůli Boží. Zároveň s Marií přinášel tu obět Boží Syn, přijímaje člověčenství: to nám od božského Spasitele zachoval svatý apoštol Pavel, že Syn Boží, přijímaje člověčenství, tak se modlil k Otci: Oběti se ti nelíbily, ale připravils mi lidské tělo; hle, již jdu. — Kam jde? K poslušnosti, k naprostému zničení sebe, aby úplně byl napraven poměr člověka k Bohu, aby člověk mohl napravit svou vinu, kterou spáchal v ráji Adam. Tato obět, to zničení sebe jest jako neustálé zabarvení nebeské, kterým jest poznačen veškerý život Vykupitele světa.

Není ještě daleko od nás onen týden, ve kterém jsme tak jasně viděli toto zničení božského Spasitele. A ještě blíže jest nám tajemství, ve kterém můžeme viděti odlesk a slyšeti ozvěnu tajemství zvěstování a jeho poučení: tajemství našeho oltáře, tajemství Nejsvětější Svátosti. Nejednou bylo o tom mluveno a uvažováno, jak Nejsvětější Svátost oltářní jest ustavičným a důtklivým kázáním té základní pravdy katolické víry o dokonalém podrobení Bohu, které vypadá jako zničení sebe. A když od Marie při Zvěstování pozdvihujeme zrak ke svatostánku, znova se ty myšlenky musí vraceti. Když Spasitel chodil slzavým údolím, měl sice podobu služebníka, to jest skutečné člověčenství; ale v té podobě služebníka leckdy se ukázal záblesk slávy Pána všehomíra a odlesk věčného světla. Avšak ve Svátosti oltářní není jiného záblesku než jen matný odlesk věčné lampy. Svátost sama, ač je skutečnou přítomností Boha s lidmi, je zahalena závojem nejprostší všednosti pro lidské smysly. Když mezi lidmi viditelně chodil, lem jeho roucha uzdravoval, jeho slovo utišilo bouři v přírodě i v lidských duších, jeho pohled z hříšníků a padlých činil kající světce, velebnost jeho tváře porazila nepřátele. A zde, ve svatostánku nám Spasitel zahlíl svůj zrak, jeho tváře nevidíme, jeho slova sluchem nevnímáme. V tomto tichu, v tom na pohled mrtvém tichu svatostánku se zřekl Spasitel všeho, čím zářil v lidském těle. I dítko betlemské ve své slabosti přijímalo hold pastýřů a mudrců, i na kříži umučený Spasitel donutil lotra i setníka k uznání své síly; zde však ve Svátosti oltářní smysly člověka nepozorují nic než dokonalou slabost a zdánlivou bezmocnost. Nežli přišel Spasitel na svět, jaké byly vykonány dalekosáhlé přípravy, jak jej proroci slavnostně zvěstovali! A zde, jaké se konají přípravy na jeho příchod? Jaké přípravy koná lidská duše na jeho svátostný příchod? A Ježíš mlčí, třebas bychom měli říci, že smutně mlčí. Ale je to opět opakování slov zvěstování: Služebník Boží. Služebník Boží jsem

já. Služebníkem tvé duše jsem se učinil z dobrovolné lásky k tobě. Všimni si toho, abys ty se stal chápacím, aby ses stal služebníkem mým, kterému není za těžko také sebe zničit, aby žil v Bohu a pro Boha.

To by nám mělo povědět Zvěstování Panny Marie o našem poměru k Pánu Bohu, o našem poměru ke svátostnému Spasiteli. Zničil sebe! To by nám měl povědět každý pohled na svatostánek, když k němu vzhlížíme od Zvěstování Panny Marie. Je to sice slovo dokonale moderní, a přece jediné možné slovo pro duše bloudící: Zničit sebe! Zničit všechnu tu lidskou domýšlivost; jako obět ji složit před svatostánkem a říci právě před svatostánkem to slovo Panny Marie: Služebnice Boží jest má duše. Říci s upřímností duše: Podrobuji se ti, Bože duše mé a života mého. Půjdu za tvým příkladem, Synu Boží ve Svátosti, jenž jsi se učinil tak okázale malým, abys pomohl mé duši k tomu podrobení.

Pak člověk v této svátosti nalezne lék pro všechny choroby své duše, umí-li také svůj poměr ke svátostnému Spasiteli pozorovat pod zorným úhlem Zvěstování. Když dovede jako Maria říkat: Staň se mi podle příkladu tvého, podle slova tvého, aby duše má uměla být opravdu podrobenou, jako ses jím učinil Ty, Pane, jako byla předrahá Matka tvá. O to také prosíme Matku Boží: Nauč mne před svatostánkem celým srdcem říkat: Služebnice tvá jest duše má. Staň se mi podle slova tvého, které za podrobenost člověka dává nejkrásnější život a největší štěstí tvé přítomnosti.

14. Kterak se to stane?

Při Zvěstování ohlásil Boží posel Marii, že bude nástrojem nejslavnějšího tajemství všech věků, tajemství totiž Božího vtělení. Maria se táže: Kterak se to stane? Když jdeme ke svatostánku s růžencem v ruce i v duši, uslyšíme i toto slovo z domku nazaretského. Maria se táže: Kterak se to stane? A v té otázce je vlastně otázka jiná: Proč se to stane, proč se to má stát. Rty Mariiny řekly tam první slovo, jaksi úvodní slovo ke stvoření tajemství našich svatostánků. Její otázka je tedy také otázka před náš svatostánek a jeho tajemství: Proč se to stalo? Proč jest Pán náš ve svatostánku v Nejsvětější Svátosti?

Zahloubejme se opět do toho věčně krásného tajemství Zvěstování. Posel s nebe přichází, s andělsky prostou a hlubokou uctivostí pozdravuje Marii, pohříženou v modlitbu. Přináší jí zvěst o jejím budoucím dítěti, kterému má dát jméno Ježíš. Maria vidí nastávající zcela zvláštní a veliké své poslání. Ale také s obavami a s vážnými myšlenkami. Anděl praví: »Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Tvůj Syn bude veliký, bude nazýván Synem Božím, jeho vláda bude věčná a bez konce.« Maria vidí, Maria chápe, a táže se: »Kterak se to stane?« Skromná fialka nazaretská není zvyklá na mnoho slov

a proto se stručně táže, kterak se to stane. Ale je v tom zřetelně i druhá otázka, která tak odpovídá její nevinné duši Božího dítěte: Proč se to má státi, proč se to stane?

Anděl odpovídá na obě otázky. Odpovídá, kterak se to stane, a jmenuje svatého Ducha, Boha Tvůrce, jenž z ničeho stvořil svět pouhou svou myšlenkou, o kterém Písmo praví, že se v době stvoření vznášel nad rostoucím tvorstvem ve všech jeho divech; jmenuje Ducha svatého, v jehož stínu vyrostlo a vyvíjelo se a dosáhlo všechno své velikosti a krásy. Anděl odpovídá na otázku, proč se to stane: Protože má přijíti sám Boží Syn, sám Svatý svatých; sám Nejsvětější to bude, jenž tímto způsobem chce přijíti, aby ovládnul celý svět a vládl lidským srdcím na věky.

Nyní vidí Maria jasně, kterak se to stane a proč se to stane. A její odpověď? Já se zachovám tak, jak jsi řekl. Celý svůj další život přispůsobím pravdě, kterou jsi mi řekl a o které jsem přesvědčena. Tajemství domku nazaretského ve svých dvou částech tedy může se vysloviti takto: tajemství, jak se Bůh stane přítomný mezi lidmi, tajemství, proč se stane přítomným Bůh mezi lidmi. A Maria obě stránky toho tajemství přijímá s ucelivou myslí a zařizuje podle nich svůj život. Ba musíme říci, že jim svůj život obětuje.

V Nazaretě ukazují poutníku místo ve spodní svatyni Zvěstování, kde se událo tajemství Zvěstování. Na mramorovém dláždění před hlavním oltářem ve světle nehasnoucích stříbrných lamp, čte vzrušený poutník slova: Zde Slovo učiněno tělem. Co poutník čte a co jeho dojatou mysl rozechvěje, když klečí před nazaretským oltářem, to může, to musí zníti v jeho duši před každým hlavním oltářem každého chrámu se svatostánkem. Také zde platí, že zde Slovo jest skutečně přítomné, Syn Boží, jenž se stal člověkem, jenž se stal svátostným způsobem přítomným právě na tomto místě. Způsobem stejně zázračným jako v Nazaretě, způsobem stejně pravdivým, jako v Nazaretě. Něco podobného tajemství Zvěstování se děje na oltáři. Domek nazaretský se stal počáteční příčinou domku našeho svatostánku. Ten, jenž sestoupil do chudé nazaretské chyše, ten sestupuje ve skutečné a zázračné přítomnosti do chudého příbytku svatostánku.

Lidská duše hledí na toto tajemství, srovnává tato dvě tajemství a také se v ní ozve obojí otázka: jak se to stává?, proč se to stává? Musíme i tu následovati Matku Boží, musíme si před svatostánkem předkládati obě tyto otázky, abychom s jasnou rozvahou a s plným uvědomením věřili v toto tajemství, které se také nám má státi tajemstvím, které mění celý náš život. Ve světle odpovědi na obě tyto otázky totiž také jasně uvidíme svou povinnost a svou čest.

Jak se to stalo, že je tu přítomen můj Bůh a Pán? Dostává se nám odpovědi stejně s odpovědí, které se dostalo Boží Matce při Zvěstování. Moc Nejvyššího to učinila. Moc Božího Syna, jenž řekl: Toto jest tělo mé — to číňte na mou památku. Jako se Matka Boží sklonila pokorně a přesvědčena před tímto slovem Božím ve víře, tak se naše duše skloní ve víře před tímto tajemstvím. Ve víře, která podle toho jistého přesvědčení jest ochotna zaříditi a zařídí všechno své jednání.

Aby bylo tak uctivé a svaté, jak se hodí do přítomnosti Nejvyššího.

Táže se pak dále: Proč jsi tu, Pane Ježíši? Na takovou otázku řekl anděl Marii: Syn Boží přijde, aby ovládl všechno, aby jeho vláda nikdy nepřestala, aby zachránil všechny a všechno. Přijde, aby přemohl moc hříchu, aby si podrobil lidské duše, aby vedl každou lidskou bytost ke štěstí nejhlubšímu. Ze svatostánku nám též zazní jasně takové slovo sladké a přece proniknuté jistotou sebevědomí Spasitele: Přišel jsem, abyste měli život, abyste měli nadbytek života; zůstal jsem u vás, abyste měli život v Bohu bezpečný, abyste měli život chráněný proti hříchu; abyste měli život, kterého ani nejhorší bouře nezastaví.

Proto jest Pán ve svatostánku, aby jeho království nebylo konce, aby až do hlubin lidských srdcí pronikla jeho vláda. Kolik krásných myšlenek nám může dáti jeden desátek růžence před svatostánkem, kolik útěchy, kolik zrovna hrdinských odhodlání nám může dáti jen toto jediné slůvko v něm rozjímané, slůvko »proč«.

Tyto myšlenky a tato rozhodnutí také chce slyšeti Boží Matka i božský Spasitel. Když se Marii dostalo odpovědi na její otázky, co nastalo? Staří spisovatelé, znalí obyčejů života na Východě, líčí Marii, jak pokleká, padá k zemi a modlí se: Hle, tu jest v prachu země tvá služebnice. Dělej, co chceš, Bože a Pane můj. Staň se všechno, proč jsi přišel. Já učiním všechno, co bude žádati přítomnost toho, jenž přijde. Svaté Písmo praví: Anděl pak odešel. Ale neodešla více Maria od svého Boha. Nevýslovný pocit vděčnosti pronikal její duši, kořila se vtělenému Synu Božímu, jenž byl Synem jejím. Kdosi praví, že nemohlo býti jinak, než že Maria stále si ve šťastném šepotu opakovala: Ježíš! Ježíš! V lásce, vděčnosti, prosbě znova opakovala toto nejsvětější jméno.

To jest pokyn pro naše myšlenky před tajemstvím přítomnosti Boha ve svatostánku. Je zapsáno o životech svatých duší, že když v jejich přítomnosti někdo jen vyslovil nejsvětější jméno Ježíšovo, ztrácelo se jim vědomí země, upadali do vytržení, octli se jakoby v nebi u Ježíše nejkrásnějšího. Rozuměli nejlépe tomu, co je přítomnost Boha u lidí. A my ve světle tajemství zvěstování můžeme před svatostánkem snad nejlépe vysloviti, co nejlépe odpovídá odpovědi na obě otázky, když naše duše řekne: Přijď království tvé! Ovládni můj život, Pane Ježíši, neboť proto jsi přišel. A proto přicházím také já.

15. Boží Rodička.

Jeden světec napsal: Divím se, proč evangelisté tak málo napsali o Panně Marii, když toho přece tolik napsali o jiných. Proč nevypravují o jejím narození, o jejím vychování, o jejím životě s Ježíšem a s apoštoly Páně. O svatí evangelisté, proč mlčíte o těch krásných podrobnostech, které by nesmírně těšily naše srdce a po nichž tolik

toužíme? — A sám si odpovídá na otázku: Jen jeden důvod pro to vím: dostačí, když jest napsáno, že Maria jest matkou Ježíšovou. Co chcete ještě, co ještě můžete chtít vědět o ní krásnějšího? Řekněte mi, která krása, která ctnost, která dokonalost, která milost není obsažena ve jméně Boží Rodička? V tom slově máme popis velmi dlouhý a velmi dokonalý.

Proto si křesťané také s takovou horlivostí hájili tuto slávu Marie Panny, která jim ukazovala její nejhlubší stránku života s Ježíšem. Církevní sněm v Efesu měl roku 431 jednati o Nestoriově bludu, že Maria jest jen matkou člověka Krista. Když Otcové sněmu ve chrámě jednali, venku čekal lid v davech na výsledek. Neodstrašil jich ani hlad, ani nepohodlí, vytrvali, až se otevřely dveře chrámu a bylo jim zvěstováno, že byl odsouzen hanobce Nejsvětější Panny a voláno slavnostně: »Bud' pozdravena, vždy vítězná svatá Boží Rodičko!« Celé město se naplnilo jásotem lidu, neboť chápali, že se tu slavnostně potvrzuje článek víry, který náleží mezi ty nejkrásnější a nejobsažnější, že je tu vyslovena největší sláva Marie Panny.

Ve jméně »Boží Rodička« jest obsažena důstojnost tak vznešená, že bychom ji mohli nazvati nepochopitelnou. Chcete změřiti její vznešenost? Změřte velikost svého Boha, jenž je slávou a ctí Matky vtěleného Syna Božího! Povězte, jak veliký jest Bůh a pochopíte, co znamená důstojnost Boží Rodičky. Vše, co jest na zemi i na nebi v tvorstvu vznešeného, mizí jako lehká mlha před zářícím sluncem důstojnosti Rodičky Boží. Neboť to vše jest služebnictvo Boží, Maria však jest Boží Matka. Ani důstojnost nejvyššího anděla nelze přirovnati k důstojnosti Boží Rodičky; neboť i nejvyšší anděl zpívá: Svatý Pán Bůh náš! Maria však praví: Syn můj jsí ty! Maria jest matkou Pána nebes i země, matkou Soudce živých i mrtvých, matkou Pána života a smrti, Pána všeho, co jest na zemi i v oblacích nebeských, i nad nimi i pod nimi; jest Matkou toho, před jehož jménem se koří všechno tvorstvo, když pocítí jeho moc a velebnost.

Dosti slov, neboť lidská slova nemohou vystihnouti vznešenost důstojnosti Boží Rodičky, jež jest matkou Syna Božího. Můžeme jen se svatým Bonaventurou říci: »Pán Bůh mohl stvořiti větší světy, Bůh mohl stvořiti krásnější nebe, ale nemohl stvořiti vznešenější matku, než jest Matka Boží.« Můžeme se zamysleti nad touto důstojností, když se v loretské litanii modlíme: Matko Kristova, Matko Stvořitele, Matko Spasitele. Ale pochopiti ji? Byl jednou člověk, který se těšil, že v nebi uvidí Boha a Krista svého; ale hned na druhém místě plesal při vzpomínce, že uvidí vznešenou krásu Boží Rodičky v jejím Božím mateřství. Na to se můžeme těšiti, že tuto krásu též kdysi pochopíme v celé záři její slávy. Zatím jen se svatou hrdostí patříme na obraz a jméno Boží Rodičky, chtějice vytušiti její nevýslovnou krásu.

Velikost nás obyčejně leká. A tak by se také mohlo státi, že bychom jaksi zaleknuti sklopili zrak, hledíce na takovou vznešenost Matky Syna Božího; snad by mohla tak býti tlumena i naše láska, kdyby vznešenost Boží Rodičky nemělo ještě jednu krásu, která nám ji učiní nade vše drahou. Když Maria u svaté Alžběty vzpomínala na svou

vznešenou důstojnost, zpívala: Veliké věci mi učinil mocný Bůh; od té chvíle mne všichni národové budou nazývati blaženou. — Velebí Marii všichni národové! Ale právem mohla Maria také zpívat: Jak budou velebiti důstojnost Boží Rodičky, tak mne budou milovati.

Milují Marii všichni národové pro její tichou pokoru při tak vznešené důstojnosti. Co jest veliké, samo nás leká; ještě více nás leká, kdo vědomě zdůrazňuje svou vznešenost a velikost; vábí nás všechno, co ve své velikosti můžeme nazvati pokorným a skromným. To jsou krásy milé nebi i zemi. Boží Rodička pojí se svou vznešeností tuto skromnost a pokoru, která jest milá lidem, milejší nebi, nejmilejší Bohu. Od onoho dne, kdy přijala poselství andělovo, stalo se to zřejmým všemu světu v jejím slově: Dívka Páně. Již v té chvíli, kdy se začíná její velikost, vyznává, že ví, co je sama ze sebe jako člověk, a co jest z Boha, jako matka jeho Syna. Shlédl na malost dívky své.

Toho zůstane vždy pamětliva, její velikost ji nikdy nezavádí k pošestlosti pýchy. Jak se ostýchavě blíží ke svému Synu, neporoučí, jen skromně upozorňuje, že lidem hrozí trapné rozpaky z nedostatku vína. Nepřibližuje se okázale ke svému Synu, když jest zván od knížat, ani ve slavné chvíli průvodu do Jerusalema. Ale na jeho křížové cestě, na cestě nejpotupnějších zločinů proti jeho velikosti, kdy se skrývají i ti, dosud nejvěrnější, tu jde od počátku za svým Synem Matka, až do jeho posledního dechu mu veřejně nabízí útěchu svého mateřského srdce. Veřejně se hlásí k pohrdanému a tupenému, jako by tu její vědomí chtělo říci, že toho nezasluhuje Bůh, aby byl tak pohrdán. A na svém srdci skrývá jeho rány, když byl s kříže sňat, ve svou náruč halí jeho zneuctěnou hlavu.

Maria zůstala skromnou a pokornou ve své důstojnosti Boží Rodičky i po slavném Vzkříšení. Ani svaté Písmo o ní nečiní zvláštní zmínky, ustoupila docela do pozadí, nesluní se okázale v záři slávy Vzkříšeného Vítěze. Kdyby si to od počátku lid křesťanský nevypravoval, snad bychom ani nezvěděli o počtě božské moci, které se jí dostalo, že jako královna andělů byla vzata do slávy nebeské i s tělem, jako první z lidí.

Konečně smíme říci slovo snad poněkud divné: I na nebi nedbá slávy své. Její krásný zrak mateřský jest obrácen k zemi, hledaje právě ty nejpotřebnější, nejvíce ubohé ze všech, kteří volají ve své úzkosti a bídě: Svatá Boží Rodičko, oroduj za nás. Hříšníkům neodmítá, nejzarytější pohnouti a obrátiti bývá jí nejmilejší.

Co si má pomysleti naše duše, vidouc takovou vznešenost snoubiti se s takovou krásou pokorné skromnosti? Ach, kolik je v nás ješitnosti, jež nám nedovoluje přiznati se, že co máme, jen od Boha máme, a sami že jsme prach? Kolikrát ve svém vzdoru jsme se postavili a chtěli klásti podmínky i samému Bohu? Kolikrát jsme si myslili, že smíme žádati podmínky, za kterých chceme Bohu sloužiti, nebo jen jej uznati? Kolikrát jsme od svého okolí žádali, aby se nám klanělo? Nic se tak neprotiví naší hříšnosti, jako skromnost a pokora, protože se domníváme, kdoví jak jsme velicí! A přece jediná pokorná skromnost jest pevným základem pravé velikosti, její nejlepší průvodkyní a ochránkyní.

Co si ještě máme mysliti? Prosbu si máme mysliti: Ó Matko, jsem

z tvých nejslabších dětí, daleko jsem se zpozdil. Sotva se ubráním hříchu — což teprve abych následoval tvých ctností. Ó Maria, matko naše! Mysl hrdou, hlavu tvrdou naprav nám svým příkladem!

16. Ježíše zachraňující.

Rozjímající duše psala o prvních dnech betlemských po narození Páně: Požehnána dítkem, které jest radostí andělů, snila Maria v Betlemě sladké sny o milém Jezulátku; ještě zpívají v její duši andělé své chvalozpěvy a sliby; ještě vidí dojemnou oddanost pastýřů — když tu do jejího snění přináší svatý Josef rozkaz z nebe: Vstaň, utíkej do Egypta, zachraň dítko! Maria dala světu Ježíše a nyní jej má pro lidské štěstí zachrániti. Hledme tedy na Marii, Ježíše zachraňující.

Okolnosti jsou hrozné. Pomysleme si, že bylo třeba utíkat před vrahem; že bylo třeba čtrnáct dní putovati neznámými cestami a poušti. Pak dovedeme tušiti, jak těžké byly starosti mateřského srdce Panny Marie. Byly to první opravdu těžké starosti, které netrvaly den, ani měsíc, nýbrž byly to starosti, které trvaly několik let. Starosti obtížné cesty; starosti a bolesti neznámé země, ciziny, pro Izraelitku naprosto cizí a odpuzující. Maria, vychovaná ve chrámě; dívka Páně, jejíž všechny myšlenky se upíraly ke krásám Boha a jeho chrámu, k věrné službě Hospodinu: tato něžná dívka Páně se svou takřka nadzemsky jemnou duší má žíti prostřed lidu pohanského, oddaného modloslužbě.

Maria zachraňuje Ježíše, plna starostí v duši. A přece její duše nebyla přemožena smutkem, ani nepodlehla malomyslnosti. Malíři zobrazují obvykle útěk do Egypta podle starých zkazek. Z útěku dvou osob s dítkem činí slavnostní průvod: andělé obklopují svatou rodinu jako nebeská ochrana a nejčestnější stráž, na cestu Svaté Panny sypou květy jako o průvodu Božího Těla, protože nese vtěleného Boha. Nebo zase malují odpočinek svaté rodiny, při němž andělé si hrají s božským Dítkem a zpívají mu nebeské ukolébavky. Zvláštní pozornost na všech těch obrazech věnovali malíři zraku Panny Marie. Její oči jsou vždy s celou pozorností soustředěny na božské Dítko; zdá se, že pro nic jiného nemá smyslu, že celá vroucnost jejího srdce jest v očích, patřících na Jezulátko, zdá se, že vůbec neví o andělech, jež malíři tak krásně namalovali kolem. Tím jest nejkrásněji vystiženo, co bylo v duši Boží Matky, zachraňující Ježíše.

Zachraňovala jej, protože jej nade vše milovala. Neviděla tvrdost krajiny, nevnímala nebezpečí dravých šelem, nemrazila jí cizota všeho, co potkávala v Egyptě. Jen když viděla Ježíše, jen když jej měla u sebe, bylo její srdce klidně šťastné uprostřed největšího chladu a třebas i nepřátelství.

Když hledíme na Marii, zachraňující Ježíše, musíme ovšem také viděti sebe. Neboť nám jest dán Ježíš, chce býti s námi. Jeho přítomnost jest ohrožována také sterými překážkami a nebezpečími. A tak

také nám nastává úkol zachraňovati jej. Již Tertullián řekl: »Když je řeč o Egyptě, rozumí se tím země, plná pověr a pohanství.« Tehdy myslil na křesťany, kteří žili mezi obyvatelstvem převážnou většinou pohanským; jeho slovo mělo říci křesťanům: Zachraňujte si Pána Ježíše. Nám je to slovo v přítomnosti zase velmi srozumitelné a také se nám velmi hodí pro život.

Ať si myslíme křesťana, který v prostotě svého srdce koná své náboženské povinnosti a nezná nějakého vyššího vzletu, nebo si myslíme křesťana, jenž se snaží jaksi soustavně pěstovati život své duše s Bohem, máme mnohdy u obou dojem, že jsou jako na útěku, jako by byli v Egyptě; snadno bychom řekli, že žijí prostřed lidí, kteří nemají smyslu pro křesťanský způsob života, ani pro jeho základní zásady, ani již pro hlubší a důslednější duchovní život. Kateřina Emerichová řekla, že hned po narození Páně se dostavili betlemští obyvatelé a vyčítali svatému Josefu to a ono, co se jim nezdálo správným; potom prý úřady zakazovaly lidem návštěvy Jezulátka; nejednou prý se Matka Boží musila schovati ze strachu o své božské Dítě.

To všechno zná křesťan, který musí žít v ovzduší nevěry nebo náboženské lhostejnosti; může se státi, že matce nebo dětem nebo komukoli z rodiny je znemožňována návštěva náboženských úkonů. Nač mají svaté právo, to se jim odpírá, jsou sužováni, zasypáváni posměchem a pohanou, jsou sváděni ke lhostejnosti a k odpadu od víry. To je velmi těžký život pro věřícího člověka, je to velmi nebezpečný stav pro duši, který připraví člověku nejednu smutnou chvíli. Právě pro ty chvíle také je nám dána Maria, zachraňující Ježíše. Zachraňovala jej pro sebe a ještě více pro lidské duše, které ho budou potřebovati potom.

Můžeme sice říci, že i to jakési vyhnanství má svůj nemalý užitek, právě tak jako pobyt božského Spasitele v Egyptě přinesl té zemi užitek. Pověst to naznačuje tvrzením, že se v přítomnosti božského dítěte kácely pohanské modly, jako by je neviditelná ruka rozbíjela na kusy. Skutečnost pak je taková, že v prvních dobách šíření křesťanství bylo právě v Egyptě nejvíce svatých hrdinů lásky k Pánu Ježíši; jako šel Pán Ježíš pouští do Egypta, tak v pouštích egyptských žilo tisíce křesťanů, kteří pro Ježíše všechno opustili a v poustevnickém strádání žili jen pro Pána, aby si tak zachránili Ježíše.

Takový užitek přináší věrné křesťanské duši také život v duchovním Egyptě, když totiž se kolem ní kupí skoro jen samé překážky křesťanského života a samá protivenství víry. Neboť se naučí tím více vážit si Pána Ježíše a všeho, co u něho a v něm má. I tichý život takové duše, plnící své lidské povinnosti křesťanským způsobem a při tom hladově si zachraňující Pána Ježíše, jest neustávajícím kázáním, jest stále živým dobrým příkladem, který se nikdy nemine svým požehnaným účinkem. A zásluhy takového křesťanského života v duchovním Egyptě jsou přebohaté.

Nádherné koruny věčné slávy nezískáme totiž nejvíce v oněch dnech, kdy se nám vše daří, nýbrž nejbohatší jsou právě takové dni a doby, když v soužení musíme pro svého Boha strádati, když musíme o svého Boha bojovati, když musíme se svým způsobem přibližovati oněm vy-

znavačům křesťanským, kteří pro své náboženství trpěli, aby si zachránili Pána Ježíše. Zachraňovati si Ježíše ve dnech duchovního Egypta je trudné a těžké. Ale musíme statečně vytrvati. Z lásky k Pánu Ježíši, ale také z vděčné lásky a z úcty k Panně Marii, která sobě i nám zachraňovala Ježíše v poušti Egypta. Neochabujme ve svědomitosti a horlivosti náboženského života, jako ani ona neochabovala ve víře, nechladla její láska, neslábla její svatá naděje. Svatá byla Maria, když do Egypta přišla, světější se z Egypta vrátila. Její duše zůstala bezvýhradně věrná Pánu Ježíši, jež si chránila.

Svatá Kateřina Janovská dlouhá léta snášela hříšnost a hrubost svého manžela. Svou modlitbou a trpělivou a vytrvalou ctností odvracela tresty Boží od svého muže, až na konec jej získala Bohu. Proč netrestá Bůh tu nebo onu rodinu, ač její hříchy volají o pomstu? Někdo z nich je taková tichá duše, která v duchovním tom Egyptě chrání si pro sebe Pána Ježíše a zachraňuje i své okolí, aby se docela od něho neodvracelo. V tom smyslu musíme jíti za Pannou Marií s heslem: Zachraňovati Pána Ježíše. Pro sebe a pro druhé.

17. Ježíše hledající.

V evangeliu vypravuje božský Spasitel podobenství o chudé ženě, která ztratila peníz, znamenající pro ni jakési bohatství; plna úzkosti hledá, se světlem ve dne hledá; a když peníz našla, svolává sousedky a v jejich účasti hledá zvětšení své radosti nad nalezeným penízem. Řekli bychom, že když Pán vypravoval to podobenství, musil si vzpomínati na doby svého dětství a mládí. Neboť tehdy měl také na očích příklad ženy, hledající svůj poklad nejdražší, a s plesáním jej nalezený vinoucí na srdce ve shromáždění lidí. Ta žena byla jeho svatá Matka a tím pokladem byl on sám. Tak se nám podává k rozjímání obraz Marie, hledající Ježíše, a v obraze zvláštní spojení bolu, námahy a radosti.

Prostou větičkou vystihuje v evangeliu svatý Lukáš celou událost ztracení a nalezení Ježíše: »Hoch Ježíš zůstal ve chrámě a jeho rodiče nevěděli.« Naše duše při tom vidí město, ponořené ve spánek, v tiché noci dva poutníky, těkající neklidně po ulicích města. Celý jejich zjev prozrazuje zármutek a těžkou starost. Potom v největším víru města vidíme tytéž poutníky, s ještě větší ustaraností a bolestí se vyptávající, chodící od člověka k člověku. Nastává druhá noc hledání. Kdo dovede čisti v očích Nejblahoslavenější Panny, slzami přetékaných? Jaký bol, jaká úzkost, jaké smutné myšlenky tlumočí tyto nejkrásnější oči! Což se již začíná plnit proroctví Simeonovo? Což přece upadl do rukou nepřátel, ač jej před nimi chránila a domnívala se, že zachránila? Již nyní ji mučí otázka, která jako sama druhý den ráno přešla přes její rty: Synu, proč jsi nám to udělal? S takovou bolestí tě hledáme!

Nikdy není na zemi žalu bez potěšení. Často radost se promění

v žalost, ale také naopak bolest se mění v radostnou útěchu. Maria a Josef, vracejí se do chrámu v třetím dnu hledání, aby tam našli útěchu ve svém bolu a sílu pro další hledání. Tu v předním chrámovém nádvoří spatřili výjev, který je odškodnil za všechnu bolest hledání. Věčná moudrost, vtělená ve dvanáctiletém Ježíši, prostřed zástupců lidské moudrosti, kteří v jejich službách zešedivěli. Opět stručně praví svaté Písmo: »Nalezli jej prostřed mudrců, an jim naslouchal a dával otázky. Všichni pak žasli nad jeho moudrostí a odpovídáním.« Radostný byl úžas učenců, když slyšeli takovou moudrost z úst sotva dospívajícího jinocha. Mnohem hlubší a radostnější úžas Matky Boží, neboť ona znala tuto moudrost, znala její původ a znala také kus jejího smyslu. Radostí ji naplnila jistota, že Dítě neupadlo do rukou nepřátelských, nýbrž naopak, že se začíná ukazovati lidstvu, a že začíná rozdávat poklady moudrosti a vědění, které jsou v něm.

Radost po žalosti v srdci Panny Marie. Řekněme to jinými slovy: Bolestné a těžké hledání Pána Ježíše; ale potom všechnu námahu a všechnu bolest tisíckrát překonala radost při nalezení. Když to tak řekneme, co pro nás znamená toto spojení bolestné námahy s radostí, chápeme, co se nám chce říci. Když se nám mluví o ztraceném a nalezeném Ježíši ve chrámě, mluví se nám o neštěstí ztráty Pána Boha a jeho milosti. Chce se nám upevniti v duši tato pravda: Když člověk hledá ztraceného Boha celým srdcem a s bolestí, s lítostí nad takovou ztrátou, je to bolest a lítost milá Bohu, je to vždycky zároveň bolest smírná. Proto přichází Bůh více nežli na půl cesty hledajícímu vstříc. Pán Bůh jedná tak, jak jednal v podobenství otec marnotratného syna, o kterém pravil Spasitel: Když syn byl ještě opodál, spatřil jej jeho otec, a jat milosrdenstvím, spěchal mu naproti.

Ubohé lidské srdce, které jsi Pána Boha ztratilo, pamatuj na hledající Boží Matku! Ona ti svým hledáním ukazuje, co je to ztratiti Boha, ona však ti také pomůže i hledati i nalézt. Ti pak, kteří Pána Boha neztratili, mohou se domnívati, že toto všechno jim nemá co říci a že to pro ně není?

A přece je v tomto příběhu o bolestně hledající a šťastně nalézající Boží Matce právě hluboká pravda pro duše, které Boha neztratily, které věří a milují. Neboť Pána Ježíše na zemi nenalezne zcela dokonale nikdo. Dokonale nalezneme svého Ježíše až jej uvidíme v radosti věčné blaženosti. A proto naše cesta na zemi musí býti ustavičným hledáním Pána Ježíše. Abychom se mu totiž vždy více přibližovali. Kdo chce býti horlivým křesťanem, tomu nikdy nemůže dostačiti vědomí, že Pán Ježíš jest v příbytku, nebo třeba i ve svatém chrámu jeho duše. Neboť to by byla malá láska, která by nechtěla růsti. Proto duše, která má ráda Pána Ježíše, musí hledati neúnavně ještě větší sblížení s jeho srdcem a s jeho láskou a s jeho moudrostí. Mnoho duší tu podléhá osudnému omylu.

Domnívají se, že stále více se přibližovati k Pánu Ježíši nepůsobí žádných zvláštních obtíží, že cesta do srdce Páně jest snadná, že může býti bez namáhání, bez bolesti, plná útěchy a sladkosti. Avšak hledání a nalezení, které zažila Maria, je také pro nás napsáno. Praví nám,

že útěcha a sladkost z nalezení Pána přijde až teprve po námaze a také po bolesti. To je cesta k nim. Neboť Pán řekl: »Kdo chce přijíti za mnou,« to jest, kdo mne chce nalézt, »zapírej sebe, ber svůj kříž každého dne.« Pak teprve přijde duše do nejkrásnější blízkosti srdci Páně. Kříž znamená vážné úsilí, znamená námahu, znamená i bolest.

Kdo se jen chvíli nad tím vážně zamyslí, nenalezne v tom nic proti mysli. Neboť duše, která chce blízko k Pánu, musí se stále více vzdalovati od toho, co je proti Pánu, i od toho, co by ji zdržovalo, i od toho, co ji již učinilo kdysi vzdálenou a od čeho ještě se neočistila. Víme však, že očišťování křesťanským způsobem pojaté znamená osobní oběti, které Pán určuje a posílá, nebo které dopouští, nebo které si snaha a láska lidského srdce ukládá sama.

Nikdy to není zlým znamením, když cesta za Pánem Ježíšem jest nám těžká a když se na ní setkáváme s mnohými obtížemi a s požadavky nejedné bolestné oběti, s nejednou porážkou, s nejedním neúspěchem. Naopak, musíme děkovati Pánu Bohu, že nám dává a zachovává vědomí a pocity těchto bolestí, porážek a neúspěchů. Protože takovým způsobem nás udržuje při horlivé pracovitosti. Vědomí neúspěchů a obtíží bývá obyčejně znamením, že duše jde dobře, mají býti vždycky pobídkou, bychom vytrvali a vytrvale hledali a usilovali dále. Až najdeme, čeho jsme hledali.

Jak dlouho trvá toto hledání naše? Tak dlouho, až nalezneme. I to nám ukazuje hledání Mariino, že hledání Pána Ježíše není nikdy nadarmo. A čím bolestnější jest hledání, a třebaš čím je delší, tím větší moudrosti nabude duše, až nalezne, tím větší milost a láska Boží jí bude útěchou a náhradou.

Hledme dobře a často na tento obraz Marie, hledající v bolesti Ježíše. Z toho dvojího důvodu, který má takový životní význam pro křesťanskou duši: abychom nepřestávali hledati; abychom věděli, že čím usilovnější a těžší jest hledání, tím krásnější a bohatší jest nalezení. Vzpomeň si na to, kdo miluješ Pána Ježíše, když se modlíš pátý radostný desátek růžence, a řekni vždycky: Matko Pána Ježíše, dej mi vytrvalosti a moudrosti v hledání. Hledej se mnou a dávej mi sílu, aby má duše také mohla zakusiti něco z tvé radosti, když jsi našla Ježíše.

18. Pro Ježíše pracující.

Je známo o slavném malíři Rafaelovi, že v celé své malířské činnosti se nezdál míti jiné větší záležitosti a důležitější práce, než v nových a nových obrazech malovati tutéž věc: Marii s Děťátkem. Vždy nové krásy chtěl vyjadřovati na obrazech Matky Boží, protože, čím více přemýšlel, tím více se mu zdálo, že má vyjádřiti. Tak se děje duši, která v nábožné lásce myslí na Marii Pannu. Již nejeden krásný obraz jsme viděli a rozjímalí. Nyní se nám naskytuje obraz, který by opravdu potřeboval umělce, aby vyjádřil Marii pro Ježíše pracující.

Básník se kdysi modlil k Panně Marii tak: »Kam vkročíš nohou, růžemi země rozkvétá a usmívá se ve snu dřímající.« Tím je krátce vystižena myšlenka o Marii pro Ježíše pracující: rozsévala růže štěstí v Ježíši, růže oddanosti Ježíši. Usmíval se ve snu dřímající Ježíšek, když pro něho pracovala jeho svatá Matka v Betlemě. Růžemi štěstí rozkvétala svatá duše vtěleného Syna Božího, když v Nazaretě starostlivá Dívka Páně pro něho pracovala s takovou pečlivou oddaností a horlivostí, jaké zasluhoval jen Bůh.

Kdosi se modlil k Matce Boží ve svém rozjímání a pravil: »Matičko, chtěl bych býti ptáčkem a usednouti na stromě zahrádky v Nazaretě a hleděti a naslouchati. Chtěl bych býti holubičkou a zaletěl bych do Nazareta, usedl bych do nejmenšího výklenku tvého domečku nazaretského a zářivým zrakem bych tě v úžasu tiše pozoroval. Chtěl bych býti kvítečkem a státi na okénku tvého příbytku, patřiti, jak rozkvétáš v tom domečku ty, nejkrásnější růže, květe Nazareta. Jaké by to bylo štěstí, kdyby mne tvá ruka pěstovala! Tvá svatá, mateřská ruka, která pracovala pro Pána mého.« Nelze opravdu se ubrániti nejjemnější něžnosti, když křesťanská duše se zamyslí, jak Maria pracovala pro Ježíše v Nazaretě. A přece to byl jen nebesky krásný začátek vnějšího pracování pro Pána Ježíše. Kdybychom jej chtěli vyjádřiti slovy, řekli bychom: V hlubokém pokoji při tvrdé práci pracovala Maria pro Ježíše. Matka Boží nedbala, jakou práci koná pro Ježíše, každá a všechna práce byla jejím srdci drahá, protože věděla, že pracuje pro Ježíše. Práce pro Ježíše se stala potřebou jejího srdce.

Když Ježíš opustil Nazaret a chodil krajinami své rodné země, hlásaje lidu cestu spásy, tu Maria není daleko od něho. Kde jen lze, jde s ním, jde za ním, pracuje pro něho. Vždy přiloží mateřsky pečlivou ruku k dílu, vždy jest její duch i zrak mateřsky bystrý, aby včas a ze všech nejdříve poznala, jak lze pro Ježíše pracovati, a aby to vykonala.

Nejjasněji tu její péči ukazuje ona chvíle, kdy nikdo netuší při čtení evangelia blízkost Panny Marie u Ježíše. Pán jest prostřed zástupu, káže, vysvětluje pravý smysl Božího království a lid poštvaný se začíná jitřiti. Najednou přichází jeho svatá Matka, a způsobem opravdu mateřským se jaksi lstí snaží dostati jej do bezpečí. Tak pracovala pro Ježíše stále, pracovala s ostatními, kteří již jej milovali.

Ale nadešla chvíle zkoušky, kdy se mělo ukázati, že třeba pro Ježíše pracovati vždy a všude a za všech okolností. Pán byl jat, apoštol Petr učiniv ještě nepodařený pokus pracovati nějak pro milovaného Mistra, odešel s pláčem. Tu zůstává jeho Matka sama. Když Ježíš šel na smrt, když umíral, Maria jediná pracuje pro něho tak, jak jen může, pracuje proň pohledem svého soucitného a s ním trpícího srdce. Pán také odměnil tuto její práci, ze svých bolestí s kříže ji sám těší.

Když Pán Ježíš vstoupil do nebe i se svým svatým, oslaveným člověčenstvím, pracovala dále Maria pro něho mezi apoštoly. A ještě bychom mohli udati příčinu její smrti, která sice se neudává, ale která zcela odpovídá duchu jejího celého života: Umřela, protože již nemohla pracovati pro Ježíše, neměla již tolik příležitosti, kolik si jí přálo její láskou planoucí srdce.

Růžemi zkvétá země a usmívá se ve snu dřímající, pravil básník. Matce Boží země zkvétala růžemi, každá její práce pro Ježíše byla jako růžemi ověčena. Není na tom nic dětinského, když si myslíme, že se Matka Ježíšova i ve snu usmívala, protože práci pro Ježíše žila, o práci pro Ježíše snila.

Vidíme snadno, co tento příklad Boží Matky pro nás znamená: že také nám má země jako růžemi zkvétati, umíme-li jako Maria pracovati pro Ježíše. Prý kdysi vysoko v dalmatských horách oral otec kamenité poličko a syn rolníkův musil táhnouti pluh. Unaven již prací, určenou pro síly zvířete, ozýval se syn vůči otci několikerým »proč?«. Proč nemáme úrodnějšího pole? Proč nemáme koníka? Proč nemáme lidí na pomoc? a tak dále. Otec mu odpověděl: »Synu, naše činy jsou podobnostvím. Jako zrnko jsme, které Bůh uložil do země, aby rostlo a neslo jemu stonásobný užitek.« Tak prostá duše vystihla pravý a nejvyšší smysl veškeré práce člověka. Pro Pána Boha pracujeme, pro něho jest náš život v činnosti i námaze.

Ve chvíli těžkomyslnosti by chtěla v člověku povstati jakási trpkost, že náš život stojí na tak bídných základech. Těžké jsou nám námahy každého dne, chvílky štěstí jsou na zemi jako zmlsané včelky na květu, od něhož hned zase odletí. Nespokojeni se svým, ohlížíme se po příbýtcích svých sousedů. A přece pro náš život není nejdůležitější otázkou to, kam jsme životem postaveni: Zda země, kterou obděláváme, jest úrodná role, nebo kamenité poličko na skalnatých samotách. Nezáleží na tom, stojíme-li na předním, slunném místě lidské společnosti, nebo jen v temné dílně ve dvoře. Ale to jest nejdůležitější otázka, pro koho pracujeme. A to jest nejdůležitější na celém našem počínání, abychom pracovali pro Ježíše.

Pro každou dobu lidské společnosti je to věc nesmírné důležitosti, co kdosi tak napsal: »Tvá námaha tě nemá obohatiti, nýbrž má tě učiniti lepším; jest ovšem od moudrosti Boží svět tak zařízen, že každá práce nese svou pozemskou odměnu; ale to máš ponechat Pánu, jak tvou práci odmění. Tvou starostí má býti, abys každou hodinou práce se stával lepším člověkem.« Neboť potom by se uskutečnilo slovo: Hoden jest dělník mzdy své. Jen Nejvyšší Pán života dává nejlepší a nejvydatnější odměnu. A té musí býti pracovník hoden!

Uskutečnilo by se také v tak pracujícím člověku něco jako odlesk práce Boží Matky, odlesk její krásné duše v práci. Kdo se chce prací svého povolání státi lepším, i v tom tak zvaném nejposlednějším povolání, může se státi lepším vždy a stane se lepším, bude-li uměti práci svou konati pro Ježíše a život svůj žíti pro Ježíše.

Celé pak tajemství tohoto života a této práce pro Ježíše jest obsaženo v tom: žádná práce nechce a nesmí člověka učiniti horším na duši, pro žádnou práci nesmí upadati duše člověka. Nebude upadati, bude-li si pracující vědom, že nepracuje jen pro zemi, ani jen pro tělo, nýbrž i pro svou duši i pro svůj věčný život — a pro ty nejvíce a napřed.

19. Ježíše milující.

Bez váhání přisvědčíme tomu, jenž pravil, že nejkrásnější dílo Boží jsou dvě srdce: lidské srdce vtěleného Syna Božího a nejněžnější neposkvrněné srdce Marie Panny, ideální srdce pouhého člověka. Dnes máme nahlédnouti do nejtajemnější svatyně tohoto srdce, spatřiti jeho největší poklad, máme mysliti na lásku Panny Marie k Pánu Ježíši. Když to chce činiti člověk, je to dosti smělé počínání, protože i anděl by tu mluvil váhavě. Přece však mluvíme, protože chceme se potěšiti milovanou a nám tak potřebnou krásou.

Mnohé přikázání dal od počátku Bůh člověku, aby jej k sobě připoutal na jeho štěstí. Marii Panně dostačilo jediné přikázání, aby byla dokonale a neodvratně připoutána k Bohu. Slyšela: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce, z celé mysli, ze vši síly. A její život se stal žhoucím plamenem nevýslovné lásky k Pánu Ježíši. Řekli bychom, že je to samozřejmé, protože znáti Pána Ježíše jest milovati jej; a kdo znal Ježíše lépe nežli jeho svatá Matka? Maria, jejíž srdce bylo tak hluboké, tak neposkvrněné zemí, tak něžné, musila nejdokonaleji vyplniti ono přikázání lásky. Není sice o tom vyplnění výslovně nic napsáno, protože Maria o něm netvořila slov. Ale přece víme, jak milovala Ježíše svého.

Co člověk miluje z celé své mysli, to mu nikdy s mysli nesejde, to jej provází po všech cestách života, jako světlo, jako živý obraz. Kdyby nám bylo dopřáno nahlédnouti do mysli přesvaté Panny, viděli bychom jak jako nejjasnější světlo zářilo nad všemi cestami jejího života sladké jméno Ježíšovo. Ježíše hledala její mysl ve svatých Písmech, když v prvních letech svého života byla zasvěcena službě chrámu Hospodínova. Jako hvězdička zářilo Ježíšovo jméno v radostných předpovědích proroků. Ježíšovo jméno jako slunce vychází a prozařuje její duši, když vnímá poselství andělské: Nazveš jeho jméno Ježíš.

Mysl Mariina od té doby se Ježíšem zabývala, jemu shledávala všechny poklady své bohaté duše a své pozemské chudoby. Ani na okamžik svého života neztratila Maria s mysli Ježíše. Hledání ve chrámě dokazuje, že bez něho nebylo pro ni života. A když odešel s očí mateřských do nebe, viděla a milovala Ježíše v každém kvítku, o kterém mluvil v každém díle Božích rukou.

Svatý František Saleský řekl: »Kdybych věděl, že v mém srdci jest jedna žilka, která nemiluje Boha, neustal bych, dokud bych ji nevytrhl.« Tu obavu může míti každý člověk, ale o svaté Matce Spasitelově musíme říci, co řekl svatý Benedikt Labre, když odpovídal na otázku, co dělá jistý kněz, žijící v pověsti svatosti; řekl o něm: Co dělá? Miluje Boha! — Miluje Boha, ať koná cokoli, při všem mělo srdce svůj hlavní díl, všechny skutky jsou spojeny s takovým úderem srdce: Z lásky k Pánu Ježíši. Každá věc jest projevem této mé lásky.

Tak žila Matka Boží. Jakékoli bylo její dílo, které právě konala, vždy bylo hlavně dílem srdce, milujícího Ježíše, na Ježíše myslícího, jemu dílo podávajícího. Když do hor chvátala k Alžbětě, to její srdce

konalo tuto cestu, aby Ježíš byl poznán a milován. Když sloužila Ježíši, to její srdce celé sloužilo a teplou činilo i studenou jeskyni. Tuto lásku z celého srdce vystihl ten, jenž pravil: Celý její život byla ustavičná vroucnost srdce, neumlkající řeč jejího srdce k Ježíši.

Maria však milovala Ježíše ještě z celé duše. Duše je životem těla. Životem duše Panny Marie byla její láska k Pánu Ježíši. Duší její duše byla, srdcem jejího srdce, životem jejího života. Když duše Matky Boží se modlila, to se modlila láska; když mluvila i když mlčela, když pracovala i když odpočívala, vše byla stejně láska. Její duše měla jen jeden životní pohyb, jen jednu starost: aby Ježíši ukazovala co nejlépe svou lásku.

Učení lidé praví, že láska v duši jest jako závaží, působící pohyb, táhnoucí člověka ve stálém pohybu životním tam, kde jest předmět jeho lásky. Vizte Matku Boží. Proč po celý svůj pozemský život jest jako stínem Ježíšovým? Proč je stále s ním nebo aspoň jemu nablízku? Protože se její duše cítila prázdnou, jakmile musila býti vzdálena od Ježíše? Protože její duše byla stále tažena k tomu Jedinému, jenž byl životem její neposkvrněné duše. Potom chápeme slovo svatých Otců, že Marii zbavila života její láska k Pánu Ježíši. Duše její největším svým úsilím chtěla jíti za jediným obsahem svého života, až se jí podařilo vyprostiti se z pout těla a volným rozmachem zaletěti konečně a navždy tam, kde byl Ježíš.

Láska Matky Ježíšovy byla silnější nežli všechny radosti a bolesti světa, nezmenšila ji ani slibovaná radost, ani hrozící bolest. Neboť milovala Ježíše ze vši síly své. Kdysi těšili zarmoucenou matku, poukazující na Abrahama, od něhož Bůh žádal jediného syna, a přece se oddaně podrobil. Ta matka však pravila: Ano. Ale od matky by byl nikdy Bůh nežádal takové oběti. A kdyby ji byl žádal, nevím, zda by matka měla tolik síly, kolik otec Abraham. — Avšak jednou skutečně žádal Bůh tu obět od matky, od nejvíce milující a nejkrásnější Matky žádal obět nejvzácnějšího Syna, jenž byl nejen její nadějí, nýbrž i nadějí celého světa. A Maria tu obět přinesla, protože Ježíše - Boha milovala z celé síly své. Jako v životě neznala ohledů na sebe a všechny své síly Ježíši obětovala, tak v obětování Ježíše ukázala, že i krvácející srdce miluje Boha z celé síly své.

Máme nyní říci: Tak musíme milovati Ježíše jako jeho přesvatá Matka? Nesmíme to říci, protože bychom se obávali, že snížíme lásku Matky krásného milování. Ale, hledíce na příklad tohoto nejkrásnějšího milování, upevníme ve svém srdci dvě myšlenky. Srdce, duše a mysl Boží Rodičky znaly dobře Ježíše; když pak jej milovala takovou láskou, věru, že Ježíš zasluhuje i naši lásky z celého srdce, ze vši mysli a z celé síly a z celé duše. Stojí to za všechny oběti, aby Ježíš byl a zůstával prvním a nejdražším pokladem našeho srdce; aby jemu bylo přineseno v obět vše, čeho nelze spojit s láskou k němu.

Druhá myšlenka také půjde s námi životem: Maria, Matko krásného milování, buď mi učitelkou, buď mi hvězdou, buď mi pomocnicí, aby stále více rostla láska k Ježíši. Aby on byl celým štěstím mého pozemského a potom věčného života.

III. MARIA S NÁMI.

20. Matka božské milosti.

V loretské litanii prosíme Marii Pannu: Matko božské milosti, oroduj za nás. Mimoděk nám tu přichází na mysl opět ona chvíle Zvěstování, kdy anděl Boží nazval Marii plnou milosti. A jako křesťané musíme chápati, že není tak veliký důraz na slovech oroduj za nás, jako na slovech »Matko božské milosti«. Jsou to vlastně jména dvě. Jako říkáme o člověku, že je krásná povaha, protože je nejen sám v sobě ovládan krásnými vlastnostmi, nýbrž také se jeho krásné vlastnosti projevují navenek. Tak i Maria jest Matkou božské milosti proto, že jest samá krása nejvzácnějších darů Božích; a potom je také Matkou pro nás, štědře pomáhající dítkám svým k darům milosti. Ty dary milosti pak jsou nejvzácnější dary, jaké si vůbec jen může křesťanská duše mysliti, protože obohacují duši člověka dary, které nepozbývají své drahocennosti ani na věčnosti.

Milosti plná, milostí oplývající Maria! Chrám a svatostánek nesmí obsahovati nic nesvatého, protože jsou sídlem nejsvětějšího Boha. Bylo třeba, aby Maria byla milostiplná, protože měla býti chrámem i svatostánkem, i nejkrásnější monstrancí. Jak si dá člověk záležeti, aby chrám Boží byl důstojný Boha! A právem, neboť se nestaví příbytek člověku, nýbrž Bohu. Člověk vyčerpává všechny své možnosti, aby zlatem, hedvábím, kmentem a drahokamy okrášlil svatostánek zevně i uvnitř. Svatostánek je středem chrámu, středem oltáře, středem našich zbožných pohledů, myšlenek a proseb. Kolik umění se vynaloží na posvátnou monstranci, do níž se zasazuje Svatá Hostie jako bdělé a milující oko Boha Spasitele, aby paprsky jeho lásky hladily ty, kteří se budou klaněti a prositi o milosrdenství a lásku a pomoc.

Maria byla živým chrámem, živým svatostánkem, nejvzácnější monstrancí Syna Božího mezi lidmi, nemohla zůstat bez ozdoby, kterou ruka Boží tvořila; nemohla ta ozdoba býti jiná, než jaká odpovídá moci Boží, to jest Boží všemohoucnosti. Musila hojnost Božích darů předčíti všechny chrámy, i ty nejskvělejší, všechny zlaté svatostánky, všechny nejzářivější monstrance. Boží moudrost přemýšlela o tomto svém živém chrámu, o tomto nejlíbeznejším svatostánku, o této monstranci pro Ježíše, Syna, v němž se Bohu nejvíce zalíbilo.

Dílo bylo pak mistrovské, nebylo mu rovného, ani nebude. Neboť nechyběla žádná milost, kterou Bůh mohl dáti ve své všemohoucnosti a uměl dáti ve své moudrosti. Proto řekl anděl pravdu, když ji pozdravil jako plnou milosti. Poskrvny na Marii nebylo, poskrvny, která by znamenala, že nemá nějaké milosti, které vyžaduje taková její důstojnost.

Maria jest milostiplná pro Boha, jehož byla Matkou. Maria však jest i milostiplná pro sebe. Jako matka Boží měla Maria vykonati veliké dílo, aby také osobně sama byla hodnou tak veliké plnosti darů Božích, aby zachovávala jejich krásu. Maria ve svém pozemském životě měla také osobně, to jest osobní prací a svědomitostí, vyniknouti jako největší z dcer lidských. Na Marii mělo býti patrno, že není z obyčejných zjevů v tomto víru a shonu vezdejšího života. Měla vyniknouti jako cedr na Libanonských horách, jako cypřiš na hoře Sionu, jako vysoká a drahocenná a úrodná palma. Jako nejvzácnější koření měla šířiti vůni ctností a oplývati vůní dobrých skutků. Tak mluví o Marii církev ve svých modlitbách, slovy svatého Písma. K tomu jí bylo třeba milosti na milost. Bůh jí neodepřel ani jedné, ani v nejmenším, protože byla, jak kdosi praví »zbožňovanou Matkou jeho Syna a vyvolenou dcerou«. Bylo jen samozřejmé, že Maria, nevěsta Ducha svatého musila vyniknouti v duchovním oboru co nejvýše, musila se připodobniti tomu, jehož byla snoubenkou, pokud jen stačí omezenost lidské bytosti. Opět můžeme slyšeti od své matky Církve, jak slovy Písma svatého líčí Marii, vycházející Duchu svatému vstříc krásná jako luna, vybraná jako nejjasnější slunce. Pro své ctnosti a pro své skutky a jejich zásluhy měla býti korunována korunou královny všech svatých. Proto nemohlo býti jinak, než že byla milostiplná, a že Pán byl s ní v celém svém bohatství, jaké jen mohl a uměl dáti Matce své Bůh.

Zamyslíme-li se nad tímto bohatstvím a krásou Milostiplné, nad vznešeností zásluh jejích skutků, musí nás zaplaviti slzy hořké lítosti. Jaká je naše duše chudičká vůči té slávě! Jak všední jsou naše ctnosti, když již o ctnostech chceme mluvit a nezardíme se sami před sebou, když o sobě to slovo řekneme! Jak nepatrné jsou naše zásluhy, o nichž snad ani nevíme, zda vydrží, nežli dojdeme k branám věčnosti, zda je naše slabé ruce donesou až tam. A přece žijeme a umíráme touhou, býti aspoň z posledních synů a dcer Mariiných! Ne nadarmo. Neboť Maria jest milostiplná i pro nás.

Nikomu tak nesluší a nepřísluší milostivost jako Matce. Maria jest nejhodnější toho jména a proto jest nejlepší z matek. Pozemská matka je právem přesvědčena, že by ani nebyla hodna jména matky, kdyby stále a stále nerozdávala, kdyby jistým způsobem nebyla nevyčerpatelná. Stokrát a tisíckrát může dítě přijíti ku pravé matce a nikdy neodejde bez daru, byť by to kus po kuse bylo i samo matčino srdce. Zkameněti by musilo matčino srdce, kdyby musilo hleděti na útrapy a bídu dítky, ať na bídu zevnější nebo na bídu duševního strádání, a nemělo by možnosti pomoci, nebo aspoň soucitně a v lásce pohladiti.

Maria, tato matka všech matek, jest ona, o které můžeme říci, co je napsáno ve svatém Písmě o nebeském Otci, že se od něho jmenuje všechno otecství na nebi i na zemi. Od ní se jmenuje všechno mateřství, protože jest nejušlechtlejším vzorem mateřského srdce. Proto Matka ustavičné pomoci tím více učiní plnost své milosti podílem svých dítek. Slušelo se, aby ta, která nám zrodila Spasitele, stala se nám také branou milosti. Otevřené srdce Panny Marie vydalo nesmírné své bohatství, jako otvírali za starých časů vladaři své zásoby pro stráda-

jící poddané. Bylo to úplně v souladu se Srdcem, které nade všechna srdce milovala, se Srdcem Pána Ježíše. Bylo to, jako by Maria, stojící pod křížem, z otevřeného Srdce Syna Božího zachytila všechny ty prameny a paprsky pro své děti všech věků a národů.

Neboť není srdce slitovnějšího po Srdci Božím. Její soucit září stále z jejích mateřských očí, stále na nás upřených. Tak viděli Marii umělci, kteří chápali, znázorňovali Marii Milostiplnou s hlavou k zemi skloněnou s výrazem nejmateřštější ochoty, ruce rovněž dolů k dítkám země vztažené, a z nich jako paprsky hřejivého slunce plynou její dary. Jak bláhový jest, kdo se brání této štědré ruce! Když přece jest naším zájmem, abychom byli omilostněnými dítkami milostiplné Matky! Budiž tedy naši prosbou na pozemské pouti: Bud' nám milostivá, bud' milostiplná i pro mne.

21. Miluje nás.

Jediné přikázání dostačilo, aby srdce svaté Boží Matky se cele přivinulo k Bohu. Celou silou své duše objala přikázání: »Milovati budeš Pána Boha svého.« Božský Učitel světa však řekl, že to přikázání jest nerozlučně spojeno s druhým: Milovati budeš bližního. Tak můžeme hned tušiti, jaké asi hloubky musila býti její láska k lidem.

Svatý Alfons Liguori praví: »Bůh chtěl, aby jedno mateřské srdce se stalo zdrojem nejen spasení jedné duše, nýbrž aby bylo zdrojem spásy pro všechny duše. Kde však nalézti takové srdce? Z pokladů své moudrosti a dobroty musí Bůh to srdce vytvořiti. Musí to býti srdce tak dobré, aby ho žádný nevděk nepřemohl; srdce tak milosrdné, aby ho žádná bída neodpuzovala; srdce tak milostné, že nikdo neodolá jeho přitažlivosti; srdce tak Bohu milé, že mu Bůh ničeho neodepře.« Takové poklady skutečně vložil Bůh do srdce přesvaté Matky Syna svého, Vykupitele našeho.

Ve své nepřekonatelné lásce k lidem, s nimiž se ubírala po cestách pozemského žití. Maria neublížila nikdy a nikomu. Přečtete celé svaté Písmo, promyslete si všechny předobrazy Matky Boží, které líčí Starý zákon, všude najdete tuto pravdu potvrzenu. Ve Starém zákoně ženy, jež předobrazovaly Matku Boží, jsou v tom, co předobrazují, zároveň obrazem žen, které nikomu neublížily. V Novém zákoně, s jakou jemnou skoro ostýchavostí se mluví o Marii. Hled'te na neumělý obraz Marie, jak jej nakreslila křesťanská ruka řemeslníkova v katakombách. Jak se snažila i do těch těžkopádných rysů vložiti co nejvíce měkkosti a dobroty. Čtete, co je z prvních křesťanských století napsáno o Marii, čtete všechny ty příběhy, jež vybásnila láska o Matce Kristově — všechno líčí takovou bytost, o níž musíme věřiti, že byla jen dobrá a milosrdná a milostná.

Všichni jasně viděli: Maria nemohla. Maria nemůže ublížiti nikomu. A člověk jen trochu života zkušený dovede oceniti velikost a vzneše-

nost takového dobrého srdce. Svatý František Saleský praví: »Ublížení bývá často jen malé škrábnutí, třeba jen jako špendlíkem, ale vždy působí bolest.« Kolik takových škrábnutí i proti své vůli působí člověk i nejdobrotivější. Avšak srdce tak láskyplné, jako srdce Panny Marie, již napřed vycítilo, co by snad mohlo zarmoutiti a nikomu neublížilo. Jaký poklad lásky ukazuje již taková minulost!

Maria byla plna ochoty ke všem. Hledala, v čem by mohla pomoci, v čem by mohla způsobiti radost. Jak zní mile její slovo v Káni Galilejské: Synu, nemají vína! Kolikrát se asi to slovo ozvalo v nejrůznějších obměnách z úst naší Orodovnice! Nemají zdraví! Nemají radosti! Nemají pokoje! Nemají chleba! Nemají otce! Nemají matky... Napřed viděla Maria, čeho lidé potřebují, tak dojemně prosila.

Kdykoli čteme o dětech, které se blížily k Pánu Ježíši, snadno si myslíme, že je jistě k němu vedla jeho svatá Matka, vědouc, že způsobí hned trojí radost najednou, radost božskému Spasiteli, radost dětem, radost jejich matkám. Myslete na Matku Boží, na dobrotu, na milosrdenství a lásku jejího srdce k lidem, myslete na ně, jak dlouho můžete a jak hluboko dovedete proniknouti — na konec řeknete, že musí míti pravdu onen muž, který tak líčí Pannu Marii v její lásce k lidem: »Nezhrdala nepatrnými, neodmítala slabých, nevynášela se nad nikoho, nevyhýbala se nikomu, kdo potřeboval pomoci. Tvář Mariiina byla sladce vážná, její úsměv byl vábivý a čistý, zvuk jejího hlasu byl líbezný a prostý, celý její zjev byl obraz touhy dáti lidem co nejvíce darů a dávati stále více.«

To bylo kdysi. A ještě něco bylo kdysi, co se již dotýká přímo nás a co nás tolik dojíká i zajímá: Maria se obětovala za nás, nám věnovala všechny poklady svého milosrdenství, svého dobrého a milostivého srdce. I my jsme byli kdysi v předmětech jejích myšlenek a mateřských starostí, též naše spása ji zaměstnávala. Za nás také obětovala zásluhy svých modliteb, svých prací a svých bolestí. Tak lze jedním slovem vyjádřiti celý život Matky Spasitele světa: obětovala se za nás. Ale nejen sebe. Za nás obětovala také radost, štěstí a korunu svého života, za nás také obětovala Ježíše. I na Kalvarii stál již mariánský oltář vedle hlavního oltáře, oltář srdce Panny Marie, na kterém obětovala Ježíše a sebe s ním. O této chvíli opakujeme slova prorokova: »Všichni, kdo jdete kolem, pozorujte a vizte, zda je bolest podobná mé.« A stejně, s nevýslovnou radostí, můžeme o tomto okamžiku říci: Vizte, zda jest láska mateřská jako láska moje!

Poklady srdce Boží Rodičky patří každému, kdo se jí odevzdává pod ochranu. To prý je rozdíl mezi matkou pozemskou a matkou nebeskou, že právě nejlepší pozemská matka i při své největší dobrotě přece někdy trestá; avšak nebeská Matka Maria netrestá nikdy, jest jen milosrdenství pomáhající, vedoucí, prosící.

Celé knihy jsou o tom napsány. Řekněme si jen jeden případ z nejnovější doby. Byl slavný lékař, jehož celým náboženstvím bylo slovo: Svět je řízen pouze lidskou vědou a náhodami. Zbožná dívka podala mu v lásce ruku na životní pout, domnívajíc se, že s pomocí Matky Boží jej přivede k Bohu. Netušila ubohá, že tato její práce bude trvati

celý život. Jednoho večera, třináctého srpna, procházel se lékař se svou chotí, oba již dávno vyšli z mladých let.

»Marie,« praví lékař, »zítra je tvůj svátek; přemýšlejme spolu, čím bych ti udělal radost.« Z ustarané duše jeho choti vyšla prosba: »Největší radost mi uděláš, půjdeš-li se se mnou pomodlit do kostela na můj svátek.« — »Do kostela? Pomodlit? Vždyť svět je řízen lidskou vědou a náhodami, víc nic.«

Tu jim vběhla do cesty mladá žena, prosíc o pomoc pro svého nemocného muže. Vypravuje, jak se tolik modlila ke Svaté Panně o pomoc. Lékař řekl své paní jen jedno slovo, slovo jakési vítězoslávy: »Vidiš?« — a šel k nemocnému. Druhého dne při své návštěvě spatřil v bytě nemocného prostinkou sošku Neposkvrněného Početí. Pocítil neodolatelnou touhu dáti tu sošku své paní. Ku podivu manželů sošku draho zaplatil a přinesl ji své paní. Prohlíželi sošku a on zase neví, jak se to stalo, soška mu vypadla z ruky, rozbila se na deset kusů a ze sošky vypadly dva papíry: jeden byl lístek zemřelé matky oné chudé ženy, na kterém bylo napsáno, že v lepších časech našetřila tisícovku, která je přiložena, a že ji svěruje Matce Boží, aby ji dala její dceři, až jí bude nejhůře. Nyní zase choť lékařova řekla jen: »Vidiš?« A druhý den se lékař modlil se svou paní v kostele.

Matky Boží láska k lidem, toť radostný a krásný květ naší víry. Na tuto lásku nelze jinak odpovídati než slovy písně: Tebe ctíme, milujeme, srdcem celým, Maria!

22. Naděje naše.

Básník praví, že člověk jest živ jen z naděje. Již prastaré latinské přísloví praví: Dokud dýcháš, dotud doufáš. Cítíme, jak lehký by se nám žilo, kdybychom se nikdy nemusili vzdávati naděje. A hle, můžeme míti naději, naději nejlepší, které se nikdy nemusíme vzdávati, ve kterou vždy můžeme skládati své doufání. Neboť staletími osvědčená modlitba nám praví, že podle tisícileté zkušenosti patří Matce Boží toto čestné jméno: Naděje naše.

V bludišti vezdejšího života málokdo kráčí vždy cestou přímou a jen cestou pravou k onomu jedinému cíli, jehož jméno jest život u Boha. Již svatý apoštol Jan napsal: »Řekneme-li, že nemáme hříchu, sami se podvádíme a není v nás pravdy.« Někdy bloudíme všichni a unikáme svému Tvůrci a Vykupiteli a Posvětiteli divnými postranními cestičkami, padající do omamných tenat protivníka cest Božích. Nebloudí všichni stejně. Ale každé bloudění se může státi osudným až tak dalece, že člověk nadobro ztratí svého Boha. A nikdo není jist, že někdy nezabloudí, že se nenechá strhnout štěstím nebo neštěstím na cestu do nejhoršího neštěstí, do zničení života vlastní duše.

Kdo má nad námi bdíti, ke komu máme hleděti, abychom nezabloudili? Máme, kdo nad námi bdí, máme ke komu vzhlížeti. Máme rodiče,

máme spřátelené duše, máme kněze, máme knihy . . . ach, co všechno máme, a co všechno na nás volá! Ale člověk nerad poslouchá hlasy ze země, když běží o nejvnitřnější záležitosti duše. Na tak vážné cestě, jako je cesta duše, je třeba hvězdy, jejíž světlo by bylo tak jasné, že na její světlo může člověk spoléhat všude a za všech okolností. Potřebujeme hvězdy, která by nám zářila v temnotách každé noci, aby vedla bludné kroky jistě ku pravému cíli. Kde jsi, hvězdo má? Kde jsi, má naděje nejbezpečnější?

Maria jest nám hvězdou, která září temnotami pozemského života a do jeho nejrozmanitějších bludišť. Ona může mluvit tak, jak nikdo z lidí nemůže; může mluvit přímo do duše, v nejvnitřnějších tajích své duše můžeme slyšet její tichý mateřský hlas. Kdykoli se v našem životě stmívá, když nás zahálí temno úzkostí a pochybností, pozdvihneme-li svou duši k nebesům, zazáří nám vstříc tato krásně jasná hvězda, Maria. Vysvitne hned jako víra, kotví v Bohu, otevře se bezpečná a jistě schůdná cesta tam, kde člověk ani netušil, že by mohla taková cesta býti. Objeví se druhý, věčný břeh, unavený a třebaš i dokonale bezradný poutník náhle uvidí zaslíbenou zemi, která dá směr putování vzdejšího života. Hle, ona, kterou všechny opravdové a nezkažené duše nemohou než milovat, ona vírou tak vysoko vystoupila a tak bezpečně šla. Nuže, i ty můžeš jít bezpečně za tou věrou a za Marií, která ji vyznávala, které ona dává důkazy své lásky. Tak mluví hvězda Maria jako naše naděje, když na její víru vzpomínáme a od ní jako bychom slyšeli: Věř, a víra překoná všechny úzkosti; a já tvou víru učiním jasnější.

Hvězdou jest pozemskému poutníku Maria, jako naděje po každém těžkém a bolestném ztroskotání. Do každého zoufalství zasvitne uklidňující očekávání, že není ještě všechno ztraceno, že je zásluha a odměna každého křesťansky neseného utrpení. Dobře to řekla ona těžce strádající žena, když jí kněz poukazoval na dobré srdce Boží, a ona odpověděla: Ano, Pán Bůh jest dobrý. A Matička! Dobrá jest, proto nikdy nezklame naději, kterou v ni člověk skládá.

Věřící náš lid okrášlil legendou ctihodnou postavu Karla IV. Zbožný Karel IV. byl přítomen nešporám, které zpívali karlštejnští kanovníci v hradní kapli. Dým kadidla se vinul kolem oltáře, na kterém stála socha Bohorodičky. Tvář Mariina růžověla posledními paprsky zapadajícího slunce, když dozněly zpěvy a kněží se tiše vzdálili. Jenom Karel IV. zůstal zadumán v tiché modlitbě. Pod dojmy mariánských chvalozpěvů se jeho duše hroužila do vřelých proseb za českou zem. Prosil Matku Páně, aby se za jeho lid přimlouvala, aby žehnala jeho milované říši, aby ve své ochraně držela zemi, které hrozily zmatky. Když pak ve svém zanícení zdvihl zrak k Bohorodičce, uviděl, jak se její ruka pohnula k požehnání; pomalým, vznešeným pohybem udělala znamení kříže a potom zase stála nehybně. Tak do jeho života zasvitla Maria jako hvězda naděje, tak zasvitla i do života našeho národa.

I tobě zasvitne hvězda naděje se jménem Mariiným, aby rozehrála srdce zledovělé záštím a nepřátelstvím světa. Jako led pod jarním sluncem potrhne se hráz smutku, která tak ostře svírala lidské srdce,

když neměl člověk kam složit svou naději, když neznal ruky vlídné, která by jej pohladila a setřela slzy, když neslyšel hlasu, který by jej potěšil. Pod vlivem Marie Panny promění se i půlnoc beznaděje v záři jako poledne slunného léta. Kdo o tom neví, jak Maria nenechá nikoho bez útěchy, jak milou útěchou změkne srdce, když se k Matce Boží přivine?

Tak jest Maria naší nadějí v životě. Zůstává také naší nadějí tehdy, když naděje nejvíce potřebujeme, svítí jako hvězda naděje také do našeho umírání. Maria stála pod křížem, celou něhou mateřských očí hleděla do bolestné tváře svého umírajícího Syna. Všechnu bolest té svaté tváře jako by brala do svého srdce. Útěcha s nebe na kříž nepřicházela, ale přicházela zdola, od paty kříže, kde stála Maria. Zachycovala ducha Syna Božího, umdlévajícího v nesmírných bolestech, podporovala jeho lidskou duši svým pohledem oddanosti a mateřské lásky až do té chvíle, kdy odevzdal svou duši Otci. Maria bude i při svém dítěti lidském v hodině jeho odchodu s tohoto světa, jestliže její dítě bylo opravdu její, jestliže na ni nezapomínalo. Pevně doufáme, že i v naše smrtelné mrákoty naleje světlo svého mateřského pohledu, že bude nás držeti, až jako třtina se bude celá naše bytost zachvívat. Laskavostí své soucitné ruky vyhladí křečovitě sevřené rty v úsměv duše Bohu odevzdané. Svou mateřskou náručí podchytí hlavu a sepne ruce svého dítěte k důvěrným vzdechům. Ulomí osten smrti, který se bude blížit a jako k tichému spánku ukolébá poslední záchvěvy těla. Ujme se zaleknuté duše, až se bude chvěti před trůnem posledního a nad celou věčností rozhodujícího Soudce. Bude řídit kroky, jak laskavá ruka matky pozemské řídí první kroky svého dítěte. Pod její ochranou duše se důvěrně přiblíží k Otci, aby ji nezamítl od svého prahu, přiblíží se k Božímu Synu, aby vděčně políbila jeho svaté rány, přiblíží se k Duchu svatému, aby v něm a s ním láska věčná mohla spočinouti v Bohu. Jestliže si myslíme, že věčná svatost Boží jest jako propast mezi Bohem a duší, která Boha svatého tak často urážela, pak musíme doufat v Marii, která jest jako zlatý most, který se přes tuto propast klene a ji zakrývá.

Co tu naděje skládá dítěte Mariino ve svou Matku! Bude zklamáno? Mnoho zklamání vidí a prožívá člověk, ale jednoho zklamání dosud nikdo ani nezažil, ani neviděl: aby byl zklamán člověk, jenž opravdově volal k Marii: Naděje má! Jako se modlil básník, tak volej i naše duše: U paty tvého oltáře klečím a ruce mé jsou sepjaty na jeho kraji. Pohledy mé zakotvily ve tvém obraze, ničeho již nežádám od světa, co se tobě nelíbí. Jednoho jen žádám: Po celý život můj ať nevyhyne v mém srdci láska k tobě, ó Maria, a poslední ať jsou slova má: Ježíš, Josef, Maria! Maria!

23. Spravedlivá.

O starých národech se vypravuje, že měli ve zvyku sázeti olivy na mezích a hranicích svých pozemků. To znamenalo, že kdo za olivu zasáhne, sáhá na cizí majetek; bylo potom takové přísloví: Za olivami blouditi — což znamenalo přivlastniti si cizí majetek. Oliva se tu jeví jako značka spravedlnosti. Když pak mluvíme o olivě, přichází nám na mysl slovo písně, vzaté ze svatého Písma, že Maria jest »jak oliva krásná na poli«. Jako oliva bývala znakem spravedlnosti, tak Panna Maria jest jako oliva nebem na zemi zasazená, vzorem ctnosti spravedlnosti. Když pak víme o této kráse Boží Matky, tím více roste naše důvěra v tu, kterou nazýváme svou nadějí, a kterou budeme nazývati svou orodovnicí, sladkostí, a ke které budeme volati.

Ceský umělec, který rozuměl náboženskému životu, namaloval podivuhodnou křížovou cestu. Jako by sám Pán Bůh shůry hleděl na události této cesty, a jak by je viděl. Chtěje pak namalovati setkání bolestné Matky s mučeným Synem, namaloval studánku, z jejíž hladiny hledí tvář Kristova, jako by se nad ní skláněl neviditelný Kristus. Ta studánka byla obrazem Panny Marie, o které se praví, že jest zrcadlo spravedlnosti. Její svatá duše jest jako čistá studánka, z níž vyzařuje obraz spravedlnosti nejdokonalejší, božské.

Spravedlivý dává každému, co jemu patří. Spravedlivý člověk dává Bohu, co Bohu patří: čest a slávu a poddanost ve víře a v poslušnosti. Spravedlivý dává člověku, co patří člověku podle práva a lásky. Pozorujte nyní, jak vznešená jest Bohorodička ve své spravedlnosti k Bohu, dávajíc Bohu prostě všechno. Viděli jsme její neochvějnost ve víře slovům Božím, svatou pevnost a radostnost jejího doufání v Boží pomoc a Boží vedení, žasli jsme nad vroucností a hloubkou její lásky. Pozorujte úctu Mariinu ke všemu, co jest Boží, když se zasvěcuje Božím chrámu, když v úctě skloněna před Božím poslem se nazývá dívkou Páně. Radostně vytrvá v podrobenosti vůli Boží, zrovna úzkostlivě lpí na Božím zákonu a neosvobozuje se ani od těch předpisů, které se na ni nevztahovaly, jako obřad očišťování ve chrámě, podávání oběti za dítko, výroční pout do jerusalemského chrámu. Co jest Božího, Maria Bohu dávala nejdokonaleji, dávala s vděčným srdcem. Za jeho dary se Bohu zasvětila nejdokonaleji, duší i tělem.

Tu chápeme ony učené a svaté muže, kteří, znajíce spravedlnost Panny Marie, překládali jméno Maria slovem Obětovaná. Jako by z obavy, že by snad mohla Bohu dáti méně, že by mu snad mohla něco odepřiti, co jest jeho, dává raději Bohu všechno, obětuje se Bohu bez výhrady. Slovem Obětovaná jest nejlépe vyjádřeno, jak byla Maria spravedlivá k Bohu.

Zároveň také to slovo Obětovaná nejlépe vyjadřuje, jak byla Maria spravedlivá vůči lidem. Praví se, že jsou tři stupně, vedoucí k vrcholu spravedlnosti k lidem. Podrobovati se nadřizeným, nevyvyšovati se nad stejně postavené, podrobovati se v hrdinné spravedlnosti také postaveným níže, než je postaven spravedlivý sám. Tři stupně všechny

můžeme sledovati v životě Panny Marie v jejím poměru k lidem a můžeme říci: Maria se obětovala, aby lidé mohli dávat Bohu i lidem, co jest jejich. Proč jest od začátku Maria znázorňována s božským Děťátkem na loktech? Proč se umělci snažili vložit do tváře Boží Matky něhu co největší, ba zrovna jakousi nesmělost? Protože ve všech byla pevná víra, že jako byla nesmírná její oddanost Ježíši, takže nikdy Ježíše neopustila, tak také nesmírná byla její spravedlnost vůči lidem. V této spravedlnosti k lidem jako by vždy měla svědkem samého Pána Ježíše, že dává hrdinství spravedlnosti. Nejen to, co mu podle práva patří, nýbrž vše, nač jen může připadnouti dokonalá láska. Vše, co se jen může této dokonalé lásce zdáti rozmnožením nebo příčinou radosti a štěstí a prospěchu bližního.

Svatá Gertruda prý kdysi viděla nebesa otevřená a v nebi trůn Ježíšův, vedle trůnu jeho pak trůn Boží Matky. Ze srdce Ježíšova viděla zářivý paprsek do srdce Nejsvětější Panny Marie, a z jejího srdce zase zpět do srdce Ježíšova, a zase zpět do srdce Mariina. Konečně ze srdce Matky Boží tento zářivý paprsek šel přes celé nebe a přes zemi do očístce. Je tím naznačena všeobsáhlá spravedlnost Boží Matky, která nikoho nepomine, nikoho nevynechá. Ze srdce Ježíšova čerpá velikost a sílu své spravedlnosti, v srdci Ježíšově vše posvěcuje a pak rozdává. Rozdává přestědře, jen aby každému bylo dáno nejen co jeho jest, nýbrž i co může býti jeho obohacením, útěchou a radostí podle velikého srdce královny nebeské.

Ve vidění svaté Gertrudy je také naznačeno požehnání ctnosti spravedlnosti. Kdysi žalmista zpíval o budoucím Vykupiteli světa: »Miloval jsi spravedlnost, nenáviděls nepravost; proto pomazal tě Bůh olejem plesání nade všechny tvé druhy.« Ježíš nejspravedlivější byl vzorem spravedlivého života Panny Matky. Těmi slovy je tedy také řečena chvála a míra odměny spravedlnosti. Protože dávala Bohu, co jest jeho, smí rozdávat Boží dary, a to, podle učení svatých Otců, dary Boží všechny. Proto jí bylo dopřáno býti rozdatelkou milosti a radosti všem lidským duším, které jsou těch darů hodné a které těch darů potřebují ke své spáse. Protože byla tak spravedlivou, stala se Maria Matkou přemilou, po Bohu nejdražší všem národům. Nejlepší lidé nemohou nalézt dosti nejlepších a nejkrásnějších a nejněžnějších slov, když mluví o Marii. Byla nejspravedlivější a proto ji Bůh naplnil největší radostí. Proto byla a jest kolem Marie jen radost, jest požehnáno všechno, čemu ona dopřeje své ochrany a svého požehnání mateřského.

V žalmu praví Duch Boží: »Oči Páně hledí na spravedlivé, pozorně slyší jejich prosby.« Proto také jsou přímlyvy milující Matky Boží nejmocnější, že jsou to přímlyvy Matky nejspravedlivější.

Spravedlnost k Bohu i spravedlnost k lidem musí býti základem našeho života, základem nepohnutelným. Dávej Bohu, co jest Božího, dávej každému člověku, co jemu patří. Moře slz by nebylo vyplááno, tisíc nářků by umlklo, kdyby byli lidé vždy spravedliví. Jak opět jest napsáno v žalmu: »Spravedlnost a pokoj políbily se.« Kde je člověk k Bohu spravedlivý, tam jest v duši pokoj a radost. Kde je člověk vůči člověku spravedlivý, tam svatý mír. Kde v rodině jsou členové její

k sobě spravedliví, tam jest největší požehnání. Neboť i to jest slíbeno v žalmu: »Příbytky spravedlivých budou požehnány.«

Začali jsme obrazem stromu olivového, a jím také skončíme. Na břehu Baltického moře jest klášter řádu cisterckého, zvaný Oliva. V tom klášteře je zvláštní studna a nad ní vystavěná kaple. Dříve byl nad studní vodotrysk, z mosazi kutý olivový strom, s jehož listů dnem i nocí nepřetržitě kanuly krůpěje čisté vody. Aby každé dítě poznalo, koho značí tato oliva, vyčníval z koruny stromu obraz královny nebes. Neboť ona jest oliva, ze které nepřetržitě kane rosa nebeské milosti na všechno lidstvo. To proto, že byla nejspravedlivější k Bohu a lidem. Čím naše duše bude vytrvaleji a dokonaleji následovati Marii nejspravedlivější, čím častěji bude hledati u Marie síly, aby vždycky byla spravedlivá k Bohu a lidem, tím více bude náš život svlažovati rosa milosti její.

24. Orodovnice naše.

Svatý Alfons Liguori napsal knihu o vznešené kráse a moci Matky Boží. Nasbíral příklady, ze svých a cizích zkušeností, aby jasněji vynikla jeho nauka. Když čteme tyto příklady, a to jen ty příklady, které vděčné duše prozradily ze svého života, neubráníme se vzpomínce na modlitbu Zdrávas Královno, která vyslovuje, také ze zkušenosti, krásné jméno Boží Rodičky, Orodovnice naše. Slabý člověk ve své bídě se skoro nejraději chytá tohoto jména nebeské Matky.

Maria jest naší přímlovkyní, to jest orodovnicí. Za koho se přimlouváme, za koho orodujeme? Za toho, jemuž nějak dáváme lásku svého srdce, aspoň tak, že máme s ním soucit v jeho potřebnosti. Jaká to slastná a utěšená vzpomínka: Maria, Boží Matka jest naší orodovnicí, a proto nelze pochybovati, že nás má ráda. Pán Bůh a Tvůrce náš miluje člověka velikou láskou. Bůh takovou lásku chová ke svým tvorům, že se apoštol Pavel právem táže: »Co máš, co bys nebyl dostal?«, totiž od svého Pána Boha a Tvůrce. Rozum, paměť, srdce, celý život, všechno jsou dary Boží lásky.

Když Bůh miluje člověka, může vůči němu býti chladnou Boží Matka? Matka Syna Božího? Nemůže býti chladnou, když tento Syn Boží se tak ponížil z lásky k člověku, že v těle lidském, jehož Maria jest matkou, za člověka umřel. Když Syn za člověka vycedil poslední krůpěj krve, může Matka toho Syna býti k člověku bez citu? Celé naše srdce volá: Nemožné, nemožné! Vždyť i lidská matka musí přilnouti k člověku, za něhož její syn trpěl dobrovolně a z lásky.

Milují člověka i Boží poslové, andělé. Dobří andělé chovají se k nám blahovonně, ve své lásce chrání tělo i duši, povzbuzují k dobrému a prosí za nás. Když andělé milují člověka, čím více bude chtíti dobro člověka královna andělů, svatá Maria? Čím horlivější a srdečnější orodovnicí bude ona?

Milují člověka blažené duše v radosti věčného ráje. Neboť to jest svatých obcování, ve které věříme, že my je ctíme a oni úctu splácejí láskou; že v lásce Boží jsme s nimi jedna Boží rodina, v níž blaho jedněch leží na srdci druhým, v níž poklady jedněch prospívají druhým. Čím vroucnější musí býti orodování Matky této rodiny, čím něžnější jest orodovnicí Maria u trůnu Otce této rodiny?

Maria jest naší orodovnicí z lásky, protože její božský Syn cenou a svazky své krve učinil nás svými bratry u Boha. Zjevuje se nám tu obraz Matky Boží, orodovnice naší, jako matky skutečné Boží rodiny. Orodovnice naše se naší mysli zjevuje jako orodovnice nejen celým srdcem, ale také v celém vědomí povinnosti orodovati. Jako pravá matka musí milovati své děti a za ně orodovati, tak Matka nejlepší, na jakou kdy hledělo Boží zalíbení, musí za nás ve své lásce orodovati.

Svatý Alfons vypravuje o vzdělaném mladém muži, který s velikou zálibou bez únavy znova pročítal několik svých oblíbených knih, které otravovaly jeho mysl, ničily jeho duševní klid a pomalu jej táhly do propasti. Jednou mluvil s řeholníkem o svých duševních záležitostech a uslyšel od něho tato slova: »Nechtěl byste dáti Boží Matce malý dárek?« — »Dám s velikou radostí; jen mi řekněte, co jí mám dáti.« — »Dobře. Prosím vás tedy jménem Boží Matky: tu a tu a ještě onu knihu z úcty k Matce Boží roztrhejte a spalte.« Mladík chvíli mlčel a pak řekl: »Zítřka vám ty knihy přinesu.« Ale kněz praví rozhodně: »Ne zítřka, ani mi je nenoste. Dejte ten dar Matce Boží sám.« Mladík ještě toho dne splnil svůj slib. Za tu obět Matka Boží rozlítla jeho nitro vroucností k Bohu, naplnila je svatým pokojem, který ho až do smrti neopustil, protože až do smrti také on zůstal věrným Marii.

To je první povinnost, kterou nám ukládá myšlenka na Marii, Orodovnici naší. Když Maria jest orodovnicí naší, protože miluje naše duše, máme my sami je nenáviděti? Maria nás chce viděti u trůnu Božího a proto za nás oroduje. Můžeme my její lásku odpuzovati a její orodování ničiti svou službou hříchu? Kéž by všichni složili tuto obět u oltáře mariánského a nechali tam ležeti všechno, co je překážkou v Orodování Matky Boží nejučinnějším. Je ta obět těžká? Snad se zdá těžkou v první chvíli, ale stojí za to bohatstvím užitku. A čím je těžší, tím jest ovoce bohatší a krásnější.

Maria jest orodovnice naše, protože nás miluje. Ta pravda nám ukládá druhou milou povinnost. Milovati Matku Boží srdcem i životem. Bylo by to tak krásné, kdyby každé křesťanské srdce mohlo mluvit poctivě a podle pravdy tak, jak mluvilo srdce muže, nadšeného krásou a láskou naší Orodovnice. Milují Marii celým srdcem a celým životem. Musím ji milovati; milovati pro Boha, pro ni a pro sebe. Musím ji milovati pro Boha, neboť Bůh sám ji uctil při andělském zvěstování, vtělený Bůh se jí podřizoval jako matce, Bůh ji posadil po své pravici jako královnu nebes. Chci-li si nakloniti Boha, musím milovati Marii. Neboť Syn jest žárlivý na úctu své Matky. Praví: Neuzříte tváře mé bez matky mé! Tytéž stupně, které vedou ke trůnu Božímu, vedou ke trůnu Mariě, královny srdce Božího; nemůžeš jí minouti, obraceje se k Bohu. Musím milovati Marii pro ni samu. Měsíc květen připomíná

Marii lidskému srdci, že ona zasluhuje jeho lásky. Máj má tolik barev, tolik květů, tolik vůně, jako Maria ctností. Čistě modrý blankyt připomíná mi její nebeskou mysl, živé melodie skřivánek od země k nebi uvádějí mi na mysl slávu a její milostnost. A musím také milovati Marii sám pro sebe. Co jsem, skrze Marii jsem, ona jest prostřednicí našeho štěstí. Stála pod křížem, jako žena Samaritka u studnice Jakubovy. Žízníme-li, musíme se k ní obracet s prosbou: Dej mi pít. Neboť nádoba, kterou se nabírá vody živé, jest v ruce Mariiných. Ona jest hvězdou jitřní od počátku našeho života, ona též chce býti branou nebeskou při odchodu z tohoto pozemského života.

Kdykoli jsi v nesnázích tohoto života, jdi k ní. Vždy najdeš po boku svém Marii, vždy ji najdeš soucitnou, vždy pomáhající. Její oči jsou povždy upřeny na tebe. I tehdy, když se všechen svět od tebe odvrátil. Nic ji neodstraší, aby tě nemilovala, ani tvůj hřích. Ba právě tehdy by chtěla užiti veškeré své moci, a hledá, kudy by se dostal k tvému srdci, aby je obrátila k sobě a tak je mohla pohnouti k návratu z hříchu.

»Ó Maria, moje lásko, kéž bych tě dovedl milovati, jak ty chceš a seč jsou mé síly!«

Orodovnice naše opravdu zasluhuje, abychom jí umožňovali vždy více její orodování. Abychom často a s vroucností poklekali před jejím oltářem nebo obrazem, když ona s takovou láskou každého dne pokleká, když ustavičně jest prosebně obrácena k oltáři nebes, k trůnu Božímu. Dej dárek Panně Marii, za to, že je tvou orodovnicí. Dej jí srdce své. A my se modlíme: Pomož nám, Orodovnice naše, abychom řekli: Začínám tě celým srdcem milovati, Maria.

25. Obhájce náš.

Před oltářem lateránské basiliky v Římě se modlil svatý Dominik za záchranu lidstva, zmítaného bludy. Lidstvu zdánlivě beznadějně otročícímu bludu a hříchu chtěl zasvětit práci svého života. Chtěl svými oběti svolati na ně slitování Boží. V hluboké modlitbě uviděl nad oltářem božského Spasitele, jenž se s přísnou tváří chystal ztrestati blesky svého hněvu pobloudilé lidstvo nekající. Do toho hrozného obrazu jako jasný paprsek slunce zasvitla milá tvář Boží Matky s prosbou: Synu můj, netrestej ještě nejprísněji svět; vždyť ještě neměli, kdo by je svou ohnivou horlivostí vyvedl z bludu a ukázal jim, že pravá víra má větší krásy nežli přísnost bludu, halícího se v plášť svatosti. Pošli jim mé dva syny, Dominika a Františka. Jistě budou činiti pokání a potěší tvé srdce a nahradí jemu všechny urážky. — Tu můžeme viděti Matku Boží ve zvláště krásné stránce jejího orodování, jako obhájce slabých a bloudících a zbloudilých duší vůči přísně hroživé spravedlnosti Boží. Vlastně v modlitbě Zdrávas Královno je toto slovo samo. Potěšme se tedy jeho obsahem.

Maria jest obhájce náš. Maria dobře zná soudce našeho, zná jeho

spravedlnost, nepřístupnou a nestrannou ve své velikosti, ale také zná jeho božsky veliké milosrdenství, jeho dobrotivost, jeho lásku, která má vždy slovo před velikostí spravedlnosti, dokud člověk žije na zemi, a ještě nižádného nezklamala, kdo se jí včas dovolával.

Maria je statečný náš obhájce. Ani chvilku se nerozmýšlí, jako kdysi Esther ve Starém zákoně. V dobu příležitou i nepříležitou, vhodnou i zdánlivě nevhodnou předstupuje před velebnost Boží. Neleká se jeho spravedlnosti, promlouvá důtklivě a dovolává se jeho milosrdenství: Tys řekl, že nechceš smrti hříšníka, nýbrž aby se obrátil a živ byl. Otče, učiň tedy poshovění. Synu, pohled' na svaté jízvy svého kříže. Duchu svatý, viz, že jsi láska! Dopřej času, dopřej ještě milosti, aby se mé a tvé dítě obrátilo a žilo s námi!

A kdyby se spravedlnost vzpírala, ukazovala na množství a velikost hříchů, nenechá se zaleknouti Maria, obhájce náš, ve své statečně obhajobě, kterou jí poroučí její mateřské srdce. Ukáže na slovo věčného Soudce, které řekl, když ještě po zemi chodil: A kdyby vaše hříchy byly jako šarlat červené, nad sněh zběleny budou. A kdyby božská spravedlnost ukazovala na naši tvrdošijnost a na naše opětne pády do hříchu. Maria zase ukazuje na naši mdlobu, na naši slabost, na velikost pokušení, které je stále s námi, jako lev, dychtivý kořisti. A kdyby božská spravedlnost vytýkala naši malou lítost, malou bolest nad spáchanými hříchy, obhájce náš, Maria, váží naše slzy, které jsme prolili, hořkost našich citů, úzkosti našeho srdce, prudké spínání našich rukou, když se vzdalovala naděje našeho odpuštění. Maria, obhájce náš, opakuje modlitby naše, šeptané v bezesných nocích našeho osamocení, když odstupovala sladkost snu od duše i od těla lahoda odpočinku.

Věřu, nemohl nám nebeský Otec dopřáti lepšího obhájce. Neboť mateřské oko Matky Boží plné něhy a slitování, vždy ještě může nalézt, co by ukázalo naši vinu menší a kajicnost naši větší, než se v úzkosti zdá duši hříšníkovi.

Maria jest naším obhájcem, protože jest Matkou Božího Syna. I na lidské srdce ve všech a se všemi jeho nedokonalostmi má matka tolik vlivu, že to není pravidlem, nýbrž výjimkou velmi trapnou, odmítne-li syn vážnou prosbu matčinu. Svědkem toho je samo lidské srdce, a koho jeho cit vlastní nepřesvědčí, toho musí přesvědčiti dějiny lidských srdcí. Maria proto jest naším nejmocnějším obhájcem u Božího Syna. Kdosi krásně řekl, že Maria má klíček k srdci Ježíšovu, tím klíčkem že jest její slovo a její přimluva, která to božské srdce otvírá.

Kdykoli se k Marii utíkáme jako hříšníci, jako obžalovaní před spravedlivým soudem Božím, má Boží Matka při tom úřad našeho obhájce a obrací se na svého Syna pro nás. Kdyby musil býti nepřístupný pro naši vinu, ukazuje mu na betlemské jesličky, vztáhne k němu své svaté ruce, které jej chovaly a konejšily do klidného spánku. Připomíná mu cestu do Jerusalema, kde jej v úzkosti mateřského srdce tak dlouho hledala, až jej našla. A cesty, které s ním a za ním konala, když se vzdálil z domova, aby kázal evangelium, že se přiblížilo království Boží; kolikrát ve skrytosti jej doprovázela, když se obávala, že jemu

nebo duším lidským hrozí nebezpečí, aby byla nablízku, kdyby bylo jí třeba. Připomíná kolik slzí tajně vyplakala, kolik vzdechů rozrývalo její duši, kolik děsivých snů tížilo její spánek. A kdyby to nepomáhalo pro naši převelikou vinu, utíká až ke kříži a znova se staví pod toto svaté dřevo spásy, a volá: Vždyť jsi sám řekl, že jsou to moje děti! Odpusť jim, neboť nevědí, co činí.

Takový obhájce náš jest Maria. Když se nad tím zamyslíme a po lidsku si to vše představíme, jak jsme mluvili, musíme říci, že je ve skutečnosti její obhajování mnohem krásnější, dojemnější, smíme-li tak říci, mnohem božstější. A Pán se zase slitovává, zase jest tím dobrým pastýřem, jenž bere ovečku zbloudilou do náruče, aby ji donesl do útulku svého a jejího; kajícímu zase otvírá svou milost, aby se dobře kál, aby mu bylo pomoheno, jako otec marnotratného syna. Zase by dal život za každou svou ovečku, když má takového obhájce.

Ó, Maria zná to dobré, svrchovaně dobré srdce svého Syna a našeho soudce. Ví, kterak se ho dotknouti, aby z něho se stal pramen milosti a slitování. Proto je tak výmluvným obhájcem svých dítek, které u ní hledají obhajobu ve svých nedostacích a nemožnostech své duše.

Kdosi vypravuje, že když u nich umíral člověk, sousedka se k němu sklonila a řekla mu, že nastává loučení se světem. Do ucha mu hlasitě mluvila modlitby umírajících, držela v jeho ruce hořící svíci. Venku zatím zuřila hrozná bouře, která jen zvětšila úzkosti umírajícího, takže byl naň trapný pohled. Proto hospodář poslal sousedku pryč, sám přistoupil k loži, vzal svíci do svých vlastních rukou, osušil mu smrtelný pot a řekl mu jen dvě slova dojatým hlasem. Privil umírajícímu: Panna Maria. Pod vlivem toho slova tichý mír se rozhostil na tváři umírajícího. Snad viděl v tu chvíli, že sama Maria jej vzala za ruku a že jej přívětivě povede na onen svět. Úzká stezka vede na kraji temných roklí, nocí a hrůzou, nové bouře v duši povstávají, horší než bouře venku. Ale duše jest klidná, protože se snažila očistiti a nyní ví, že Maria bude jejím obhájcem na Božím soudu, a proto že ji bezpečně přivede na srdce Boží.

Jsou v životě křesťana chvíle, kdy ho zamrazí hrůzou před Božím soudem. Kéž bychom v těch chvílích uměli využití moci Marie Panny, obhájce našeho. Kéž bychom uměli býti Marii oddanými vždy, aby ona mohla vždy se osvědčiti jako náš nejoddanější obhájce.

26. Královna panen.

Matka Boží musila býti neporušená a neposkvrněná. Matka Boží musila býti nejčistší. Čistota a ryzost celé její bytosti je také základem její nejvřelejší lásky k lidským duším. Je základem její touhy, aby křesťanské duše byly čisté. Tak patří také do poměru Matky Boží k nám právě tato andělská čistota celé její bytosti. Jako zářivý příklad

pro náš křesťanský život, jako důvod její tak veliké a hluboké lásky k nám, i jako důvod naší nejvroucnější oddanosti.

Čistota Matky Boží, čistota té, které křesťané již odedávna říkali zázrak Boží moci, Matka Panna. Ta krása bytosti Matky Boží je tak něžná a tak jemná, že bychom člověku nejraději řekli: I tvé nejjemnější slovo jest ještě hrubé. Nedotýkej se křídel motýlka sněhobílého, abys nesetřel a neporušil jeho pelu. Modlíme se: Svatá Panno panen, královno panen, oroduj za nás, věži ze slonové kosti, oroduj za nás, a při tom všem myslíme na čistotu Marie Panny. Můžeme více v údivu tušiti, ale přece musíme mluvit, právě pro velikost moci a příkladu této neporušené čistoty Boží Matky.

V horkých krajích roste květina, zvaná aloe, o které se praví, že kvete jednou za sto let a proto jest její květ tak velikou vzácností. Maria jest květem vzácnějším, jenž jen jednou lidstvu vykvetl. Tisíce let musilo lidstvo na tento oslnivý květ čekat, ale když vykvetl tento květ, neuvadl nikdy, zůstal pro všechny věky ve své kráse, jako radost a jako příklad lidských duší. Tenkrát lidé netušili, co se stalo, když se narodila Nejsvětější Panna. Kdyby byli tušili, byli by v nadšení nechali všeho, aby se mohli v úžasu zahleděti na tento květ. Svět nevěděl hned, co se stalo. Jenom Bůh věděl. Bůh viděl rozkvétati ten květ nejnádhernejší, viděl se rozvíjeti skvoucí lilii. Tehdy již chtěl Bůh, aby celý svět volal, až ji pozná: Svatá Panno panen! Matko nejčistší, Matko nejčistotnější!

Nedovedeme si Marii představit jinak, než jako nejčistší, jako Pannu panen. S tímto pelem nadzemské čistoty je nám v úplném obsahu Marii Pannou, na tomto pelu její čistoty se mění věčná svatozář ve vzácnou duhu a více než duhu kouzelných barev, dává svatosti Matky Boží krásu, pro kterou vůbec ve stvoření není příkladu.

Svaté Písmo mluví o »lilii údolí«, a křesťanství od pradávna touto lilii údolí rozumí Marii Pannu. Zvláštní krásu má lilie. Jediný květ lilie nahradí celý záhon květů jiných. Květ její dlouho neuvadne. To jest slabý obraz velikosti čistoty Mariiny. Lilie dlouho neuvadne a věž vystavěná ze slonové kosti jest jen pokračováním v líčení velikosti této Mariiny čistoty; neboť taková čistá věž by zářila svou nezkalenou bělostí daleko široko, taková věž by svou pevností odrážela všechny šípy nepřátel, na ní by se nezachytila žádná špína. Maria jest lilii údolí, jež jest nad všechny ostatní květy; jest věží ze sloni, jež nezná porušení ani pokoření. Jest pannou panen a královnou panen, neboť rozvila se v neviděné nikdy nádheře ctnosti. Všechny krásné květy ctností podržela její čistota, neuvadla. Všechny květy ostatních ctností se rozvinuly v nejbohatší krásu, protože mezi nimi zářila tato lilie nejbělostnější, protože je chránila věž ze sloni, nezborná a neporušitelná síla čistoty. Tu zachovala Maria až pod kříž svého Syna, až do svého hrobu v údolí cedronském. A tam zákon smrti musil stanouti před krásou čistoty. Smrt nesměla porušiti neporušeně čistý květ. Proto praví křesťanské podání, že byla vzata do nebe i s tělem, a že ve hrobě místo mrtvého těla Mariina našli apoštolové nejvonnější květy.

Čistota Mariina vyvolala obdiv andělských kůrů. Andělé nezakusili

bojů této pozemské čistoty, ale přece vědí, že bělostnost tohoto květu u lidských duší jest zarůžovělá odleskem vítězných bojů, že to může býti ctnost, která přiblíží duši člověka až k duši mučedníků. Proto i anděl v úžasu se sklání před pannou nejčistší v Nazaretě, proto podle křesťanského podání anděl neodstupoval od hrobu Mariina, proto Bůh vyhověl jejich touze, aby svou čistou mocí přinesli do věčného ráje nejčistší tělo Matky Panny, jak to krásně namaloval španělský umělec Murillo. Pak jest místo takové čistoty jen po boku Božího Syna, jako královny čistých duší, toho sboru neposkvrněných, kteří jsou ustavičnou stráží Beránkovou a podle Zjevení svatého Jana jej provázejí, kamkoli jde. A jejich písní jest chvalozpěv lásky k Božímu Beránku, ale také chvalozpěv královny čistých duší, chvalozpěvy čistoty, jež jsou radostí celého nebe.

Když chápající křesťanská duše přemýšlí o Marii, jako lilii údolí, Panně nejčistší, musí býti stále více a více uchválena úžasem a láskou. Záře její andělské čistoty naplní oči, opojí srdce a rozněcuje touhu následovati ji. To jest modlitba která patří na rty a do duše každého dítěte mariánského: Život zachovej čistý, pomoz duši, aby se očistila, aby se duše zbavila všeho, co je v ní poskvrněného a nehodného tvé čistoty. Až je očistiš, vezmi je k těm, kteří potřebují pouze ochrany tvé, aby v rukou tvých byli aspoň jako maličké lilie. Svět hledí nechápavě na Matku-Pannu, svět hledí nechápavě na její nejčistší bytost. Ale její dítě, každý křesťan, musí chápati.

Lilie údolí vydala ovoce, musíme viděti též ovoce čistoty Panny Marie. Jen tak čisté srdce mohlo planouti takovým žářem lásky k Bohu, jakým planulo srdce Mariino. Mohli bychom říci zase slovy svatého Písma, že horlivost cti a slávy Božího domu ji stravovala, ve stejném smyslu, v jakém to prohlásil prorok o Ježíši, jejím požehnaném Synu. Své dětství a mládí trávil ve výlučné službě této lásky, na modlitbách, neboť, co konala, vše bylo modlitbou. Na modlitbách ji nalézá anděl, ve službě lásky k Bohu. Na poselství andělovo odpovídá ochotou, dáti se ještě více do služby své lásky k Bohu. Od té chvíle nemá její život již vůbec jiného smyslu. Její čisté duši je také vědoma jen jedna, nejčistší povinnost, lásku, celou lásku dáti Bohu nejčistšímu. Ta služba znamenala nejhroznější oběti. Ale taková čistota činí duši nejhroznější, i k tomu ochotnou, co jest zdánlivě nad lidské síly. Nás zaráží vypravování o oběti Abrahamově na hoře Moriah, když vlastního syna klade na hranici a chystá se jej krvavě obětovati. Abraham nemusil oběti dokonati, Bůh mu syna zachoval živého. Ale Abraham byl ochoten pro čistotu své víry v duši. Oč výše stojí ve své celé čistotě Maria, když jí Bůh důvěřoval, že větší obět dovede přinést celou a až do konce. Od té chvíle se její život naprosto ztrácí v Bohu. Bělostnost lilie údolí se stává bělostností na nejvyšší stupeň rozžhaveného zlata.

Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou. Napřed musíme však Boha milovati, než jej budeme viděti. A tak musíme z toho slyšeti: blahoslavení čistého srdce, neboť jim bude nejsnáze milovati Boha z celého srdce. Čím je čistší duše a bytost člověka, tím snáze se rozdmychává svatou, slastnou láskou, tím lepší a dokonalejší jsou všechny oběti.

Kdy tomu svět porozumí? Kdy tomu porozumí mládí křesťanů?
Matko nejčistší, oroduj, oroduj za nás!

27. Sladkost naše.

Polská legenda vypravuje, že v nebi je stále otevřena malá, postranní branka, kterou neustále proudí paprsky sladkosti a lásky s očí Panny Marie na slunce a na zemi. Slunce prý by nemělo světla a země by neměla sladkosti, kdyby Matka Boží zavřela své oči, nebo kdyby Bůh poručil zavřítí onu branku. Pak by nastala na zemi tma a s ní za krátko hrozný konec světa. Pověst slovanského citu vyslovila přesvědčení všech křesťanských národů, zkušenost, kterou skladatel modlitby Zdrávas královno výslovně chtěl mít ve slavnostním pozdravu Boží Matky.

Nemůže býti jinak. Jak by mohla Boží Matka, nejčistší bytost, nejkrásnější bytost, jaká kdy zdobila zemi, býti nějak hořkostí? Maria byla sladkostí všem, kdo byli kdy u ní. Byla sladkostí nejdříve svému jedinému Synu, vtělenému Synu Božímu. Všechno, co je v evangeliích napsáno o Matce Ježíšově v jeho blízkosti, všechno ukazuje na tuto pravdu, že Maria byla sladkostí celého života Ježíšova. To byl jako obraz, čím bude Maria od kolébky až do hrobu těm, kteří v důvěře svého srdce ji budou nazývatí matkou svou.

Svatý evangelista Lukáš praví několik slov: »Plénkami jej ovinula a uložila do jesli, protože nebylo místa v hospodě.« Co je v té stručnosti obsaženo hořkosti pro božské dítě. A přece zároveň kolik sladkosti! Lidská tvrdost odepřela přístřeší, mateřská láska dala sladký odpočinek a ochranu. Plénkami jej ovinula, aby byl chráněn před hořkostí chladu. Ba, celým srdcem jej ovinula, aby Jezulátko cítilo její vroucí lásku a netrpělo mrazem lidí ani přírody.

Potom přišel rozkaz z nebe, rozkaz proti všemu očekávání po nebesky slavné noci vánoční: Utec do Egypta! Kolik tu hořkosti na daleké cestě. Ale dobře rozuměli ti mistři, kteří malovali útěk do Egypta tak, že božské dítě je sotva viděti, jak je stulené na srdci Matky, sladkosti své.

Ze svatých Písem víme, že Maria provázela božského Spasitele na jeho cestách. Šla Maria za Ježíšem, protože její mateřské srdce to nepovažovalo za nedostatek pokory, jíti za ním proto, aby měl nablízku v každé hořkosti Matku svou, sladkost svého života. Co byl kdysi izraelskému lidu na poušti stinný oblak, který jednak jim ukazoval cestu v noci, jednak je chránil před nesnesitelným žářem dne, to můžeme říci, že byla Maria božskému Synu svému na jeho pouti za dušemi. Neboť i on putoval pouští, mnohem těžší pouští, než je poušť mrtvého písku; neboť proti němu a kolem něho byla živá poušť živoucí nepravosti a nenávisti.

Ježíš dokonával svůj život v utrpení za lidstvo, v největší hořkosti mučení. Když prorok předpovídal zlobu jeho nepřátel, pravil jménem

neprátele Vykupitelových: Vložme smrtící dřevo do jeho pokrmu a vyhladíme jej ze země živých. Když však myslíme na Matku Vykupitele světa, přijde nám na mysl jiné slovo Pisma. Jak totiž Izraelité hynuli žizní a neměli než pramen nepoživatelně hořké vody. Tu rozkázal Mojžiš vložit do pramene dřevo, které přesně označil. A z nepoživatelně hořké vody se stala voda sladká. Tak do moře hořkého utrpení Vykupitelova vkládala Matka jeho útěchu sladkosti své lásky, své krásy nebeské, svého pochopení.

Maria nemohla nikdy zapomenouti, co prožila na křížové cestě svého Syna. Bylo to drahé vykoupení, jehož cenu s ním platila Maria, sladkost jeho, aby se lidským duším opět místo hořkého nápoje hříchu a slzí a potu dostalo sladké nejen naděje, nýbrž i radosti duše. Jako pravá těšitelka, při těšení sama trpíc, nemůže ani zapomenouti na ty, k vůli nimž to všechno bylo. Proto jest Marii drahý každý člověk, každému chce býti srdečnou těšitelkou a sladkou matkou útěchy.

Na každé lidské duši vidí stopy krve svého Syna i stopy své sladkosti, pro tuto předrahou krev, pro posvěcení touto krví jest Mariino srdce nakloněno každému člověku sladkou mateřskostí. Její srdce se vždy cítí zajedno s lidmi, jest sladkostí, stále více chce býti sladkostí naší v celém našem pozemském životě. Kdosi napsal: »Kolikrát v mém životě nadešly mi okamžiky plné tesknosti a úzkosti, kdy jsem se ohlížel vroucně i zoufale po pomoci. A tu jsem poznal, jak sladké jest míti útočiště, kam se skrýti, míti srdce, na které hlavu položit.« Není sladšího útočiště nad mateřské srdce Matky Marie.

Maria neodpudí žádného, protože jest Matka Boha nejmilosrdnějšího a nejsladšího, protože jest matkou všech vykoupených. Její srdce miluje všechny, ctnostné i hříšné, ke všem chce býti něžná celou něhou jemného srdce mateřského. Voláme-li ji, ozývá se, vzýváme-li ji, spěchá, nikdy se nad nikým nezatvrzuje. Rána pod její rukou přestává boleti, balzám, kterým tato nejlepší milosrdná Samaritka ošetří rány, uklidní duši, rozjasní mysl. Pod jejím jasným pohledem ze ztratí stíny malomyslnosti, zastavují se proudy slzí, všechna bytost člověka se pozvedá v nové síle. Její tiché a vlídné slovo jest jako rosa, která padá na vyprahlou půdu srdcí našich, jest jako hudba, která opojuje a dává zapomenouti na ostré a bodavé hlasy bolu.

Staří židovští rabíni vypravovali, že Adam se nemohl utěšiti nad ztrátou ráje; tu jeho syn Set, ještě dítě, chtěl potěšiti otce a osmělil se k odvážné cestě. Šel ku branám ráje prositi anděla, aby jeho nešťastného otce opět pustil do ráje a vrátil mu radost. Anděl ovšem nemohl vyhověti takové prosbě. Ale ve svém soucitu ulomil v ráji větvíčku se stromu života a poslal ji Adamovi na památku. Když Adam ve svém slzavém údolí tuto větvíčku zasadil, vyrostla v mohutný strom, z něhož potom byla utvořena hůl Mojžíšova, kterou činil v Egyptě zázraky, a která se dědila od pokolení do pokolení. Tak jest nám Maria kouskem ráje v našem putování v slzavém údolí. My to cítíme a proto k ní stále obrácíme své zraky a svá srdce. Jako květina cítí sluneční teplo a obrací se za ním, tak se obrácíme v hořkostech svého života k Marii, protože jest naší sladkostí.

Takové zkušenosti má lidstvo se sladkou pannou Marií, že není dne, kdy by se z bídy pozemského života toužebně i vděčně a radostně nenesl k nebesům zpěv: Ó nejsvětější, ó nejlaskavější, ó sladká Panno Maria, Matko milená . . . Sladkosti naše, budiž pozdravena. Takové jsou zkušenosti s Marií, sladkostí naší, že na jméno Maria se křesťanské dítě obrací radostně, jako na jméno své matky.

Maria musí milovati vykoupenou duši. A nejvíce musí milovati duši vykoupenou, která chce býti vykoupěna ještě více, a která se proto k Marii utíká. To jest, co nám ji činí sladkostí ještě větší, to jest, co nás také činí směřujícími, přes všechny naše hříchy a slabosti. Jako se ve starých dobách provinilci a pronásledovaní utíkali k oltáři, aby se ho zachytili a tak byli zbaveni hořkosti pronásledování nebo i smrti, tak my se držíme oltáře Marie Panny, sladkosti naší.

28. Buď zdráva!

Náš básník napsal o Matce Boží: Mysli si cokoli lidsky nejkrásnějšího, v Marii nalezněš všechno sloučeno. Její svatost jest od početí bez poskvrny, její čistota jest jako věž ze slonové kosti, její dobrota jest všech útulkem, ať jsou hříšní nebo nemocní nebo smutní. Všichni v ní nalézají buďto útočiště nebo uzdravení nebo potěšení. — Tak milostná jest Maria, že lidské duše se všech konců světa a ze všech věků se neubrání, aby jí provolaly slávu. Víme ze zkušenosti všech věků, že lidé, kteří se jinak ani příliš neznali k Bohu, uctivě pozdravili Marii a jí vzdali chválu a čest. Marii pozdravují nebesa i země. Nebesa i země, jež hlásají čest a slávu Boží, zpívají Matce Boží slavnostní »Buď zdráva«.

Když nastal pravý čas, poslal Hospodin svého anděla Gabriela ku Panně, zasnoubené Josefovi z rodu Davidova. Anděl vyřizuje poselství a začíná slovy: Buď zdráva, Maria, milostiplná, Pán s tebou. Nejsou to však slova andělova, jsou to slova Boží, která sám Pán nebes i země uložil mu vyřídit. Sám Pán Bůh tu pozdravuje Marii Pannu, která u něho našla milost, to jest zalíbení a lásku. Když Maria svolila v pokorném odevzdání, že bude matkou Božího Syna, tu zaplesala všechna nebesa se všemi kůry andělskými, tisícerou ozvěnou to hlalo-lilo nebem: Buď zdráva, Maria, Matko Syna Božího, Matko nesčetných zástupů, kterým jsi brány nebes otevřela svou hrdinnou odevzdaností a svou pokornou láskou.

Na luzích betlemských zase andělé zvěštovali pastýřům velikou, radostnou novinu. Když zpívají: Sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj lidem dobré vůle, zase je to pozdrav, kterým nebe pozdravuje Marii, jež svým slovem zahájila tuto největší slávu Boha na výsostech a stala se královnou pokoje na zemi. Jsou-li tu pozdravováni všichni lidé dobré vůle, pak ten pozdrav a to volání slávy patří nejprve jí, která svou vůli nejlepší odevzdala Bohu nejlepším způsobem pokorné a bezvýhradné poddanosti k nejlepšímu Božímu dílu.

Nechybíme, řekneme-li, že celé nebe sledovalo život Boží Rodičky na zemi, že pozdravy nebeských bytostí ji provázely ve všech oddílech jejího životního díla. V jejich starostech, v jejich radostech a v jejím těžkém utrpení vždy ji provázely pozdravy nebeských kůrů, velebicí, povzbuzující a těšící: Bud' zdráva! Vytrvej, Pán je s tebou! Bud' zdráva, bud' požehnána za velikou lásku!

Co pozdravů hlaholí vstříc korunovanému králi! Když se ve Starém zákoně Samuel představoval lidu jako nově svatým olejem označený král, zajásal všecken lid: Živ bud', zdrav bud' král! Nemůžeme slovy vyjádřit jásot, kterým vítala a pozdravovala nebesa Marii, když se jí brána nebes otevřela a když jí na hlavě spočinula nebeská koruna královny andělů a všech svatých a všech duší vykoupených.

Když jako vládkyně na nebeském trůnu jest po boku Syna Božího a svého, tu andělé jako dvořané řadí se k sobě, aby pozdravili přicházející a vládnoucí královnu; a stále mohutnější jest v nebi ten pozdrav, který nejprve vyslovil jen jeden anděl v Nazaretské chyši, stále více hlasů, stále radostněji a stále mohutněji to volá a zpívá kolem Mariina trůnu: Bud' zdráva, královno nebes a země!

Jak země pozdravuje Matku Boží? Když francouzský nepřítel všeho, co má jméno křesťanství, Renan, na své cestě Řeckem stanul na starobylém athénském hradu Akropoli, a obdivoval sochu bohyně moudrosti, kterou před tisícem a více lety vytvořil slavný řecký umělec Feidias, když si představil tu krásu sochy v původním jejím lesku zlata a slonové kosti, tu mu přišla na mysl Bohorodička; nemohl umlčet hlas svého lepšího mládí a napsal: »Ve svatyních mé vlasti zaznívají zpěvy: Bud' zdráva, královno, hvězdo mořská, matko těch, kteří lkají a pláčejí v slzavém údolí. Když vzpomenu na ty písně, taje v srdci mém led a potřebuji mnoho silného napětí vůle, abych dále šel cestou, kterou jsem nyní nastoupil,« totiž cestou nevěry. Ano, protože neodolatelným kouzlem dýše bytost Bohorodičky, proto se nikdo neubrání, aby ji jeho duše nepozdravila, když ji poznala a když na ni vzpomene. Jako mohutný veletok proudí a strhuje s sebou všechno, tak strhuje k pozdravu každého Maria, každého, kdo ji uvidí, kdo ji jen jednou poznal. Jako mohutné vlnobítí to zní klenbou chrámu a pod klenbou nebeskou, jak země pozdravuje Marii. A kdyby ani té písně nebylo, přece by to byla pravda a ještě ani ne celá pravda, že Tisíckrát pozdravujeme tebe, ó Matičko Krista Ježíše!

Tisíckrát ji pozdravuje tisíc písní u úst dětských, mocným hlasem síly života i sotva slyšitelným hlasem bytostí nad hrobem. Kolik svátků do roka zasvěcuje Církev! Jako kdyby celý život Boží Rodičky chtěl provázeti zpěvy, které se v bohoslužbě mísí se zpěvy andělskými, aby skutečně nebe a země zároveň a v tom spojení s největší slavnostností musily pozdravovati Marii. Tisíc kapliček a tisíc chrámů na horách i v rovinách volá neutuchající: »Bud' zdráva!«

Co jsou všechny ty pozdravy, co znamená to bezpočtu opakované: »Bud' zdráva«? Slavný básník Dante popisoval příbytky duší po smrti nebe, očistec, peklo. V nebi vidí svatou královnu Marii na trůnu, obklopenou zástupy andělů. Pramáci Eva, očištěná slzami těžkého pokání,

sedí u nohou Matky Kristovy a důvěrně upírá své oči na Matku Boží. Ten Evin pohled je stálou prosbou: Pohled', vznešená královno lidstva, na všechny své děti, v jakém jsou nebezpečí, v takovém, jako jsem byla já. Ty je tedy musíš vésti cestou života, posetou trním a hložím, přived' je k trůnu Božímu a ke svému do věčného štěstí. Ved' je a posiluj, když klesají ve své slabosti, ať nezahynou. Básník pak dále praví, že Maria svou měkkou rukou, která byla první poduškou Vykupitelovou, pohladí hlavu pramáti Evy a řekne: Neměj strachu, ani pochybnosti. Kdo se rozpomene na mne, svou Matku, kdo mne pozdravuje uctivým a vroucím pozdravem na důkaz toho svého vzpomínání, tomu bude ten pozdrav a ta vzpomínka jako hvězdička, ukazující cestu k polepšení a k návratu. — To jest význam pozdravování Boží Matky. Proto celý svět tak radostně a nadšeně pozdravuje Boží Matku, že se osvědčila pravdivost těchto slov básníkůvých, že se Maria osvědčila jako nejněžnější Matka celého světa, že od Marie má duše nejbliže k Bohu a k jeho slitování a k jeho milosti a lásce.

Proto ať se naše srdce nenechá nikdy umlčeti v pozdravování Marie Panny. Stará kronika zachovala zprávu o vítězném králi, který se usadil poblíž mariánské svatyně. Nechtěl však poslouchati stále zvonění a proto zakázal napřed zvoniti klekání, potom kázal svatyni zavřítí a přístup do ní zakázal. Ale když příští den nadešla chvíle klekání, tu náhle zvony nikým nedotknuty samy se rozhoupaly a pěly své »Zdravas Maria«. Když král kázal zvony shoditi do hlubokých sklepů, zase vždy ve chvíli klekání z hloubky znělo jejich »Zdravas Maria«. Tak nechť duše naše nikdy neoněmí v tomto pozdravu, aby jej jistě mohla opakovati, až přijde před trůn Boží, aby se ke trůnu Mariinu mohla pokloniti s pozdravem: »Bud' zdráva!«

29. Vyhnání voláme.

Tolik krásných jmen Matky Boží již přešlo přes naši mysl v tomto jejím měsíci. Je nyní třeba, abychom také dali sobě nějaké jméno a mysli na sebe, když k Matce Boží voláme. Náboženství učí člověka moudrosti v modlitbách. A tak v mariánské modlitbě Zdravas královno nalézáme své jméno: K tobě voláme vyhnané děti Eviny. Vyhnání, to jest naše jméno a tím jménem prosíme Boží Matku o milosrdenství. Čím lépe tomu slovu rozumíme, tím vroucněji prosíme a tím více si vyprosíme. Vyhnanec — viděli, jsme někdy jeho obraz, potkali jsme jej někdy na svých cestách životem, a třeba jsme jej někdy viděli též v zrcadle. Vyhnanec jde životem jako nocí, jeho nejistý krok jde stezkou, vroubenou propastmi a nocí, nejmenší vánek může zhasiti jeho lampičku. Pomalým, těžkým krokem jde, zastavuje se, hledá očima laskavý pohled, přátelské slovo, soucitné slovo, pomocnou ruku, aby zapomněl na vyhnanství a zase našel domov.

To jsou dějiny lidstva, nějak jsou to dějiny každého zralého člověka.

od chvíle, kdy se zavřela brána ráje pozemského. Vyhnanství jest následek prohraného boje, vyhnance osvobodí vítěz. Všechny naše pocity a bědy vyhnanství jsou též následky prohraného boje. Jsou následky prohraného boje proti Bohu. Nelze jinak, neboť kdykoli se dá člověk do boje proti Bohu, vždycky musí prohrát a vždy musí následovati vyhnanství po této nejsmělejší vzpouře.

Lidstvo také prohrálo boj proti Bohu. Následek byl vyhnanství z pozemského ráje. Divná pak věc: Lidstvu do vyhnanství byla ukázána Panna Maria, jako vítěz a jako cesta k domovu. Když jsme v dětských letech listovali v biblické dějeprově, zastavovali jsme se nad obrázkem vyhnání prarodičů z ráje. Anděl velitelským pohledem a plamenným mečem vykazuje plačící prarodiče z ráje; ale nad nimi v obláčku jest vymalována žena plná něhy, s děťátkem na loktech. Že touto ženou jest Panna Maria, to jsme věděli, ale bylo nám divné, co znamená obraz Matky Boží s Děťátkem již v ráji. Ale rozumíme hned, vzpomene-li si na slova útěchy, která dal Bůh na cestu vyhnancům z ráje: »Ona potře hlavu nepříteli,« žena s Děťátkem zase vám vrátí, co jste ztratili, přivede vás ve vašich dětech zase domů.

Což divu, že všechny mariánské písně, všechny obřady, všechny modlitby Starého zákona vyznívaly v prosbu: Pošli nového Pána země, pošli Mesiáše! A když Isaiáš první viděl ženu jako pannu neporušenou s dítětem, upíraly se k ní zraky všech s největší toužebností. V duších nebylo klidu, nebylo štěstí, protože je dusil příkrov hříchu a jeho následků. Nám, kteří můžeme svou duši cele ponořit do sedmera pramenů milosti a snadno získati Božího přátelství, zdá se leckterý obřad starozákonní divným, jak naznačoval svou touhu po návratu z vyhnanství duše. Avšak tím více z nich vyznívá úpěnlivá prosba a touha vyhnanců po nové Evě, po Matce Mesiášově. Také ve spisech starých židovských mudrců vystupují stále zřetelněji slova o Matce Mesiášově, jako o zázračné ženě, k níž se mimoděk spínají ruce.

Svět pak konečně poznal Marii, svět konečně zakusil sladkého ovoce štěstí, jež přinesla světu. Svět se rozhlaholil radostným voláním vděčnosti vysvobozených vyhnanců, a také úpěnlivé prosby těch, kteří zase zabloudili a bloudili ve vyhnanství, ztratili řeč duše i srdce. Známý básník napsal tragedii Faust a Marketa. V jednom výjevu líčí duševní muka nešťastné Markety, líčí je s vroucností, které se vyrovná jen málo takových líčení. Prchlo opojení srdce, holá skutečnost a hanba hrozí ubohou zadusiti. V podvečer se ubohá blíží k výklenku ve zdi, v němž stojí socha Bohorodičky. Tento skromný stánek královny nebes a země zdobí nádobky s květinami, které tam postavily ruce věřících. Zde zastavuje Marketa své kroky, klade do nádobek čerstvé květiny a modlí se celou bolestí a celým zoufalstvím svého zklamaného srdce: »Ach, dolů, Ty, Plná bolu, skloň tvář svou vlídně v moji tíž. Kamkoli krok šinu, tam hynu, hynu, hynu, tam duši svírá tíž. Krok v samotě se stáčí, a pláči, pláči, pláči. Mé srdce puká již.« To volá srdce vyhnané z života, který považovalo za ráj, a zde u Marie Panny skládá svou tíž, svou bolest. Vyhnaná klesá u nohou Matky, která vrací ráj. A co to bylo jiného nežli naše prosba: K tobě voláme, vyhnané děti Eviny!

Vyhnaní voláme, protože bez Marie hyneme v boji, bez Marie jest život jen protivenství bez útěchy a porážka za porážkou. Kdosi nazval Matku Boží duhou míru a připsal k tomu: Maria mne spasí, neboť odpouští a smilovává se, když se zapomenu a klesám. Je příliš matkou, než aby tvrdě kárala a hned odmítala. Maria mi vždycky dovoluje přiblížit se, i když jsem nehlouběji upadl, nehněvá se, když se k ní utíkám. Maria jako matka nalézá vždy pro nás ještě omluvu, když se od nás již všechno odvrátilo. Ach, jak rád se proto Marii odevzdávám, jí zasvěcuji vše, co mám a co jsem!

Ano, duhou po vyhnanství, duhou pro vyhnané jest Maria. Jak se zastkvěla po prvé duha míru nad zemí po strašné pohromě potopy! Její světlo a milý soulad barev dával konejšivý lék naděje a jistoty odpuštění rozbolněnému srdci rodiny Noemovy. Hospodin slibuje, že nebude již potopy, duha jest zástavou a zárukou jeho slov a jeho slibu. Maria nebyla jen zvěstovatelkou míru a možnosti návratu do obnoveného a šťastného domova, Maria byla sama prostřednicí míru a možnosti návratu. Již v Betlemě bylo slyšeti toto slovo o slávě Matky míru. Po prvé po dlouhých tisíciletích se tam ozývá slovo míru a pokoje po vyhnanství, slovo, že země nebude již jen strohým vyhnanstvím. Slovo, které sami proroci váhali vysloviti, teprve při jesličkách, do nichž Maria položila Vykupitele, se uvolnilo a radostnou ozvěnou se rozjásal okrsek země.

Po druhé zaznělo to slovo po hrůze Kalvarie, když Pán vstal z mrtvých, když své Matce odevzdal lidstvo do ochrany a když ji první pozdravil slovem pokoje po bouřích vyhnanství.

Co máme říci, když to vše uvážíme, jak svoje vyhnanství, tak Matku vyhnaných, připravující jim návrat a domov a ráj? Sepjaté ruce budeme spínati ke trůnu jejímu s prosbou: k tobě voláme vyhnané děti Eviny. Vyhnaní jsme nějak, dokud žijeme, vyhnaní jsme ještě více, když jsme si vyhnanství zestonásobili svými hříchy. Vyhnaní voláme: Matko, zaveď mne domů! Kdo by nechtěl domů! A koho by Maria chtěla odmítati, když její srdce touží po návratu dítek! Maria volá tak vroucně: Vrať se, dítě, vrať se domů! Jak odpoví na naši prosbu, když vyhnaní a nepokojem zmítáni voláme po Matce své nebeské? Duha míru zazáří ve tvé duši, ztiší se vášně, ukončí se bouře a poznáš skrze Marii štěstí domova na srdci Božím.

30. Plačíc vzdecháme.

Kdo již viděl mnoho mariánských obrazů od skutečných umělců, a kdo srovnává pak obrazy, na kterých jest namalována Matka Boží s lidmi, záhy si všimne zvláštní věci: na žádném obraze skutečného umělce nevidíme u Marie Panny lidi s tvářemi blahem rozjasněnými, nýbrž tváře vážné, ze kterých mluví vážnost života, tváře smutné, ze kterých hledí prosba o pomoc a útěchu. To je nejčastější poměr, ve

kterém se člověk blíží k Marii Panně, s pláčem a vzdechem. Jsme její děti, ale nejčastěji jsme dětmi, které hledají pomoci. Jsme poddaní královny nebes, ale poddaní, kteří nejčastěji hledají ochrany u své královny, když v pláči a vzdychající úpí pod tíhou protivenství a neštěstí. A také v samé modlitbě, sotva jsme ji pozdravili, hned, jako bychom se nemohli dočkat, prosíme: K tobě vzdycháme, plačíc v tomto slzavém údolí.

Ženy v rodinách mocných tohoto světa mívají mnohé krásné výsady. Kde mocný muž působí jen vzdechy a pláč, zjednává průchod strohému právu, tam žena tiší vzdechy a stírá slzy. Mívá právo udělit milost odsouzenému, její výsadou vždycky bylo těšiti zarmoucené, ujímati se zbloudilých a cizinců. Náš věrou osvícený cit nám praví, že to právo musí míti královna nebes i země, že jako Matka Spasitele světa má největší vliv na jeho milosrdenství, že její ruce jsou stvořeny k tomu, aby stíraly slzy plačících.

Svatý Bernard myslil na slovo o vzdychajících v pláči a hned psal: Kdykoli pozoruješ, že v tomto životě nejdeš cestou bezpečnou, ale jsi jako na vlnách a v bouři a potácíš se v nepohodě, neodvracej svých očí od jasné hvězdy, neodvracej svých očí od Marie! Když se zdvihly přívaly pokušení, když jsi narazil na skály trampot, pohleď na hvězdu, vzývej Marii! Jsi-li poděšen velikostí svých hříchů, zmaten výčitkami svědomí, zlomen děsem před soudem, začínáš-li malomyslněti a již padáš do propasti, pohleď ke hvězdě, volej Marii! Její jméno nesmí zmizeti s tvých rtů, vzpomínka na ni nesmí vyblednouti ve tvé paměti. — Proto vzdycháme a plačeme, a šťasten, kdo se řídí, kdo se zachová podle rady velikého učitele a zkušeného rádce, svatého Bernarda! Neboť opravdu nejsme nic než vyhnané děti Eviny, a dokud budeme blouditi v tomto slzavém údolí, dotud o nás platí jen s malými přestávkami, že nějak a o něco plačeme, a proto jsme odkázáni na velikou cizí pomoc, a proto plačíc vzdycháme pod tíží břemen.

Srdce naše a sepjaté ruce naše nemohou lépe provázeti vzdechy pláče, než když se obracejí vzhůru, k Matce nejmnocnější a nejmllostivější. Maria jest nejprve Matkou dobré rady. Když vzdycháme se zamlženým zrakem pochybnostmi, u Marie vždy nalezneme východisko jako z bludiště. Nejlépe poradí duši u ní plačící, tiše udá vzdychajícímu bezpečný směr životní cesty. Maria viděla nejhloběji do lidského života. Matka tak osvícená Vykupitelem světa, královna proroků, zná nejlépe úskalí a srázy, které uvedly lidstvo do takové zkázy, že musila za to dáti Ježíše i všechny bolesti svého srdce a všechny slzy svých očí. Maria ví nejlépe, jakými cestami se lze vyhnouti úskalím a srázům, protože sama se uměla vyhnouti každému. Již tehdy to bylo lidstvu řečeno, aby hledalo u Marie rady, když v Káni Gallilejské soucitem hnuta, řekla: Cokoli vám řekne, učíte. A nyní jest Maria nesmírně moudřejší a nesmírně účinnější matkou dobré rady, než tehdy, když kráčela údolím naší mdloby a slabosti. Neboť nyní vidí všechno, i to, co bychom chtěli ji zatajit, vidí všechnu naši bídu, zná všechny nejhlobší příčiny našeho vzdychání v pláči. Vidí všechno, čeho jest podle Boží moudrosti pro nás třeba.

Nikdy by nebylo křesťanstvo nazvalo Marii matkou dobré rady, kdyby se bylo radostně nepřesvědčilo, že v lásce svého mateřského srdce nikdy neskrývala dobrou radu, kdyby se nebylo přesvědčilo, že v úzkostech pozemského života její rada jest vždycky rada nejlepší. Jednou kněz zaopatřoval svátostmi umírajících osmnáctiletého jinocha. Když byl posvátný úkon skončen, kněz v přátelském hovoru se táže nemocného, co jej nejvíce rmoutí a bolí. Chtěl, aby se mysl jinochova docela uklidnila v důvěrném stesku a sdílnosti a soucitu knězově. Jinoch tedy praví: »To mne někdy nejvíce souží, že jsem se jednou odhodlal vzít si život. Viděl jsem, jak moje nemoc je nezhojitelná, jak jsem všem na obtíž. Byly to strašné chvíle a za ten svůj hřích se nejvíce stydím.« Kněz praví: »A nikdy jste se nepodíval na obraz nad svým lůžkem? Vždyť je to Maria se srdcem probodeným tolika meči bolesti, a přece nezoufala, ale trpěla za nás!« Jinoch pravil: »Máte pravdu. Ode dneška nebudu mysliti jen na sebe; budu mysliti na Marii, kéž mne potěší a sílí!«

Kdo to promluvil? Vždyť ten hoch každého dne hleděl na ten obraz, a teprve nyní skanula útěcha do jeho srdce. To nepromluvil kněz, to v jeho duši promluvila Boží Matka dobré rady, když vzdychal v bolestném pláči. S jejího obrazu se snesl paprsek světla do vzdychající duše. Tak působí nebeská Matka všude, kde lidská duše plačíc, vzdychá o radu ve svých životních temnotách, volajíc o radu v bludištních života. Jako ta hvězdička plavci je v moři, podle slov básníkůvých, tak Maria jest lidské duši.

Plačíc vzdycháme, protože voláme k Marii, která jest pomocnicí křesťanů. Nejen její příklad a její slovo, nejen její ústa, nýbrž její mocná ruka jest nám dána i připravena ku pomoci. Jest pomocnicí křesťanů, protože jest Matkou všemohoucího Vykupitele křesťanů, který jest pomocníkem vysvobozujícím. Když Ježíš Kristus neoslyšel hříšnice, když neoslyšel kajícího lotra na kříži, jak by mohl oslyšeti své Matky! Kdysi řekl Pán své Matce, Pomocnici, že ještě nepřišla jeho hodina. Ale to nyní neplatí. Nyní, kdykoli Maria prosí, vždy jest jeho hodina, jeho hodina vyslyšení a pomoci skrze Marii. Název Matky Boží jako pomocnice křesťanů byl jistě nejprvnější a nejdražší těm, kteří plačíc vzdychali v slzavém údolí. Neboť hned po smrti Páně byla Maria pomocnicí apoštolů. Byla pomocnicí evangelistů, byla pomocnicí všech a vždy. Proto také praví křesťanské podání, že apoštolové do jednoho se sešli k jejímu hrobu, šli ke hrobu uctíti svou největší lidskou pomocnicí.

A kdyby všechna vzývání loretské litanie jednou se ztratila, nikdy nevyhyne vzývání Pomocnice křesťanů, dokud svět bude světem, protože dotud bude slzavé údolí, ve kterém budou vzdychati k Marii ti, kteří pláčí. Tato hvězda bude vždycky zářiti nejjasnějším leskem nad syny vyhnanství. Její moc a láska bude vždycky spojovati nebe se zemí a zemí s nebem, bude zlatým paprskem milosrdenství Božího.

Plačíc vzdycháme k Spoluvykupitelce, aby s božským Vykupitelem pokračovala v díle vykupování lidských duší v jejich trampotách. Před oltář Mariin tedy třeba nésti všechny vzdechy a slzy pláče. Před oltář

řem Boží Matky se stává snesitelným i nejhorší a nejtěžší život. Do našich vzdechů zalehá šepot mateřské útěchy, v našich slzách se láme světlo radosti, naše sepjaté ruce ztrácejí křečovitou zoufalství. Neboť Maria se vždy a hned modlí za ty, kteří se modlí k ní. A jak vroucí jest naše modlitba, přimluva Matky Boží jest tisíckrát vroucnější. Před malým oltářem malé dítko mariánské se stává silným dítkem veliké Matky.

Plačící vzdycháme a Maria vzdechy mění v oddech ulehčení, pláč se mění v klidný úsměv štěstí.

31. Náš růženec.

Nelze si mysliti mariánské dítko bez růžence, jako si nelze mysliti Matku Boží bez slavného jména královny svatého růžence. Proto musí křesťan se snažiti rozuměti svému růženci, jako se musí snažiti rozuměti Marii. Neboť v růženci lze viděti všechny krásy Boží Rodičky.

Ve mši svaté o Marii, královně svatého růžence, zpívá se slovo knihy Moudrosti: »Slyšte poučení, buďte moudří, neodmítejte je.« Moudře jedná, kdo miluje modlitbu svatého růžence; nemoudře jedná, kdo ji nedbá nebo kdo ji odmítá.

Ve škole učitel náboženství poručil ticho a v tom tichu dal dětem náhlou otázku: »Modlíte se rádi růženec?« A hned sám odpověděl: Ne, jen se hezky přiznejte a řekněte: My se nemodlíme rádi růženec! Dítě nechápe tak snadno význam modlitby růžence a proto si neví s ním hned rady. Ale někdy i dospělý člověk si neví rady se svým růžencem, nechává jej ležeti ladem nevyužitkováný, zapomenutý. Na to kdosi myslil, když si uvědomil, že se nemodlí růženec rád. Chtěje pak věděti, proč se nemodlí rád růženec, řekl si: Dobře, udělám soud, budu souditi růženec a budu jej vyslyšati.

Jak se jmenuješ? — Jmenuji se růženec, to jest růží věnec, uvitý ke cti Růže duchovní, Matky Boží. Růže, ze kterých jsem uvit, jsou nejkrásnější růže, jaké si jen lze mysliti, neboť jsou dílem samého Boha; vůně jejich obcerstňuje nebesa i duše lidské na zemi. Ty růže jsou modlitba Páně a pozdravení, které Bůh sám složil. Jsou to bílé růže radosti Syna Božího vtěleného a jeho svaté Matky, jsou to růže rudé krví Božího Vykupitele, jsou to zlaté růže slávy Ježíše, Marie a lidské duše.

Druhou otázku dává vyslyšající: Jaká je tvoje minulost? — Růženec odpovídá: Moje minulost? Modlitba Páně pochází z moudrosti Syna Božího. Zdrávas Maria je dílo moudrosti andělské a světice Alžběty. Vzpomínání pak na tajemství života Pána Ježíše a Panny Marie bylo již radostí prvních křesťanů, bylo útěchou a pramenem životní moudrosti starým poustevníkům, kterým prázdnotou poušť proměnilo v ráj. To zůstalo po všechna století, až synové svatého Domínika učinili tento způsob rozjímání všeobecný a s požehnáním Matky

Boží nejoblíbenějším způsobem mariánské modlitby a nejvšeobecnějším způsobem křesťanské modlitby vůbec. Na mně bylo vymodleno zachránění Evropy před tureckou záplavou. Nemocní, opuštění, umírající, všichni, na které těžce a bolestně doléhalo navštívení Boží, našli ve mně sílu, útěchu, osvícení a bezpečnou cestu svého křesťanského putování.

Vyslychající tedy volá svědky. Přichází slavný sbor papežů, kteří ve všech svých starostech a bolestech ani jednoho dne neopomenuli modlitbu růžence. Papež Pius IX. chtěl mít armádu křesťanů modlících se růžencem a jimi doufal zachránit všechno. Přicházejí vladaři a mocní tohoto světa, kteří s růžencem v ruce konali své těžké povinnosti. Přicházejí zástupy slavných mužů ducha, kteří svorně tvrdí, že nejlepší a nejhlubší myšlenky jim vnukal jejich růženec, když se pozorně modlili. Nastupují sbory svatých, a vidíme, že není světce od čtrnáctého století, který by neměl růženec v ruce, jako knihu a zbraň zároveň, mnoho jest mezi nimi takových, jako svatý Alfons Liguori, který se zvláštním slibem zavázal, že se bude každý den modlit celý růženec. A ti všichni volají: Ne na lavici obžalovaných, nýbrž na trůn patří růženec, na trůn lidské duše, neboť nad modlitbu růžence není modlitby krásnější, ani účinnější, ani osvědčenější.

Proč se tedy někdo nemodlí rád růženec? Proč se nemodlí růženec vůbec? Protože zapomínají, co praví jméno růžence, jeho minulost, svědci jeho dávné minulosti přes všechny křesťanské věky až do dnešního dne. Kdyby to věděli, řekli by: Rád se modlím růženec. A při modlitbě růžence pak by ještě jiné a stále nové zkušenosti, které by jim učinily růženec čím dále dražším.

Vypravuje se zrovna s jistou závistí o lidech, kteří mají vzácnou schopnost, v neštěstí myslit na štěstí, v bolesti na radost, ve zklamání myslit na lásku. Když kdosi o takových lidech uvažoval, napsal, že každý takový člověk má svůj kouteček štěstí a vyslovil zásadu: Aby člověk byl šťastným, potřebuje pouze dvou věcí: tichého koutečku, kde by mohl být sám se svou duší, a do toho koutečku potřebuje ještě krásnou myšlenku. Rozmanitými způsoby si lidé zařizují takové koutečky štěstí s krásnou myšlenkou — od koutečku s krásnou knihou, se svazčkem milých listů, se skřínkou drahých památek, až k oné staré slečně, která ve svém koutečku štěstí měla v lenošce hadrovou panenku ze svého dětství. Ale to všechno jsou snad krásné myšlenky, ale nikoli nejkrásnější.

Nejlepší kouteček nejhlubšího štěstí má člověk, když umí být sám se svým růžencem a jeho tajemstvími. Kdo si dovede zařídit takový kouteček štěstí, pozná, jak opravdu s růžencem v ruce a myslí může člověk v neštěstí myslit na štěstí, v bolesti na radost ve zklamání na lásku, jak dovede nalézt svatou pevnou naději tam, kde se zdálo jen neodvratné zoufalství. Neboť nemůže být vůbec krásnějších myšlenek, nad tyto Boží myšlenky o záchraně člověka a štěstí, které mu Bůh určil.

S růžencem v ruce jde člověk snáze, ba lehce cestami pozemského života, cestami práce a starostí. Ale i na cestě spásy duše jde člověk nejsnáze se svým růžencem v ruce. Kdesi je napsáno: Chceš-li duši

svou bezpečně přivést do přístavu spásy, musí vždy občas v tobě nastat ticho. Musí někdy umlknouti lomož světa, který jest kolem nás i v nás samých, abychom se mohli nerušeně zahledět na svou duši. Jinak ztratí člověk přehled o svém životě a jeho stavu. Bude odvádět jako suchý list, který je zmitán každým vanem sem a tam, až zapadne někam, odkud není návratu. — Vezmi do ruky svůj růženec. Máš hned ticho, protože se duše musí zabývat tichem věčnosti. Světlo nejjasnější se rozzáří v duši při každém tajemství. Jenom tři slova si vezmi ke každému tajemství růžence, a jsi prost nebezpečí, že bys byl suchým listem, vydaným náladám každého zavanutí. Jen tři slova: Ježíš, Maria, já.

V každém tajemství jako v obraze vidíme Syna Božího, pracujícího pro naši duši, trpícího, slibujícího. Vedle něho vidíme jeho přesvatou Matku, jako pomocnici jeho i naši. Vidíme sebe, kteří musíme znáti cenu svého života, své duše, kteří se potřebujeme učit, těšiti, kteří si dáváme jen stručnou otázku: čemu se mohu naučiti z toho tajemství právě pro nynější stav své duše a pro nynější okolnosti života.

Člověk prý je tehdy největší, když v tiché chvíli samoty jako vojevůdce přehlíží stav svého bojoání, přemýšlí o nápravě a lepším boji a slavnějším vítězství. Nuže, pak je člověk největší, když se pozorně modlí svůj růženec.

A je také Marii nejbliže, je nejbližší jejímu srdci.

32. Ukaž nám Ježíše.

Vrcholem modlitby Zdravas královno je prosba: Ukaž nám Ježíše po tomto putování. To je vlastně také vrchol celé květnové pobožnosti, všech našich písní, modliteb a proseb: abychom neztratili Ježíše. Když se loučíme s milou pobožností, prosíme také tak: Dej, abychom neztratili s očí Ježíše a Tebe, Matko. Co by asi Matka Boží odpověděla světu na tu prosbu? Podala by mu růženec a řekla by: Vezmi si růženec, modli se růženec a neztratíš s očí Ježíše, ani mne. V růženci ti budu ukazovati Ježíše.

Růženec totiž jest obrazem lidského života s Ježíšem a Marií.

Když na začátku růžence políbíme křížek, když jsme naposledy řekli Sláva Otci a opět políbili křížek růžence, snad jsme si dobře neuvědomili, že je to řeč. Od kříže růženec vychází, svým posledním zrnkem se zase s křížem spojuje. Přejchod od kříže k tajemství tvoří tři zrnka, značící tři božské ctnosti, víru, naději a lásku. Křesťanská duše, i to je již obraz tvého života. Vzpomeň si na onen svatý den, kdy svatá voda svlažila tvou hlavu, nebo tehdy ruka knězova tě značila znamením kříže. Tak počínal tvůj křesťanský život znamením kříže a s ním byl spojen. Byly ti dány na cestu tři božské ctnosti: abys víru vyznával, v Boha doufal, jej nadevšechno miloval. Jako se přešinou zrnka růžence, tak se přešine tvých několikrát deset let života, a zase budeš spojen s křížem. Budeš tělem mrtvým ležeti pod křížem, a duše tvá stane před znamením kříže, které bude rozsuzovati tvůj život.

Žalmista se pokorně diví: »Co je člověk, že naň pamatuješ?« že si ho všímáš? Červík jsem a ne člověk. — Svatý Augustin napsal: »Co jsem, Bože, jaký to různotvárný a nepochopitelný zázrak!« Božský Spasitel jasně řekl: »Co je platné člověku, kdyby celý svět získal a poškodil svou duši!« Všechno je to pravda. Člověk jest malý, slabý, nehodný. Proto je třeba, aby ho po celý život provázela pevná a čistá víra, která by jej spojovala s velikým Bohem. Proto musí pevně býti přimknut ve svaté naději, aby neskládal své naděje do mocností tohoto světa. Proto musí býti nejsilnější vášní jeho života svatá láska k Bohu, láska z celé duše. A ve spojení s křížem Spasitelovým. Neboť člověk věřící, jenž v pevné naději a ryzí lásce se drží svého Boha, jest veliký. K velikému jest povolán, skrze kříž Pána Ježíše.

Když pak se zamyslíme nad tajemstvími růžence, opět vidíme obraz svého života s Ježíšem a Marií. Učili nás modliti se svatý růženec a pravili, že pět radostných tajemství má růženec, pět bolestných a pět slavných. Ano, ale vlastně jsou jen tři radostná tajemství, osm bolestných a pět slavných. Neboť obětování Ježíška ve chrámě bylo pro Matku Spasitelovu tajemstvím bolestným, protože obětovala sebe s ním a protože obětovala sebe zvláště po druhé, při hrozném proroctví Simeonově, že její duši pronikne meč. Stejně bylo její srdce plné bolesti při nalezení Ježíše ve chrámě, protože jej napřed v nevýslovné bolesti hledala. To jest život Ježíše Krista a jeho svaté Matky. A co je život náš? Tak krátké mládí, a třebas ani ne docela radostné. Pak jako by před člověkem vyrostla hora, přes kterou nemůže snadno nebo nemůže vůbec, jest přinucen prokopati se v námaze a bolesti na druhou stranu. Tu často leží člověk zhroucen v bolu na zemi, skoro jako Pán v zahradě Gethsemanské, jest šlehán lidmi, korunován neuznáním a posměchem. Jsou rány, které jen smrt zahojí, rány, v nichž si člověk připadá jako přibitý na kříž.

Jak bychom tu volali z celé duše: Pomoz, Matko, ukaž mi své milosrdné oči, ukaž mi Ježíše, požehnaný plod života svého! Růžencem pak Maria odpovídá: Viz jen dobře. Obrazem tvého života jsou tajemství růžence. Budiž i ty obrazem mého Syna a obrazem mně, jeho bolestné Matky. Neboť potom přijde sláva vítězství, nový život a koruna náhrady a odplaty. Přijde, přijde jistě. Jen pohled' na slávu Syna mého, jen si dobře všimni koruny královny nebes i země!

Proto nám v růženci ukazuje Maria Ježíše, abychom ve svém životě neviděli jen samá bolestná tajemství. Abychom viděli, že i nejprostší život jest životem slavným, protože má slavný cíl. A že ke slavnému cíli nelze jíti hanebnými prostředky.

Ukaž nám Ježíše. Tou prosbou se loučíme s nebeskou Matkou na chvíli. Nedávej svůj růženec z ruky. Pak budeš vždy viděti vedle sebe Ježíše a Marii. Budeš ve všech podrobnostech svého života radostně říkati: Sláva Otci i Synu i Duchu svatému. Sláva a láska nebeské dceři Boha Otce, Matce Božího Syna a nevěstě Ducha svatého. Láska mé nebeské Matce.

A m e n .

O B S A H:

1. Co jest květen.	5
--------------------	---

M A R I A S B O Ž Í M I L O S T Í.

2. Vyvolená.	8
3. Neporušená.	10
4. V Bohu skrytá.	13
5. V modlitbě.	15
6. Věřící.	18
7. Doufající.	20
8. Šťastná ve víře.	22
9. Ve víře zkoušená.	24
10. Dívka Páně.	26
11. Dar moudrosti.	29
12. Dar rady.	31

M A R I A S J E Ž Í Š E M.

13. Zvěstování.	34
14. Kterak se to stane?	36
15. Boží Rodička.	38
16. Ježíše zachraňující.	41
17. Ježíše hledající.	43
18. Pro Ježíše pracující.	45
19. Ježíše milující.	48

M A R I A S N Á M I.

20. Matka božské milosti.	50
21. Miluje nás.	52
22. Naděje naše.	54
23. Spravedlivá.	57
24. Orodovnice naše.	59
25. Obhájce náš.	61
26. Královna panen.	63
27. Sladkost naše.	66
28. Buď zdráva!	68
29. Vyhnaní voláme.	70
30. Plačíc vzdecháme.	72
31. Náš růženec.	75
32. Ukaž nám Ježíše.	77

ŽIVÉ SLOVO

Sbírka řeči duchovních.

Rídí Karel Reban, spirituál kněžského semináře v Českých Budějovicích. Vychází čtyřikrát do roka. Redakce a administrace v Praze II., Václavská 12. Předplatné Kč 26.— ročně. Cena jednotlivých čísel podle rozsahu. Vydává »Výšehrad«, nakladatelství a vydavatelství dobrých knih, spol. s r. o. v Praze II., Václavská 12.

Ve sbírce ŽIVÉ SLOVO dosud vyšlo:

- Dr. Jan Konečný: *Duchovní zájmy dneška. Šestero konferenčních řečí*, Stran 73. Kč 2.80.
Ant. Melka: *Den tento bude vám dnem památným. Šest promluv na památné dny národní*. Stran 36. Kč 1.60.
P. Jiří Freund C. Ss. R.: *Úcta mariánská*. Podle II. vyd. přeložil V. Knetl. Stran 128. Kč 5.60.
Václav Knetl: *Děti rodičům. Kázání o povinnosti dětí k rodičům*. Stran 118. Kč 4.80.
Arnošt Oliva: *Srdce Ježíšovo zdrojem útěchy*. Zpracováno podle J. H. Schütze. Stran 68. Kč 3.60.
Ant. Melka: *Sanctissimum. Eucharistické promluvy*. Stran 132. Kč 5.60.
Jan Strnad: *Řeči podle Písma sv. Starého zákona*. Str. 90. Řada I. Kč 4.—.
Arnošt Oliva: *Promluvy k prvnímu sv. přijímání*. Stran 67. Kč 4.—.
Ant. Kaška: *Růže tajemná. Promluvy k májové pobožnosti*. Str. 96. Kč 5.—.
Erich Przywara S. J.: *Čirkevní rok. Křesťanská jednotka*. Přeložil Jan Strnad. Stran 36. Kč 2.—.
P. J. Rybák S. J.: *Eucharistická kázání*. Stran 20. Kč 1.20.
St. Gabriel: *O čistotě. Cyklus promluv k mládeži*. Stran 28. Kč 1.60.
Arnošt Oliva: *Křesťanství a dítě*. Stran 28. Kč 1.80.
P. Jan Cyril Zakopal C. Ss. R.: *Zdrávas, Hvězdo mořská! Život lidský — plavba po moři*. (Cyklus májových kázání.) Stran 132. Kč 6.—.
Jan Strnad: *Řeči podle Písma sv. Starého zákona. Řada II.* Str. 100. Kč 4.—.
Prof. Jan Al. Veselý: *Sedm časových řečí*. Stran 36. Kč 1.80.
Dr. Jan Konečný: *Ve škole kříže. Promluvy postní*. Stran 36. Kč 2.—.
R. Hansen: *Připrava farosů na sv. misie*. Podle II. vydání přeložil Václav Knetl. (Autorizovaný překlad.) Str. 32. Kč 2.—.
P. Albin: *Zachraňte národ výchovou křesťanskou!* Stran 8. Cena Kč —.80.
Ant. Melka: *Se sv. Václavem k Nejsvětější Svátosti*. Stran 88. Kč 4.20.
Dr. J. Ries: *Nedělní evangella. Díl I. 1. část*. Str. 217. Kč 29.—, váz. 37.—.
Dr. J. Ries: *Nedělní evangella. Díl I. 2. část*. Str. 271. Kč 32.—, váz. 37.—.
Dr. J. Ries: *Nedělní evangella. Díl II. 1. část*. Str. 240. Kč 29.—, váz. 24.—.
Dr. J. Ries: *Nedělní evangella. Díl II. 2. část*. Str. 244. Kč 29.—, váz. 34.—.
Ant. Melka: *Slovo církve do dnešní tísne. Postní řeči*. Stran 43. Kč 5.—, váz. Kč 10.—.
Ant. Melka: *Včas i nečas. Příležitostné promluvy*. Str. 100. Kč 10.—, váz. Kč 15.—.

Při současném odběru několika (sdružených) svazků poskytneme vám větší slevu. — Dodá vám každé knihkupectví nebo přímo

VYŠEHRAD, nakladatelství dobrých knih, spol. s r. o.

V PRAZE II., KARLOVO NÁM. 5.

MYŠLENKY A ŽIVOT.

*Knihovna soudobého katolického
myšlení.*

Řídí Dr. SILVESTR M. BRAITO O. P. a Dr. REGINALD DACÍK O. P.

Snahou redakce a vydavatelstva bude, aby se v nové knihovně »Myšlenky a život« důstojně projevovaly všechny obory přítomného i minulého lidského snažení, prochnutého katolickou myšlenkou. Kromě palčivých aktuálních politicko-hospodářských a sociálních bude knihovna »Myšlenky a život« věnována zvláště

náboženství, dějinám, filosofii.

Redakce je v rukou osvědčených pracovníků z revue Na hlubinu, kteří získali k spolupráci řadu osobností domácích i zahraničních. Ročně vyjdou nejméně čtyři svazky v rozsahu asi 160 stran. Cena jednotlivých svazků Kč 12.—, při odběru celého ročníku Kč 10.—.

V nejbližší době vyjde první svazek:

MYSTIKOVO SRDCE.

Vlastní životopis nejroztomilejšího německého mystika z dominikánského řádu, blahoslaveného Jindřicha Susona, v láskyplném překlumučení dra S. M. Braitto O. P.

Připravuje se: P. Emilán Soukup O. P.:

FILOSOFIE A NÁBOŽENSTVÍ.

Dr. Alfred Fuchs:

ENCYKLIKY A DEMOKRACIE.

Dr. Jeronym Jurák O. P.:

**DĚJINY, NAUKA I ŽIVOT
V VÝCHODNÍ CÍRKVE.**

Jednotlivé svazky i celý ročník objednejte u knihkupce
nebo přímo v nakladatelství

VYŠEHRAĐ, nakladatelství dobrých knih, spol. s r. o.

V PRAZE II., KARLOVO NÁM. 5.

F. M. WILLAM:

ŽIVOT JEŽÍŠE KRISTA

v kraji a lidu israelském

Kniha mladého německého učenice a skvělého vypravěče je posledním světovým úspěchem. V originále vychází právě ve čtvrtém vydání, v překladech dosud vyšla anglicky, francouzsky, italsky, španělsky, portugalsky, holandsky, maďarsky, polsky, čínsky, japonsky. — »Mnoho lidí podléhá mínění, že dnes vládne tak abnormální poměry, že snad Ježíš, zakládaje církev, nebral na ně, smí-li se tak říci, zřetel. Ve skutečnosti však právě politické, sociální a náboženské napětí mučí lidi dnes jako tehdy. Postavil-li se tedy život Ježíšův, jak je podán v Evangelích, co nejvěcněji, nejživotněji a nejvšestranněji do onoho dějinného, zeměpisného a lidového prostředí, které evangelisté povšechně nezobrazují, nýbrž jako přítomné a známé předpokládají a nanejvýš naznačují, vysvětlí zřetelné vztahy k naší tísnivé době a bezděčně se navazuje živoucí vztah k Ježíši Kristu. Kniha tato nemá v úmyslu Evangelium nahradit, nýbrž je doložití a čtenářům učiniti nenahraditelným.« (Ze spisovatelovy předmluvy.) — Český překlad vychází v čtrnáctidenních sešitech pěti P. Antonína Stráže, s 33 reprodukcemi autorových fotografických snímků a s mapou Palestiny. Celé dílo vyjde asi v 15 sešitech o 32 stranách. Cena sešitu Kč 2.50, předplatné na 10 sešitů i s poštovní zásilkou Kč 25.50. Tato subskripční cena bude zvýšena po vydání díla v kompletním svazku. Neodkládejte s objednávkou tohoto nejvyššího aktuálního díla. Objednejte ještě dnes u svého knihkupce nebo přímo v nakladatelství

VYŠEHRAD, nakladatelství dobrých knih, spol. s r. o.
V PRAZE II., KARLOVO NÁM. 5.

Ideální, dobrodružnou a při tom ušlechtilou četbou pro mládež jsou spisy
slavného islandského autora

JÓNA SVENSSONA.

Souborné vydání vychází v překladech P. Jana Hrubého T. J., s mnoha
pěknými ilustracemi i původními snímky. Dosud vyšly tyto svazky:

ZA SLUNNÝCH DNÍ.

Cena Kč 12.—, váz. Kč 20.—. Ať už vypráví Svensson o něžné ovečce Dú-
fě, zaváté za jarního dne děsným storhrídem, nebo o odvážném mladém
pastevci Jullim, zmizelém v islandské vánici, nebo o svých bezstarostných
toulkách s bratříčkem Mannim, je jeho líčení vždycky barvité a poutavé.

NA SKIPALÓNU.

Cena Kč 12.—, váz. Kč 17.—. Nové zábavné i napínavé příběhy, zápas
s ledními medvědy na Štědrý den, lov na petruhy i jiné příhody — to vše
najdete nádherně podáno v této knize.

NONNI A MANNI.

Cena Kč 15.—, váz. Kč 23.—. Napínavé dobrodružství jedenáctiletého Non-
niho s bratříčkem Mannim na člunu, zaneseném z fjordu na širé moře. Za
mrazivé noci, kdy se dostali též do stáda velryb, byli by málem zahynuli,
kdyby je nebyla zachránila francouzská válečná loď.

ČLUNEM PŘES MOŘE.

Cena Kč 12.—, váz. Kč 20.—. Obšírně a pútavě vyličená plavba, kterou
Nonni podnikl se svým kodaňským přítelem Valdemarem v malém člunu
z Kodaně do města Malmö ve Švédsku. Po cestě jsou malí plavci přepa-
deni mořskými loupežníky, jež však na konec šťastně přemohou a zajmou.

NONNI.

Dva díly. Cena Kč 24.—, váz. Kč 32.—. Dlouhá a nebezpečná cesta dva-
náctiletého Nonniho na malé plachetnici z rodného Islandu do světa. Nej-
rozsáhlejší a nejrušnější kniha Svenssonova, nabitá dobrodružstvími, za-
ložila jeho světovou slávu.

Připravuje se: Z vlasti Nonniho. — Město na břehu mořském. — Dobro-
družství na ostrovech. — Nonni ve Francii. — Na koni mezi ledy a ohněm. —
Vzpomínky. — Ohňový ostrov u polárního kruhu.

Zádejte Svenssonovy překrásné knihy u knihkupce
nebo přímo v nakladatelství

VYŠEHRAD, nakladatelství dobrých knih, spol. s r. o.
V PRAZE II., KARLOVO NÁM. 5.